

У К Р А Ї Н А
О Д Е С Ь К А О Б Л А С Н А Р А Д А

Р І Ш Е Н Н Я

**Про звіт Одеської обласної державної адміністрації про виконання
Програми соціально-економічного та культурного розвитку
Одеської області за 2017 рік**

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», розглянувши внесений обласною державною адміністрацією проект звіту про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області за 2017 рік, обласна рада

ВИРІШИЛА:

Звіт Одеської обласної державної адміністрації про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області за 2017 рік взяти до відома (додається).

Голова обласної ради

А.І. Урбанський

12 червня 2018 року
№ 734-VII

Додаток
до рішення обласної ради
від 12 червня 2018 року
№ 734-VII

ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА 2017 РІК

ОДЕСА – 2018

ЗМІСТ

I. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У 2017 РОЦІ.....	3
II. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ У 2017 РОЦІ	
2.1. СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВИХ УМОВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....	5
2.1.1. Податково-бюджетна діяльність.....	7
2.1.2. Дерегуляція і розвиток підприємництва.....	9
2.1.3. Інвестиційна діяльність.....	14
2.1.4. Розвиток внутрішньої торгівлі, сфери послуг. Цінова політика.....	21
2.1.5. Розвиток зовнішньої торгівлі товарами і послугами.....	22
2.1.6. Енергозбереження та енергоефективність.....	25
2.1.7. Земельні відносини.....	29
2.2. РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ.....	30
2.2.1. Транспорт та транспортна інфраструктура.....	30
2.2.2. Промисловість та модернізація промислових потужностей.....	34
2.2.3. Агропромисловий комплекс та підвищення його конкурентоспроможності	
2.2.4. Будівництво, реконструкція.....	38
2.2.5. Розвиток житлово-комунального господарства.....	41
2.2.6. Туристична та курортно-рекреаційна галузі.....	41
2.3. ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ, ГУМАНІТАРНИЙ РОЗВИТОК ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ.....	43
2.3.1. Демографічний розвиток та ринок праці.....	43
2.3.2. Грошові доходи населення та заробітна плата.....	52
2.3.3. Соціальний захист.....	54
2.3.4. Пенсійне забезпечення.....	62
2.3.5. Охорона здоров'я.....	65
2.3.6. Підвищення якості та конкурентоспроможності освіти.....	72
2.3.7. Культура та охорона культурної спадщини.....	74
2.3.8. Фізична культура та спорт.....	80
2.3.9. Підтримка сімей, дітей та молоді.....	82
2.3.10. Розвиток громадянського суспільства.....	89
2.3.11. Охорона навколишнього природного середовища.....	91
2.3.12. Техногенна безпека.....	94
2.3.13. Забезпечення законності та правопорядку.....	96
2.4. РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК.....	97
2.4.1. Розвиток самодостатніх та спроможних територіальних громад.....	97

ДОДАТКИ:

Додаток. Основні показники соціально-економічного розвитку Одеської області у 2017 році.

I. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ У 2017 РОЦІ

Одеська область має вагомий вплив на розвиток економіки країни. Це підтверджується багатьма фактичними кількісними і якісними показниками області у структурі економіки у 2017 році.

За економічними показниками Одеська область у 2017 році – це:

- ✓ **10,3%** виконаних будівельних робіт за 2017 рік (10400,3 млн.грн.)
- ✓ **7,7%** обороту роздрібною торгівлі 2017 рік (63,0 млрд.грн.)
- ✓ **7,1%** введеного в експлуатацію житла 2017 рік (720,5 тис.м²)
- ✓ **7,3%** обсягу експорту послуг 2017 рік (765,8 млн.дол.США)
- ✓ **6,5%** обсягу вантажних перевезень 2017 рік (41,6 млн.т)
- ✓ **4,8%** капітальних інвестицій 2017 рік (20,0 млрд.грн.)
- ✓ **4,2%** обсягу експорту товарів 2017 рік (1814,4 млн.дол.США)
- ✓ **3,5%** прямих іноземних інвестицій на 31.12.2017року (1,36 млрд.дол.США)
- ✓ **2,5%** промислового виробництва 2017 рік (53,4 млрд.грн.)
- ✓ **За підсумками 2015 року обсяг валового регіонального продукту склав 99761 млн.грн. (по Україні - 1988,5 млрд.грн.)**
- ✓ **індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту становив 95,8% (по Україні – 90,2%).**
- ✓ **За підсумками 2016 року**
- ✓ **індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту становив 106,2% (по Україні – 102,3%) (попередні дані)**

В економіці області відновлено стійкі тенденції до зростання.

У промисловому виробництві забезпечено за 2017 рік темп росту на 12,2% - **перше місце** по Україні за рахунок того, що бізнес повірив у владу в Одеській області, відчув стабільність та почав активно інвестувати в розвиток.

Зросли обсяги виробництва харчових продуктів, напоїв (+20,4%), гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (+15,1%), у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів (+12,7%), у текстильному виробництві, виробництві одягу, виробів зі шкіри (+7,2%), у машинобудуванні (+6,0%).

Транспортний комплекс. За 2017 рік переробка вантажів в морських торговельних портах (МТП) становила 89,9 млн.тонн або на 2,6%, у т.ч. зросли обсяги МТП «Чорноморськ» на 8,3% (за рахунок збільшення перевалки вугілля, будматеріалів, казахської сірки «Тенгизшевройл»), Ренійський МТП – на 16,2% (за рахунок міндобриг, зернових), «ТІС –зерно» - на 5,1%, ТІС-Руда – за рахунок збільшення експорту металопродукції (склад блакитної арматури). Зростання експорту: чавуну (МТП «Южний»), олії (МТП «Чорноморськ», Ізмаїльський МТП), нафтоналивних вантажів (Одеський МТП). Зростання імпорту: контейнерів, нафтоналивних вантажів (Одеський МТП), вугілля (МТП «Южний», МТП «Чорноморськ»).

Відбувся запуск контейнерного потягу «Дніпро-Лінк» завдяки спільному проекту «ТІС-контейнерний термінал», ДП «Укррічфлоту» та MAERSK UKRAINE (між портом Южний та Дніпровським річним портом).

У сільськогосподарському виробництві у січні-грудні 2017 року індекс продукції сільського господарства у порівнянні з відповідним періодом 2016 року становив **98,6%** (довідково: січень-грудень 2016 р. – **111,6%**). При цьому в сільськогосподарських підприємствах обсяги зросли на **2,6%**, в господарствах населення - зменшилися на **7,0%**.

Рослинництво. За січень–грудень 2017 р. обсяги виробництв продукції рослинництва порівняно з січнем–груднем 2016 р. зменшилися на **0,2%**, (довідково: січень-грудень 2016 р. - **+16,6%**), у тому числі в сільськогосподарських підприємствах зросли на **2,9%**, в господарствах населення зменшилися на **6,3%**.

За попередніми даними в усіх категоріях господарств збирання врожаю становить:

Культура	Зібрана площа, тис. га (2017р. до 2016 р., %)	Валовий збір, тис. тонн (2017р. до 2016 р., %)	Урожайність, ц/га	
			2017	2016
Зернові та зернобобові культури (включаючи кукурудзу), з них	1168,9 (98,5%)	4312,4 (97,2%)	36,9	37,6
озима та яра пшениця	588,2(107,2%)	2339,4 (107,4%)	39,8	39,7
озимий та ярий ячмінь	364,3 (86,0%)	1304,5 (84,5%)	35,8	36,4
зернобобові культури	57,0 (148,8%)	136,1 (125,3%)	23,9	28,4
кукурудза на зерно	140,2 (94,3%.)	474,5 (87,7%)	33,8	36,4
Соняшник	447,3 (99,2%)	903,0 (92,4%)	20,2	21,7
Ріпак (озимий та ярий)	111,5 (297,1%)	266,0 (350,3%)	23,9	20,2
Картопля	35,3 (96,9)	393,2 (72,7)	112,0	149,7
Овочі відкритого ґрунту	21,9 (91,9%)	275,6 (81,4%)	126,0	142,4
Плодоягідні культури	x	87,8 (106,2%)	x	x
Виноград	x	203,2 (103,6%)	x	x

Станом на 01.12.2017 в господарствах усіх категорій під урожай 2018 року посіяно **777,4 тис.га озимих на зерно** (**101,9%** до 1 грудня 2016 р.), в т.ч. озимої пшениці – 533,9 тис.га (**104,6%**), озимого ячменю – 243,0 тис. га (**96,5%**), жита - 0,46 тис.га.

Озимого ріпаку посіяно 154,0 тис.га (**111,2%**).

Тваринництво

За січень-грудень 2017 року обсяги виробництва продукції тваринництва в порівнянні з відповідним періодом минулого року в усіх категоріях господарств зменшилися на **7,4%**, (довідково: січень-грудень 2016 р. - **-9,6%**), у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах - на **2,1%**, в господарствах населення - на **8,4%**.

Основні показники тваринництва

	Січень-грудень 2017 р.	Січень-грудень 2016 р.	Відхилення 2017 р. до 2016 р., %	Січень-грудень 2017 р.	Січень-грудень 2016 р.	Відхилення 2017 р. до 2016 р., %
Виробництво:	Усі категорії господарств			у т.ч. с/г підприємства		
М'ясо худоби та птиці (тис. тонн)	67,4	69,6	-3,6	10,7	11,2	+5,3
Молоко (тис. тон)	348,6	363,7	-4,0	30,6	34,3	-4,7
Яець (млн. шт.)	305,3	322,3	-5,3	22,4	10,8	у 2,3р.
Чисельність худоби та птиці:						
Великої рогатої худоби (тис. голів)	165,5	169,6	-2,4	22,9	25,5	-10,8
у тому числі: корів	94,4	96,0	-1,7	9,1	9,9	-7,7
Свиней (тис. голів)	239,9	288,8	-17,2	95,2	101,8	-11,0
Овець та кіз (тис. голів)	344,0	352,0	-2,2	49,5	49,9	-4,4
Птиці (тис. голів)	4150,2	4407,9	-5,9	159,3	134,3	+11,4

Будівництво. За січень-грудень 2017 року виконано будівельних робіт на **10400,3 млн.грн.** (2 місце серед регіонів країни), більше порівняно з 2016 роком **на 38,4%** (3 місце) (довідково: 2016 р. - +33,8%) (по Україні – +20,9%).

У січні-грудні 2017 року введено в експлуатацію **720,5 тис. м² житла**, збільшення на **25,1%** (довідково: 2016 р. - -8,8%) (по Україні – +9,0%).

За січень-грудень 2017 року в області освоєно **20022,7 млн.грн. капітальних інвестицій**, що **на 28,8%** (13 місце серед регіонів країни) більше 2016 року (довідково: 2016р. – 163,4%) (по Україні – 122,1%).

Станом на 31 грудня 2017 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) становив **1363,2 млн.дол.США** (обсяг збільшився на **32,8 млн.дол.США** або на **2,5%** (4 місце серед регіонів країни) у порівнянні з даними на 1 січня 2017 року) (по Україні – +4,3 %).

Відбулись зміни тенденцій щодо експорту та імпорту товарів за січень-грудень 2017 року обсяги експорту та імпорту товарів становили **1814,4 млн.дол.США** та **1465,9 млн.дол.США** відповідно і у порівнянні з 2016 роком збільшилися в експорті на **19,3%** (по Україні - +19,0%) та в імпорті на **17,6%** (по Україні – +26,4%). (Довідково: за 2016р.: експорт - -12,0%, імпорт - +27,0%). **Сальдо позитивне на суму 348,5 млн. дол. США.**

Обсяг експорту послуг за січень-грудень 2017 року становив **765,8 млн.дол.США** і зменшився на **2,5%** (по Україні – +5,9%) проти 2016 року, імпорту – відповідно **183,4 млн. дол. США**, збільшився **на 36,5%** (по Україні – +0,6%). (Довідково: за 2016 р.: експорт - -13,4%, імпорт - +0,6%). **Сальдо позитивне на суму 582,4 млн.дол.США.**

Внутрішня торгівля

У 2017 році оборот роздрібної торгівлі становив 63,0 млрд. грн. (4 місце серед регіонів країни) та збільшився порівняно з 2016 роком на 14,1% (2 місце) (довідково: 2016 р. - +6,3%) (по Україні - +8,8%).

Цінова ситуація

У 2017 році індекс споживчих цін до грудня 2016р. становив 114,6% (по Україні –113,7%) ІСЦ до попереднього місяця – 101,1% (довідково: січень-грудень 2016р. – 101,0%) (по Україні – 101,0%).

Середньомісячна зарплата за січень-грудень 2017 року становила 6542 грн. (8 місце) та збільшилась відносно січня-грудня 2016 року на 36,1% (довідково: січень-грудень 2016 р. – 123,4%) (по Україні – 7104 грн., на – 37,1%).

Індекс реальної заробітної плати становить 116,6% (довідково: січень-грудень 2016 р. – 108,1%) (по Україні – 119,1%).

За грудень 2017 р. заробітна плата становила 8297 грн. (6 місце, по Україні – 8777 грн.).

Заборгованість з виплати заробітної плати на 01.01.2018–48,45 млн.грн. Порівняно з початком грудня зменшення на 3,3% (-1,6 млн. грн.)

Найбільші боржники:

ПАТ «Одеський НПЗ» – 30,9 млн.грн. (63,7% від загальної заборгованості);

ПАТ «Чорномортехфлот» – 5,9 млн.грн. (12,3%);

ДП «СКБ «Молнія» – 4,5 млн.грн. (9,3%);

ДП «Одеський СВДіПКІ» - 2,3 млн.грн. (4,8%).

Загальний борг 4 підприємств – 43,6 млн.грн. або 90,0% від загальної заборгованості.

На 1 січня 2017 року. До Зведеного бюджету надійшло 52,8 млрд.грн. з них до державного – 39,1 млрд.грн., до місцевих – 13,6 млрд.грн.

Підприємництво. На 1 січня 2018 року на обліку в органах ГУ ДФС області знаходиться 217,4 тис. платників (у т.ч. юридичних осіб – 84,4 тис.осіб, фізичних осіб-підприємців – 132,9 тис.осіб).

З початку року кількість підприємств (юридичних осіб) збільшилась на 5,0% (+4 029), тоді як кількість фізичних осіб-підприємців (ФОП) зменшилася на 3,3% (-4 534).

Протягом року припинили діяльність 26,2 тис. фізичних осіб-підприємців.

№	Назва показника	2017 р. січень-грудень	2016 р.
1.	Кількість на обліку	217 354	217 859
	юридичних осіб	84 410	80 381
	фізичних осіб-підприємців	132944	137 478
2.	Зареєстровано у поточному році:	27 247	18 079
	юридичних осіб	4 660	5 582
	фізичних осіб-підприємців	22587	12 497
3.	Припинено у поточному році	27 108	14 323
	юридичних осіб	888	1 185
	фізичних осіб-підприємців	26 220	13 138

№	Назва показника	2017 р. січень-грудень	2016 р.
4.	Абсолютний приріст		
	юридичних осіб	+3 772	+ 4 397
	фізичних осіб-підприємців	- 3 633	-647

В Одеській області діють **98,8 тис.** суб'єктів **малого та середнього підприємництва:**

- фізичних осіб-підприємців - 73,9 тис. (74,8%),
- малих підприємств - 24,2 тис. (24,5%),
- середніх підприємств – 676 (0,7%).

Найбільше суб'єктів малого та середнього підприємництва здійснюють діяльність у сфері оптової та роздрібною торгівлі (45,9%), операцій з нерухомим майном (8,0%), інформації та телекомунікацій (6,0%), професійної, наукової та технічної діяльності (5,9%), транспорту (5,8%), промисловості (5,4%), готельно-ресторанного господарства (4,1%), будівництва (3,3%).

II. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ У 2017 РОЦІ.

2.1. СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВИХ УМОВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

2.1.1. Податково-бюджетна діяльність

Надходження до бюджетів усіх рівнів за 2017 рік склали 52 776 851,9 тис.грн., темп росту до 2016 року – 130,2%.

Довідково: надходження за 2016 рік - 40 526 881,4 тис.грн, темп росту до 2015 – 114,3%; надходження за 2015 рік – 35 471 233,6 тис.грн. темп росту до 2014 – 136,1%.

Надходження до державного бюджету за 2017 рік склали 39 128 474,8 тис.грн., темп росту до 2016 року – 129,9%.

Довідково: надходження за 2016 рік - 30 132 033,3 тис.грн, темп росту до 2015 – 105,6%; надходження за 2015 рік – 28 530 761,5 тис.грн., темп росту до 2014 – 134,6%.

Надходження до місцевих бюджетів за 2017 рік склали 13 648,4 млн.грн., темп росту до 2016 року – 131,3%, виконання плану 2017 року – 106,0%.

Довідково: надходження за 2016 рік - 10 394,8 млн.грн, темп росту до 2015 – 149,8%, виконання плану – 111,8%; надходження за 2015 рік – 6 940,5 млн.грн., темп росту до 2014 – 142,4%, виконання плану 114,6%.

Видатки місцевих бюджетів області з урахуванням трансфертів за 2017 рік – 29 629 416,7 тис.грн.

Довідково: за 2016 рік – 19 912 535,2 тис.грн., за 2015 рік виконані у сумі 15 952 186,5 тис.грн.

Обсяг капітальних видатків за 2017 рік склав 4 695,2 тис.грн., темп росту до 2016 року – 132,3%.

Довідково: капітальні видатки за 2016 рік – 3 549,1 тис.грн, темп росту до 2015 – 173,2%; капітальні видатки за 2015 рік – 2 049,0 тис.грн.

Нерозподілений вільний залишок коштів місцевих бюджетів на 31.12.2017 становить 129 325,5 тис.грн. відхилення до початку року 1 762 651,1 тис.грн.

Довідково: на 31.12.2016 - 49 441,1 тис.грн. відхилення до початку року 1 345 975,5 тис.грн.; на 31.12.2015 - 107 619,2 тис.грн., відхилення до початку року - 427 364,6 тис.грн.

На депозитних рахунках у банках розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів у 2017 році - розміщено та повернуто 674 154,0 тис.грн.

Довідково: у 2016 році – розміщено та повернуто 580 000,0 тис.грн.; у 2015 році розміщення не було, повернуто 60,0 тис.грн. (з розміщених у попередні роки).

Кредиторська заборгованість бюджетних установ по заробітній платі та за енергоносії відсутня.

Отримано трансфертів з держбюджету на 01.01.2018 з урахуванням повернення невикористаних коштів – 13 214 983,1 тис.грн. (дотації – 1 168 998,2 тис.грн., субвенції - 12 045 984,9 тис.грн.)

Довідково: на 01.01.2017 з урахуванням повернення невикористаних коштів – 10 016 702,7 тис.грн. (дотації – 348 146,9 тис.грн., субвенції - 9 668 555,8 тис.грн.); на 01.01.2016 з урахуванням повернення невикористаних коштів – 9 567 132,3 тис.грн (дотації – 368 533,2 тис.грн., субвенції - 9 198 599,1 тис.грн.); Обсяг трансфертів з державного бюджету у порівнянні з обсягом надходжень податків і зборів до державного бюджету від Одеської області у 2017 році складає – 33,8%, у 2016 році складає – 33,2%, у 2015 році складає – 33,5%,

Станом на 01.01.2018 року заборгованість по відшкодуванню ПДВ відсутня, що на 28 488,3 тис.грн. менше в порівнянні з попереднім періодом, або на 100%.

Довідково: станом на 01.01.2017 року заборгованість по відшкодуванню ПДВ склала 28 488,3 тис.грн., що на 9764,2 тис.грн. більше в порівнянні с попереднім роком або на 52,1%. Найбільші суми рахувались по наступних платниках податків:

- ТОВ «Агросіндікат» - 10 672,4 тис.грн.; (в 2017 році підприємство перейшло до ДПІ іншого регіону);

- ДП «Тест» - 7 525,0 тис.грн.; (в 2017 році підприємство самостійно відмовилось від заявленої суми);

- ТОВ «Гюріш» - 3 430,9 тис.грн.;

- ТОВ «Гемопласт» - 2 634,3 тис.грн.

Станом на 01.01.2016 року заборгованість по відшкодуванню ПДВ склала 18 724,1 тис.грн. Найбільші суми рахувались по наступних платниках податків: - ТОВ «Снік Вуд Індастрі» - 3 158,2 тис.грн.;

- ТОВ «Автодеталь» - 1 997,2 тис.грн.;

- ТОВ «Вінтрест» - 1 488,8 тис.грн.;

- ТОВ «Сан Тех Рай» - 1 212,1 тис.грн.

Станом на теперішній час заборгованість за 2015, 2016 роки відсутня – відшкодована на рахунки платників у банку.

Відсутні зупинені операції по рахунках за 2015, 2016, 2017 роки.

Надходження до бюджетів ОТГ за 2017 рік - 364 580,2 тис.грн., виконання плану – 110,5%. (у 2017 році функціонує 11 ОТГ).

У 2017 році виконані всі бюджети ОТГ, крім Розквітівської ОТГ – 97,6 % (відхилення від затвердженого 212,2 тис.грн.)

Довідково: надходження до бюджетів ОТГ за 2016 рік за склали 265 320,0 тис.грн.

Виконання видатків місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад за 2017 рік: отг м. Балта – 97,8% (215 376,7 тис.грн.), отг м. Біляївка – 90,3% (115 625,3 тис.грн.), отг смт Велика Михайлівка – 96,3% (91 311,7 тис.грн.), отг с. Красносілка – 75,1% (87 800,0 тис.грн.), отг с. Маразліївка – 87,4% (38 981,1 тис.грн.), отг с. Розквіт – 82,4% (25 627,7 тис.грн.), отг с. Тузли – 95,0% (20 043,9 тис.грн.), отг с. Червоноармійське – 87,4% (19 630,9 тис.грн.), отг смт Затиштя – 87,9%

(23 538,6 тис.грн.), отг смт Ширяєве – 88,6% (76 020,7 тис.грн.), отг с. Конопляне – 92,9% (38 083,7 тис.грн.).

Довідково: виконання видатків місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад за 2016 рік: отг м. Балта – 95,7% (150 094,3 тис.грн.), отг м. Біляївка – 82,1% (84 684,6 тис.грн.), отг смт Велика Михайлівка – 96,2% (69 948,3 тис.грн.), отг с. Красносілка – 67,1% (60 171,3 тис.грн.), отг с. Маразлівка – 78,7% (26 407,9 тис.грн.), отг с. Розквіт – 82,7% (18 889,5 тис.грн.), отг с. Тузли – 92,8% (13 207,5 тис.грн.), отг с. Червоноармійське – 90,0% (14 070,5 тис.грн.).

Надходження від відчуження майна до спеціального фонду за 2017 рік склали 2 750,5 тис.грн., виконання плану – 3,6%, недоотримано 73 137,0 тис.грн., за 2016 рік склали 12,9 тис.грн., виконання плану – 0,02%, недоотримано 72 625,8 тис.грн., за 2015 рік склали 27 520,3 тис.грн., виконання плану – 62,5%, недоотримано 16 512,7 тис.грн.

Для усунення проблем виконання місцевих бюджетів Департаментом фінансів систематично проводяться семінари, консультації, наради, виїзні тематичні навчання, рекомендації з підбору кадрів.

Вживаються заходи щодо збільшень надходжень до бюджету, а саме: функціонує постійна земельна комісія (проведено 5 засідань), за результатами якої реалізовано на земельних торгах права оренди 234 земельних ділянок площею 5,6 тис. га., НГО реалізованих земельних ділянок за 1га – 3,1 тис.грн.

Забезпечено додатково надходження річної орендної плати 17,1 млн.грн.

Також створена та функціонує комісія з питань дотримання законодавства про працю щодо легалізації зайнятості населення та забезпечення виплати заробітної плати щодо легалізації виплати заробітної плати та зайнятості населення (проведено 7 засідань), на яку запрошувались представники підприємств, що мають заборгованість по заробітній платі. Суб'єктам господарювання надаються рекомендації та в межах компетенції допомога щодо заходів зі зменшення заборгованості. Налагоджена плідна співпраця з питань легалізації зайнятості населення та легалізації виплати заробітної плати обласною державною адміністрацією, районними державними адміністраціями, Головним управлінням Держпраці в Одеській області та Головним управлінням ДФС в Одеській області. Ініційовано перевірки 255 суб'єктів господарювання, що порушують законодавство про працю в частині використання робітників без офіційного оформлення, за результатами яких застосовано фінансові санкції на 4,8 млн.грн, а також встановлено 2084 працівника без офіційного працевлаштування (під час перевірок оформлений 1291 працівник). Під час проведення перевірок встановлено виплату заробітної плати в «конвертах» на загальну суму 2,1 млн.грн., в результаті чого донараховано 1,1 млн.грн. податків та зборів.

Результати роботи з проведення контрольно-перевірочних заходів з метою легалізації зайнятості максимальної кількості населення регулярно розглядаються на апаратних нарадах Одеської обласної державної адміністрації.

Питання щодо легалізації виплати заробітної плати та зайнятості населення постійно перебуває на контролі обласної державної адміністрації.

2.1.2. Деретуляція та розвиток підприємництва

На 1 січня 2018 року на обліку в органах ГУ ДФС області знаходиться **217,4 тис.** платників (у т.ч. юридичних осіб – 84,4 тис. осіб, фізичних осіб-підприємців – 132,9 тис. осіб).

З початку року кількість **юридичних осіб збільшилася на 5,0%** (+ 4 029), тоді як кількість фізичних осіб-підприємців (**ФОП**) зменшилася на **3,3%** (- 4 534).

У 2017 році **припинили** діяльність **888** юридичних осіб або 1,1% до загальної кількості юридичних осіб (у 2016р. – 1 185 юридичних осіб, або 1,5% до загальної кількості).

За інформацією Головного управління статистики в Одеській області у 2016 році в області здійснювали господарську діяльність **21,0 тис. підприємств**, у т.ч.:

- **малих підприємств** - 20,2 тис., або 96,1% від загальної кількості підприємств. У розрахунку на 10 тис. наявного населення – 95.

(У 2015р. – 23,0 тис, або 96,5% від загальної кількості підприємств.

У розрахунку на 10 тис. наявного населення – 84,5);

- середніх підприємств – 676, або 0,7% від загальної кількості підприємств. У розрахунку на 10 тис. наявного населення - 2,83.

(У 2015р. – 822 підприємства, або 3,4% від загальної кількості підприємств. У розрахунку на 10 тис. наявного населення – 3,43);

За 2017 рік від суб'єктів малого та середнього підприємництва у вигляді податків та обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів **надійшло 8 755,0 млн.грн.** (+34,0% до попереднього періоду), що становить **29,5%** загальної суми надходжень (без урахування митних платежів):

- **державний бюджет** – 4 500,0 млн.грн., **+38,1%** до минулого року;

- **місцевий бюджет** – 4 255,0 млн.грн., що на **+29,9%** більше відповідного періоду минулого року та складає **33,5%** загальної суми надходжень місцевого бюджету.

Найбільше надходжень до бюджету генерують підприємства **оптової та роздрібної торгівлі** (22,0%), **транспортної** галузі (17,9%), та **промисловості** (15,1%).

Обсяг реалізованої продукції середніми та малими підприємствами області у 2016 році складав **70,9%** від загального обсягу реалізації (2015 – 76,0%, 2014 – 76,2%), у т.ч. **малими** – 27,1%; 30,6%; 28,8% відповідно.

Станом на **01.01.2017** року на середніх та малих підприємствах працювало **89,3%** (2015 – 76,0%, 2014 – 75%) від загальної кількості **зайнятих** працівників, у т.ч.:

частка кількості зайнятих працівників у суб'єктів середнього підприємництва – 2016 - 49,4%; 2015 – 41,8%, 2014 – 40,6%;

частка кількості зайнятих працівників у суб'єктів малого підприємництва – 2016 - 39,9%, 2015 - 34,2%; 2014 - 34,4%.

З метою підтримки розвитку підприємництва у червні 2017 року затверджена **Обласна цільова Програма розвитку конкурентоспроможності**

малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2017-2020 роки.

Основним напрямком Програми є запровадження на конкурсній основі механізму компенсації частки відсотків по кредитах підприємств, залучених на розвиток бізнесу.

За результатами двох конкурсних відборів у 2017 році (**21 вересня та 24 листопада**) було розглянуто близько 30 заявок підприємств області. Право на компенсацію **отримали 14 підприємств** по кредитах **на суму близько 40 мільйонів** гривень.

За результатами конкурсних відборів право на компенсацію отримали проекти із запровадження ресурсо- та енергоефективного обладнання, розширення швейного виробництва та виробництва меблів, переробки овочевої продукції та ягід, виробництва косметичних засобів з натуральної сировини, вирощування та після врожайної обробки ягід тощо.

Відповідно до Програми підприємці, які займаються переробкою сировини, транспортом, туризмом, енергоефективністю чи альтернативною енергетикою можуть отримати на пільгових умовах кредит на купівлю обладнання або розробку нових товарів та послуг. За умови відповідності цілей кредиту умовам програми **10% кредитної ставки компенсуються** з бюджету області.

Програма пільгового кредитування розпочала діяти у 2017 році та буде продовжуватися у 2018 році.

Стан і якість надання адміністративних послуг

На виконання Закону України «Про адміністративні послуги» в Одеській області утворена та функціонує мережа із 37 центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), у тому числі 8 міських, 1 міськрайонний, 24 районних, 1 в об'єднаній територіальній громаді, 1 в селищній раді та 2 в сільських радах.

На 01.01.2018 року з початку року ЦНАП області надано **480 тис.** адміністративних послуг (*в середньому за місяць - 39 988 адмінпослуг*).

З метою забезпечення децентралізації повноважень з надання найбільш важливих для громадян адміністративних послуг та підвищення якості надання адміністративних послуг у ЦНАП забезпечено надання таких послуг як:

- реєстрація місця проживання Департаментом надання адміністративних послуг Одеської міської ради. Адміністратори ЦНАП підключені до Єдиного державного демографічного реєстру України;
- реєстрація майнових прав (у 29 ЦНАП області. Робочі місця працівників у зазначених ЦНАП підключені до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно);
- реєстрація бізнесу (через 31 ЦНАП області. Адміністратори ЦНАП мають доступ до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань).
- 6 ЦНАП області підключені до Державного земельного кадастру та мають змогу надавати послуги населенню.

Департаментом надання адміністративних послуг Одеської міської ради надаються послуги з оформлення паспорту нового зразка: працює 6 робочих

станцій, у тому числі 4 – на прийом документів та 2 – на видачу документів. У грудні 2017 року встановлено додаткове обладнання в новоутвореному Центрі інтегрованих послуг.

ЦНАПамаи Білгород-Дністровської міської ради, Болградської районної державної адміністрації придбано по 1 комплекту спеціалізованого технічного обладнання з оформлення та видачі паспорта нового зразка. Проводиться робота з налагодження каналу конфіденційного зв'язку у складі Національної системи конфіденційного зв'язку та підключення зазначених ЦНАП до Єдиного державного демографічного реєстру України. Після тестування захищеного каналу зв'язку та встановлення відповідних сертифікатів на робочу станцію буде підписано Договір на часткову обробку персональних даних у базах персональних даних Головного управління ДМС в Одеській області та ЦНАП, а також отримання логіну та паролю для доступу до відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби.

У грудні Авангардівською селищною радою проведено тендер на придбання робочої станції з оформлення та видачі паспортів, що дає право громадянину України для виїзду за кордон та містять безконтактний електронний носій.

З метою налагодження роботи з оформлення та видачі біометричних паспортів через ЦНАП обласною державною адміністрацією спільно з ГУ ДМС в Одеській області розроблено єдиний алгоритм дій для ЦНАП області з питань можливості придбання та встановлення робочих станцій для оформлення та видачі паспортів нового зразка.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.10.2017 № 782-р розширено Перелік адміністративних послуг органів виконавчої влади, які надаються через ЦНАП. Вказаний Перелік доповнено новими групами послуг, серед яких адміністративні послуги щодо державної реєстрації транспортних засобів та видачі посвідчень водія (п.п. 102-103 Переліку), реєстрації актів цивільного стану (п. 104 Переліку) та адміністративних послуг соціального характеру (п.п. 107-136 Переліку).

З метою недопущення порушення прав суб'єктів звернення працівниками ЦНАП постійно надаються вичерпні консультації у сфері надання адміністративних послуг.

Додатково доведено інформацію до засобів масової інформації щодо важливості сприяння популяризації електронних послуг у ЦНАП, бібліотеках, банках або мобільних додатках. Зростаючі потреби читачів мотивували працівників міських бібліотек на розвиток і вдосконалення роботи центрів: розширився перелік ІТ-сервісів, удосконалюється практика проведення та участі в он-лайн конференціях, скайп-сеансах, вебінарах. Затребуваною громадськістю формою роботи залишаються навчальні програми, які пропонуються для різних вікових категорій користувачів.

Проводилась робота зі збільшення кількості адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП за принципом «єдиного вікна».

Татарбунарською районною державною адміністрацією розроблено та зареєстровано на офіційному сайті Державного фонду регіонального розвитку 19.10.2017 №016484-ОД проект «Покращення надання адміністративних

послуг у Татарбунарському районі Одеської області через будівництво ЦНАПу у м. Татарбунари». Загальний бюджет проекту становить 6 852,2 тис. грн., у тому числі 6 173,2 тис. грн. – кошти Державного фонду регіонального розвитку, 686,0 тис. грн. – кошти місцевого бюджету. Будівля ЦНАП максимально буде відповідати рекомендаціям «Сучасний центр адмінпослуг».

З метою забезпечення комфортних умов під час отримання суб'єктами звернення адміністративних послуг у м. Одеса відкрито Центр інтегрованих послуг, в якому зосереджені фронт-офіси центру інтегрованих соціальних послуг, центру надання адміністративних послуг та центру звернень, запитів і листування. Це дозволяє громадянам отримати якісні послуги в найкоротший термін за принципом «відкритий офіс».

Для вдосконалення роботи у сфері надання адміністративних послуг для жителів міста Южненською міською радою відкрито сучасний ЦНАП, який знаходиться у новій будівлі міської ради.

З метою забезпечення зручних умов для мешканців району під час отримання адміністративних послуг ЦНАП Овідіопольської районної державної адміністрації з листопада 2017 року розташований у новому приміщенні, яке відповідає вимогам Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 588.

У рамках проекту «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади (EGAP)» облдержадміністрацією та МБО «Фонд Східна Європа» розпочато реалізацію пілотних проектів за рахунок міжнародної технічної допомоги щодо запровадження надання адмінпослуг виключно в електронній формі, а також створення регіонального порталу з підвищенням функціональності та зручності його використання. Заяви та відповідні документи для участі у відборі подали 15 ЦНАП Одеської області. З метою проведення аудиту адмінпослуг та матеріально-технічного забезпечення здійснено виїзди до 15 ЦНАП-учасників. За результатами аудиту проведено перемовини із менеджером програми EGAP щодо можливості участі усіх 15 ЦНАП. Додатково вирішуються питання зі сторони Фонду щодо надання адміністративних послуг у форматі «мобільного ЦНАП» для маломобільних громадян.

Розроблено план заходів щодо запровадження надання адміністративних та інших публічних послуг в електронній формі та інтеграції їх до Єдиного державного порталу адміністративних послуг. За результатами проведеного анкетування ЦНАП Одеської області щодо визначення переліку адміністративних послуг, які можуть бути переведені в електронну форму, встановлено, що переважна більшість ЦНАП (79,2%) надають виключно послуги, передбачені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 року №523-р, надання яких передбачає взаємодію з державними реєстрами. Адміністративні та/або публічні послуги, які були передбачені переліком адміністративних послуг відповідних ЦНАП, відсутні.

Для забезпечення можливості дистанційного доступу суб'єкта звернення до повної актуальної та доступної інформації про адміністративну послугу розроблено 37 уніфікованих сторінок ЦНАП в Одеській області та розміщено

їх на офіційному веб-порталі області, які починаючи з 2018 року будуть трансформовані та інтегровані до Регіонального порталу адміністративних послуг.

Відповідно до техніко-економічного обґрунтування в рамках реалізації проекту EGAP ЦНАП області та суб'єкти надання адміністративних послуг будуть підключені до регіональної системи захищеної електронної пошти та обладнанні системою електронного документообігу «ДокПроф», що дозволить організувати їх взаємодію та надавати послуги в електронній формі.

У рамках проекту EGAP в IV кварталі проведено тренінг на тему: «Е-урядування та е-демократії для публічних службовців Одещини». Під час тренінгу було обговорено проблематику е-сервісів (процес трансформації е-послуг здійснюється дуже повільно, кількість документів для отримання е-послуг фактично не зменшується, існуючі електронні взаємодії не стандартизовані, єдина система електронної взаємодії відсутня). Детально було розглянуто пілотний проект електронної взаємодії між 8 тестовими реєстрами. Також була розглянута концептуальна модель надання е-послуг на загальнодержавному рівні з використання сервіс-орієнтовної технології (SOAP, XML, UDDI, WSDL). Додатково була розглянута модель надання е-послуг протягом життя (життєві ситуації) та проаналізовано порядок трансформації е-сервісу від аналітики, реінжинірингу, розробки, регуляції до популяризації.

Усі ЦНАП забезпечені офісною технікою в достатньому обсязі, що дає можливість якісно та вчасно надавати послуги. У Центрі інтегрованих послуг м. Одеси та ЦНАП Южненської міської ради наявні інформаційні та платіжні термінали. ЦНАП Подільської міської ради забезпечений інформаційним терміналом. Електронна система керування чергою встановлена у ЦНАП Болградської, Кодимської, Лиманської районних державних адміністрацій та ЦНАП Чорноморської міської ради.

2.1.3. Інвестиційна діяльність

За січень–грудень 2017 року підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 20022,7 млн.грн. капітальних інвестицій.

У зазначеному періоді **область за обсягами капітальних інвестицій посіла 5 місце** серед регіонів країни. **Частка регіону у загальному обсязі залучених інвестицій – 4,8%.**

Обсяг капітальних інвестицій порівняно з відповідним періодом минулого року **збільшився на 28,8%.**

Найвагомішу частку капітальних інвестицій (98,6% загального обсягу) спрямовано у матеріальні активи, у тому числі у машини, обладнання та інвентар – 36,9% усіх інвестицій, нежитлові будівлі – 19,6%, інженерні споруди – 15,8%.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій у 2017 році були власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких здійснено 61,0% усіх капіталовкладень. За рахунок кредитного інвестування було освоєно 6,8% коштів, з державного та місцевого бюджетів профінансовано 23,1% усіх вкладень.

Пріоритетними напрямками інвестування залишилися такі види діяльності як транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; сільське, лісове та рибне господарство та будівництво, у які було спрямовано відповідно 20,1%, 15,1% та 11,6% капітальних інвестицій області.

Підприємствами промислових видів діяльності освоєно 2593,9 млн.грн, або 13,0% від загального обсягу інвестицій по області. При цьому 70,5% коштів, спрямованих у розвиток промисловості, освоєно підприємствами переробної промисловості, 28,0% – підприємствами з виробництва та розподілення електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Найбільші інвестиційні проекти, що реалізовувались у 2017 році:

- **будівництво зернового перевантажувального комплексу ТОВ «Бруклін-Київ»** на території ДП «ОМТП» з лівої сторони Андросівського молу -збільшення пропускної здібності ДП «ОМТП» з перевалювання зернових потужністю 4 млн.тонн на рік, утворення 200 робочих місць;

- **будівництво нового зернового терміналу в Чорноморському морському торговельному порту ТОВ «Kernel»** - у складі зернового терміналу - склад підлогового зберігання зерна місткістю 140 тис.тонн з двома підземними і однією верхньою галереєю, приймальний пристрій зерна з залізничного транспорту, комплекс галерей, залізничні шляхи і вагові, естакада, металеві силоси для зберігання зерна загальною місткістю 170 тис.тонн;

- **розширення будівництва зернового терміналу Metals Ukraine в тилу причалів № 7 і 8 Одеського морського порту спільно з ДП «АМПУ»** - проект включає будівництво силосів, станції прийомки залізничних вагонів.

Проектна місткість силосного парку становить близько 100 тис. тонн, продуктивність зернового терміналу по завантаженню судна - 1 тис.тонн/год., а потужність терміналу з переробки зерна - 4 млн/тонн у рік, у перспективні збільшення до 6 млн/т;

- **будівництво зернового терміналу в Чорноморському морському торговельному порту ТОВ «РисОіл»** - термінал збільшив свої перевантажувальні потужності в порту, забезпечує експортний вантажопотік не менше 3 млн тонн на рік. Побудований універсальний склад №2, станція розвантаження вагонів №2, резервуари силосного типу, транспортна галерея до стику причалів №10, 11 і уздовж причалу №11 з установкою судноавантажувальної машини на причалі № 11, двосторонній пірс на стику причалів №10-11 з причалами №11-а і 11-б з установкою судноавантажувальних машин. Нові потужності забезпечують збільшення кількості суднозаходів до порту і, відповідно, зростання портових зборів;

- **будівництво III черги лабораторно-виробничого комплексу європейського рівня фармацевтичної компанії ТДВ «Інтерхім»** - побудовано 8 - поверховий виробничо-лабораторний комплекс європейського рівня, загальною площею 15 тис.кв.м., що дозволить збільшити обсяги виробництва і розширити асортимент лікарських форм. Створено 139 нових робочих місць. До 2020 року планується збільшити кількість працівників компанії ще до 260 співробітників;

- **будівництво терміналу для зберігання і перевалки рослинної олії ТОВ «Allseeds Black Sea»** - реалізація проекту:

- збільшить загальну потужність групи зі зберігання олії до 129'000 т (+87'000 т олії);

- збільшить загальний обсяг перевалки олії групою до 1,5 млн т на рік або до 30% українського експорту соняшникової олії. Проект включає будівництво 2х олієпроводів.

Новий термінал буде об'єднаний з існуючим терміналом (42'000 т олії) олієпроводом. Проект включає реконструкцію олійнозливної станції.

В середньостроковій перспективі - будівництво олійно-екстракційного заводу, з потужністю переробки соняшника, сої та рапсу до 5000 тонн/на добу або до 1,6 млн.тонн на рік.

- **побудова Комплексу з перевалки та переробки органічної продукції в порту Рені ТОВ «Біо-Лайн-Рені»** - планується побудова високотехнологічного комплексу зі зберігання і транспортування органічної продукції, який відповідає Європейським стандартам і правилам Європейського інституту органічного господарства (FIBL). Річний обсяг виробництва органічної продукції становить 120 000 тонн;

- **будівництво комплексу із зберігання та перевалки енергоносіїв ТОВ «ЕКОНОВАТИКА»** - за проектом побудовано комплекс з переробки та зберігання скрапленого вуглеводню (газу) з підземним резервуарним парком на 55-ть резервуарів загальним об'ємом 2970 м³ та потужністю перевалки 120,0 тис. тонн/рік. Комплекс обладнаний двосторонньою залізничною естакадою для прийому 14-ти залізничних цистерн та автоналивних автоцистерн-пропановозів;

- **будівництво заводу з виробництва біоетанолу в Любашівському районі** - передбачає проектну потужність 50 тис. тонн біоетанолу на рік. Першим етапом реалізації проекту стане запуск цеху з виробництва олії, наступним – будівництво біоТЕЦ потужністю 12 МВт, що працюватиме на відходах сільського господарства та забезпечуватиме електроенергією не лише власне виробництво, а й інші об'єкти у північних районах області. Електростанцію введуть в експлуатацію наприкінці 2018 року, а через два-три роки запрацює завод із виробництва біоетанолу з кукурудзи, соломи, очерету;

- **будівництво ФЕС Виноградівка 11,7 МВт, Окни 14,6 МВт, Арциз 60,2 МВт ТОВ «КНЕСС ГРУП»** - проект полягає у розширенні та поглибленні можливостей у сферах енергоефективності та розвитку енергетики в Одеському регіоні. Ефективність використання встановленої потужності – 1 364 год/рік (ФЕС Виноградівка 11,7 МВт), 1 173 год/рік (ФЕС Окни 14,6 МВт), 1 348 год/рік (ФЕС Арциз 60,2 МВт);

- **будівництво міжнародного пункту пропуску та поромного комплексу «Орлівка (Україна) – Ісакча (Румунія)»** (с. Орлівка Ренійського району Одеської області) - побудова міжнародного пункту пропуску та поромного комплексу передбачає проходження порому для перевезень легкового та вантажного транспорту кожні 30 хвилин з української та румунської сторони до 100 одиниць транспорту на добу, що на даний час у 2-3 рази більше існуючого транспортного потоку;

- **введено в експлуатацію нову лінію з виробництва дроту сталюого ТОВ «Стальканат-Силур «Завод Стальканат»;**

- нову лінію розливу шампанських вин на ТОВ «Шабо»,
- завод з виробництва асфальту у Подільському районі,
- нову дільницю пошиву взуття у Татарбунарському районі ТОВ «Белста»,
- після модернізації введено в експлуатацію потужності Березівського заводу олійних культур тощо;

- **відремонтовано 259,6 км автомобільних доріг загального користування та 145,4 км доріг міжнародного значення, що більше ніж у 2 рази відремонтованих за минулий рік. Цього вдалось досягти у тому числі за рахунок «митного експерименту» - 2,4 млрд.грн. митних платежів – Одеська область серед митниць країни – лідер з перерахування на ремонт доріг (93% відремонтованих доріг - за «митні» кошти).**

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал), внесених в економіку області з початку інвестування, за станом на 31 грудня 2017 року становив 1363,2 млн.дол. США, що на 2,5% перевищує обсяг інвестицій на початок 2017р., та в розрахунку на одну особу складає 573,4 дол. США. З країн ЄС внесено 817,9 млн.дол. США (60,0% загального обсягу) та з інших країн світу – 545,3 млн.дол. США (40,0%).

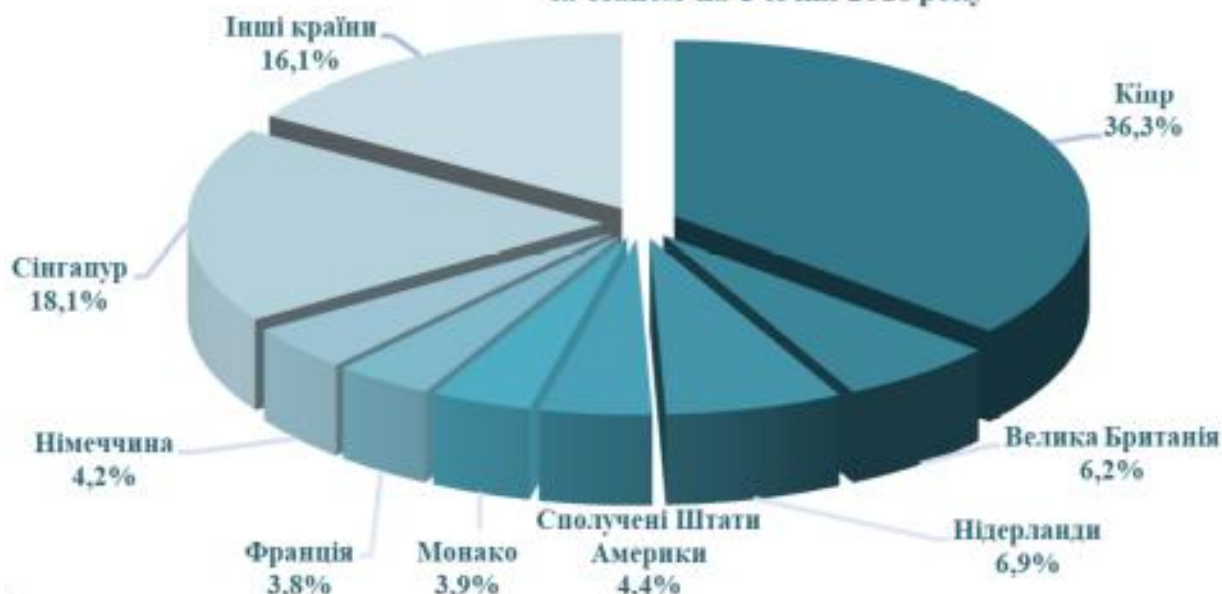
**Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в область,
млн. дол. США**

У 2017 році в економіку Одеської області іноземними інвесторами вкладено 41,8 млн.дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу); зменшення капіталу становило 37,5 млн.дол. США; інші зміни вартості акціонерного капіталу нерезидентів становили 28,4 млн.дол. США.

Більше половини загального обсягу надходжень прямих інвестицій належать інвесторам із Кіпру (35,4%) та Сінгапур (17,7%).

Країни-лідери за обсягами іноземних інвестицій в Одеську область за станом на 1 січня 2018 року

Пріоритетними для інвестування були підприємства промисловості – 540,6 млн.дол. США (39,7% від загального обсягу прямих інвестицій (акціонерного капіталу) області), транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 319,2 млн.дол. США (23,4%), організації, що здійснюють операції з нерухомим майном – 184,1 млн.дол. США (13,5%).

Прямі іноземні інвестиції економіку Одеської області за видами економічної діяльності за станом на 1 січня 2018 року, млн. дол. США

Заборгованість підприємств прямого інвестування за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями перед прямими іноземними інвесторами (борговими інструментами) на 31 грудня 2017 р. становила 1071,5 млн.дол. США.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів), внесених в область з початку інвестування, за станом на 31 грудня 2017 року становив 2434,7 млн.дол. США.

У 2017 році проведено 75 зустрічей керівництва Одеської обласної державної адміністрації з представниками інших країн та бізнес кіл інших країн.

28 лютого 2017 року відбулася зустріч голови Одеської обласної державної адміністрації з бізнес-спільнотою регіону, провідними компаніями, які входять до складу Південноукраїнського офісу Європейської Бізнес Асоціації. Метою заходу було обговорення пріоритетних напрямків роботи облдержадміністрації на 2017 рік, залучення інвестицій та реалізація економічного потенціалу регіону; проведення відкритої дискусії з інвесторами щодо актуального стану бізнес-клімату Одеського регіону та внесення пропозицій щодо його покращання; налагодження прямого діалогу бізнесу і влади Одещини з метою вирішення актуальних проблем бізнес-спільноти, визначення спільних позицій подальшого співробітництва.

13 березня 2017 року пройшла зустріч тимчасово виконуючого обов'язки першого заступника голови Одеської обласної державної адміністрації з представниками Організації економічного співробітництва та розвитку. Під час зустрічі було розглянуто ряд питань, пов'язаних з децентралізацією, а саме її вплив на розвиток сільської місцевості.

4 квітня 2017 року голова Одеської обласної державної адміністрації провів зустріч з представниками Департаменту економіки та торгівлі Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні, під час якої були розглянуті питання інвестиційного клімату, розвитку туризму, роботи митниці та стратегії забезпечення прозорості економічної політики місцевої влади.

Науково-технічне співробітництво

27 квітня 2017 року в Одеській національній академії зв'язку ім. О. Попова відбувся Міжнародний форум «Цифрова Україна - виклики, можливості і перспективи».

22 серпня 2017 року відбулась зустріч голови Одеської обласної державної адміністрації з представниками китайської компанії Minmetals Engineering Co щодо перспективи співробітництва. Китайська корпорація займається розвитком, виробництвом, торгівлею та іншими операціями, пов'язаними з металами і мінеральною сировиною, а також веде активну діяльність у сфері фінансів, нерухомості і логістики.

1 вересня 2017 року голова Одеської обласної державної адміністрації зустрівся з головою Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в Україні, Білорусі та Молдові Сюзан Косінскі. Під час зустрічі сторони обговорили питання розвитку Одеської області по різних галузях. Наразі USAID має намір реалізувати на Одещині низку соціальних та економічних програм.

Гуманітарне співробітництво

10 серпня 2017 року відбулась зустріч заступника голови обласної державної адміністрації з керівництвом Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр» щодо відкриття Меморіального центру, що планується приурочити до 80-х роковин трагедії у 2021 році. Освітня частина включатиме в себе видання літератури про трагедію, проведення семінарів, створення спеціальних відеороликів та фільмів. Експозиція розповідатиме про історію Голокосту загалом. А дослідження дозволять систематизувати знання про кількість жертв та про тих, хто рятував. Повністю реалізувати проект планують протягом п'яти років, зараз його фінансують приватні особи.

31 серпня 2017 року відбулась зустріч заступника голови обласної державної адміністрації з делегацією представників ЗМІ з Йорданського Гашимітського Королівства. Наразі іноземні журналісти готують матеріал про Одещину та цікавляться інвестиційним потенціалом регіону.

7 грудня 2017 року відбулась зустріч заступника голови Одеської обласної державної адміністрації з ректором Інституту розвитку інтелекту ІМЕІ (Республіка Корея) Пак Сонг Су. На зустрічі було розглянуто питання щодо стану взаємодії з іноземними місіями в Україні (Посольствами, Консульствами) з економічних, гуманітарних та інших питань.

Представники Одеської обласної державної адміністрації регулярно проводять зустрічі з послами іноземних держав. Зазвичай на зустрічах піднімалися питання економічного співробітництва, залучення інвестицій та гуманітарно-культурної співпраці на міжрегіональному рівні.

25 жовтня 2017 року заступник голови Одеської обласної державної адміністрації зустрілась з паном Вольфгангом Біндзайлем, постійним заступником посла Федеративної Республіки Німеччина в Україні. Після переговорів було досягнуто домовленості опрацювати можливості посилення співпраці у сфері малого та середнього підприємництва.

7 листопада 2017 року відбулась зустріч голови Одеської обласної державної адміністрації з Послом Аргентинської Республіки в Україні щодо співробітництва з Аргентинською Республікою в економічній, культурній, науковій, освітній сферах.

20 листопада 2017 року відбулася зустріч заступника голови Одеської обласної державної адміністрації з Генеральним консулом Китайської Народної Республіки в Одесі пані Чжао Сянжун та представниками китайських компаній.

12 грудня 2017 року відбулась зустріч голови Одеської обласної державної адміністрації з Надзвичайним та Повноважним послом Франції в Україні, та делегацією Французько-української торгово-промислової палати. На зустрічі було розглянуто питання розвитку сільського господарства та переробної промисловості, альтернативної енергетики та туризму, водопостачання тощо.

27-28 грудня 2017 року відбулася зустріч голови Одеської обласної державної адміністрації та керівництва Одеської області з делегацією провінції Цзянсі (КНР) на чолі з віце-губернатором Уряду провінції Цзянсі пані Сі Ру. Метою візиту делегації було підписання листа про наміри щодо встановлення братніх відносин між Одеською обласною державною адміністрацією (Україна)

та Урядом провінції Цзянсі (Китайська Народна Республіка). Також обговорювались питання українсько-китайського економічного, культурного, науково-технічного співробітництва, встановлення та поглиблення двосторонніх відносин між Одеською областю та провінцією Цзянсі.

Міжнародна технічна допомога

На території Одеської області реалізується 12 проектів міжнародної технічної допомоги за підтримки країн-донорів, зокрема, у сферах: освіти (Швейцарія); екологічної безпеки (Європейський Союз); сфері оборони (США); медицини (США), у тому числі у сфері протидії захворюванню на ВІЛ/СНІД; державного управління та місцевого самоврядування (Швейцарія, Європейський Союз, США); сільського господарства (Канада).

Так, проект міжнародної технічної допомоги - спільний проект ПРООН (Програма розвитку ООН) та ЄС («Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»), головною метою якого є підвищення рівня життя у сільських громадах, створення сприятливого середовища соціально-економічного розвитку на місцевому рівні шляхом сприяння самоорганізації населення реалізувався в Одеській області з 2008 року. На даний час реалізовано три фази проекту: за I фазу реалізовано 45 мікропроектів, за II фазу - 48 мікропроектів, за III фазу - 43 мікропроекти, тобто за час реалізації проекту реалізовано 136 ініціатив на суму 29,732 тис.грн. Для продовження ефективної роботи проекту підготовлено Меморандум про взаєморозуміння між Одеською обласною державною адміністрацією, Одеською обласною радою та Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй.

2.1.4. Розвиток внутрішньої торгівлі, сфери послуг. Цінова політика

У 2017 році регіональний споживчий ринок характеризується наступними показниками:

- оборот роздрібною торгівлю становив 63,0 млрд.грн. (7,7% від загального обсягу по країні), що на 14,1% більше обсягу 2016 року (по Україні – на 8,8% більше) – 2 місце серед регіонів країни;
- обсяг роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, становив 47,9 млрд.грн. і у порівнянні з відповідним періодом минулого року збільшився на 12,2%.

У 2017 році в області продовжувалось відкриття та модернізація мережі як відомих торговельних марок, так і невеличких торговельних точок, зокрема:

- Копійка - м. Одеса - відкрито універсами та мінімаркети на вулицях: Марсельська, М.Жукова, Сегедська, І.Рабіна та Старосінній площі, м. Чорноморськ та смт Затока;
- Таврія В – м. Одеса - СМ «Альтаїровський»;
- Сільпо – м. Одеса - LeSilpo (вул. Генуезька);
- АТВ – м. Одеса;
- EVA–м. Одеса, с. Крижанівка Лиманського району;

та багато інших продовольчих, непродовольчих та змішаних об'єктів торгівлі.

З метою зниження адміністративного тиску на бізнес, усунення надмірного втручання держави в економічні процеси, розвиток конкуренції та дебіюрократизація (дерегуляція) у сфері ціноутворення, відповідно до постанови

Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 394 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 № 1548 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», якою скасовуються повноваження обласних державних адміністрацій щодо цінового регулювання на ряд товарів та послуг, підготовлено відповідні проекти розпоряджень голови обласної державної адміністрації.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) у 2017 р. становив 114,6% (по Україні – 113,7%). У 2016 р. ІСЦ становив 113,6% (по Україні – 112,4%) - не вдалось утримати інфляцію хоча б на рівні минулого року.

Ціни на продукти харчування та безалкогольні напої підвищились на 18,6% (по Україні – на 17,7%), у тому числі на продукти харчування – на 18,8%, безалкогольні напої – на 7,3%.

За січень–листопад 2017 р. найбільше (на 36,3%) зросли в ціні фрукти, з них яблука подорожчали в 1,5 раза, цитрусові – на 21,0%, банани – на 16,7%.

М'ясо та м'ясопродукти стали дорожче на 30,2%.

При загальному підвищенні цін за групою «олія та жири» на 25,3%, сало подорожчало в 1,9 раза.

За групою «молоко, сир та яйця» ціни зросли на 21,3%. Сметана стала дорожче на 25,6%, яйця – на 23,3%, молоко – на 21,5%, сир і м'який сир (творог) – на 19,7%.

Серед овочів, які в середньому подорожчали на 19,8%, морква підвищилась у ціні на 43,1%, буряк – на 38,7%, огірки – на 33,3%, помідори – на 24,2%, картопля – на 19,6%.

Приріст цін на хліб і хлібопродукти становив 12,0%, а саме: на хліб та рис був на одному рівні і становив 19,9%, на кондитерські вироби з борошна – 13,4%, на макаронні вироби – 12,1%. Поряд з цим, продукти переробки зернових подешевшали на 6,8%, за рахунок суттєвого (на 25,8%) зниження цін на гречані крупи.

Цукор, джем, мед, шоколад та кондитерські вироби подорожчали на 2,1%.

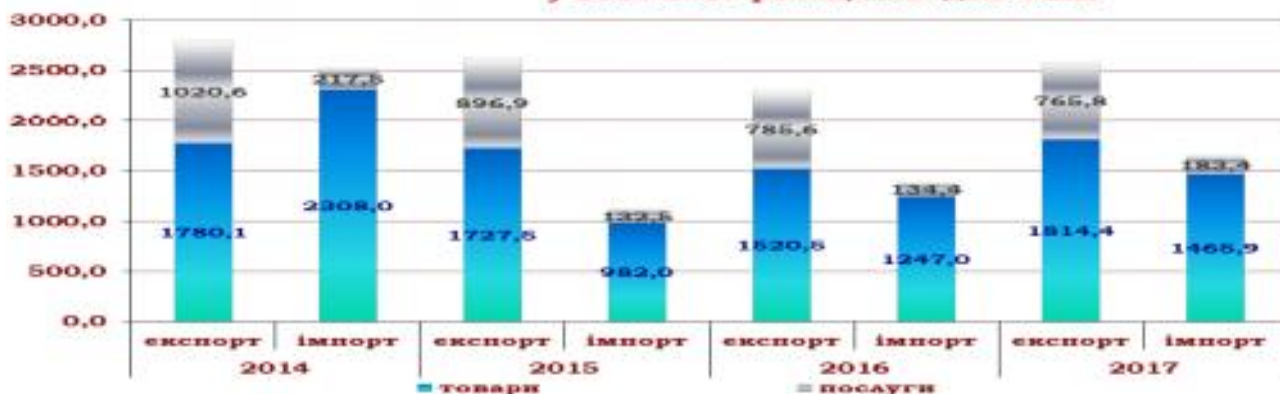
Риба та продукти з риби стали дешевше на 3,4%, у тому числі свіжа, охолоджена та заморожена риба – на 5,0%. Водночас, ціни на свіжі, охолоджені та заморожені морепродукти підвищились на 6,9%.

Серед безалкогольних напоїв, які зросли в ціні на 7,3%, безалкогольні напої подорожчали на 15,3%, фруктові соки – на 8,6%, чай – на 8,5%.

2.1.5. Розвиток зовнішньої торгівлі товарами і послугами

У 2017 році **обсяги експорту та імпорту товарів** становили 1814,4 млн.дол. США та 1465,9 млн.дол. відповідно і, у порівнянні з 2016 роком, експорт та імпорт збільшився на 19,3% та 17,6% відповідно. Частка підприємств регіону в загальному обсязі експорту товарів країни становила 4,2%, імпорту – 2,9%. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 348,52 млн.дол. США.

Динаміка зовнішньої торгівлі Одеської області у 2014-2017 роках, млн. дол. США

На формування позитивного сальдо вплинули окремі товарні групи: зернові культури (595,8 млн.дол.), жири та олії тваринного або рослинного походження (192,5 млн.дол.), судна (182,3 млн.дол.), насіння і плоди олійних рослин (148,3 млн.дол.), чорні метали (54,9 млн.дол.), залишки і відходи харчової промисловості (52,1 млн.дол.), готові харчові продукти (49,4 млн.дол.), продукти неорганічної хімії (28,1 млн.дол.), овочі (17,6 млн.дол.).

Зовнішньоторговельні операції товарами підприємства області здійснювали з партнерами із 170 країн світу.

У 2017 році обсяг експорту товарів до країн ЄС становив 466,4 млн.дол. (25,7% від загального обсягу експорту товарів області), до інших країн – 1348,0 млн.дол. або 74,3% (у 2016 р. – 385,1 млн.дол. або 25,3% та 1135,3 млн.дол. або 74,3% відповідно).

Найсуттєвіші експортні поставки серед країн ЄС здійснювались до Італії – 83,4 млн.дол., Іспанії – 81,4 млн.дол., Нідерландів – 58,1 млн.дол., Польщі – 38,8 млн.дол., Німеччини – 25,6 млн.дол., Франції – 20,5 млн.дол., Мальти – 19,9 млн.дол., Румунії – 19,6 млн.дол., Португалії та Бельгії – по 17,7 млн.дол., Греції – 13,1 млн.дол., Естонії – 12,4 млн.дол. США.

Серед інших країн–партнерів експорт товарів збільшився до Маршалових Островів – у 166,8 раза, Беліз – у 37,8 раза, Мальти – у 37,7 раза, Йорданії – у 13,8 раза, Катару – у 6,1 раза, Бразилії – у 4,4 раза, Панами – у 3,5 раза, Молдови – у 3,0 раза, Російської Федерації – у 2,2 раза, Азербайджану – на 89,6%, Казахстану – на 85,6%, Саудівської Аравії – на 61,8%, Туркменістану – на 57,4%, Японії – на 45,6%. Поряд з цим скоротилися поставки до Швейцарії – на 72,6%, Лівії – на 69,0%, Марокко – на 67,3%, Лівану – на 46,8%, Іраку – на 50,6%, Сирії – на 56,2%, Алжиру – на 35,4%, Узбекистану – на 31,4%, Канади – на 29,9%, Шрі-Ланки – на 25,0 %, Єгипту – на 16,2%, Туреччини – на 11,8%, Бангладеш – на 8,5%.

Основу товарної структури експорту області склали зернові культури – 602,1 млн.дол. (більше на 19,9% проти 2016 р.), жири та олії тваринного або рослинного походження – 319,4 млн.дол., засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 187,1 млн.дол. (більше у 37,0 раза), насіння і плоди олійних рослин – 155,4 млн.дол. (більше на 4,8%), недорогочінні метали та вироби з них – 138,5 млн.дол. (більше у 2,8 раза), готові харчові продукти – 113,3 млн.дол. (більше на 1,7%), машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 83,1 млн.дол. (більше на 31,1%), продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 65,7 млн.дол. (менше на 63,7%).

У 2017 році імпорт товарів з країн ЄС становив 413,8 млн.дол. (28,2% від загального імпорту товарів області), з інших країн – 1052,1 млн.дол. або 71,8% (у 2016 році – 350,7 млн.дол. і 28,1% та 896,3 млн.дол. і 71,9% відповідно).

Найбільші надходження імпорту товарів серед країн ЄС здійснювались з Німеччини – 84,2 млн.дол., Польщі – 51,1 млн.дол., Італії – 39,3 млн.дол., Іспанії – 27,2 млн.дол., Угорщини – 26,7 млн.дол., Литви – 24,4 млн.дол., Франції – 21,2 млн.дол., Нідерландів – 16,4 млн.дол., Бельгії – 14,0 млн.дол.,

Чехії – 13,4 млн.дол., Румунії – 12,3 млн.дол., Великої Британії – 11,3 млн.дол., Греції – 10,3 млн.дол., Фінляндії – 9,3 млн.дол. США.

Імпорт товарів серед інших країн–партнерів збільшився проти 2016 року з Тунісу – у 7,7 рази, Австралії – у 4,0 рази, Південної Африки – у 3,2 рази, Ірану – у 2,9 рази, Узбекистану – на 95,7%, Катару – на 95,1%, Філіппін – на 73,8%, Саудівської Аравії – на 68,4%, Єгипту – на 59,8%, Бангладеш – на 57,9%, В'єтнаму – на 50,8%, Російської Федерації – на 44,0%, Ізраїлю – на 41,3%, Мексики – на 33,6%, Китаю на 22,3%. Одночасно зменшились поставки товарів з Лівану – на 79,1%, Бразилії – на 44,3%, Пакистану – на 41,3%, США – на 36,3%, Швейцарії – на 37,8%, Йорданії – на 16,2%, Казахстану – на 15,1%.

У товарній структурі імпортованих надходжень значними були: машини, обладнання та механізми, яких отримано на 271,8 млн.дол. (більше на 26,6% проти 2016 року), мінеральні продукти – 218,9 млн.дол. (більше на 34,6%), продукти рослинного походження – 147,6 млн.дол. (більше на 14,0%), жири та олії тваринного або рослинного походження – 126,9 млн.дол. (більше на 10,7%), недорогочінні метали та вироби з них – 111,7 млн.дол. (менше на 5,2%), засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 86,0 млн.дол. (більше на 15,6%), продукти хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 80,9 млн.дол. (більше на 23,8%), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 73,8 млн.дол. США (більше на 6,0%), текстильні матеріали та текстильні вироби – 67,6 млн.дол. (більше у 2,2 рази).

У 2017 році **обсяг експорту послуг** становив 765,8 млн.дол. США і зменшився на 2,5% проти 2016 року, імпорту – відповідно 183,4 млн.дол. і збільшився на 36,5%. Сальдо позитивне в розмірі 582,4 млн.дол. США.

На формування позитивного сальдо найбільше вплинули окремі види послуг: транспортні послуги (503,3 млн.дол.), ділові послуги (35,0 млн.дол.), послуги з переробки матеріальних ресурсів (14,6 млн.дол. США).

Зовнішньоторговельні операції послугами проводилися з партнерами з 181 країни світу.

Обсяг послуг, наданих регіоном країнам ЄС, становив 256,2 млн.дол. США (33,5% від загального обсягу послуг) і зменшився проти 2016р.на 7,2%.

Головними партнерами в експорті послуг серед країн–членів ЄС були: Кіпр – 43,4 млн.дол. (збільшення проти 2016р. на 27,6%), Велика Британія – 40,2 млн.дол. (зменшення на 18,4%), Данія – 27,7 млн.дол. (зменшення на 7,3%) та Німеччина – 25,9 млн.дол. США (зменшення на 17,7%).

Серед інших країн найбільші обсяги послуг надавалися Швейцарії – 91,7 млн.дол. (більше проти 2016 року на 22,9%), Віргінським Островам (Брит.) – 76,5 млн.дол. (більше на 5,7%), Туреччині – 41,8 млн.дол. США (більше на 0,8%), Об'єднаним Арабським Еміратам – 41,5 млн.дол. (менше на 7,9%).

Структура експорту послуг протягом тривалого часу залишається майже незмінною. У 2017 році найбільші обсяги експорту припадали на транспортні послуги, які займали 84,2% від загального обсягу експорту послуг; ділові – 7,0%; послуги, пов'язані з подорожами – 2,7%.

Порівняно з 2016 роком зменшилися обсяги експорту транспортних послуг – на 42,7 млн.дол. (за рахунок зменшення послуг морського транспорту

– на 1,7%, інших допоміжних та додаткових транспортних послуг – на 13,9 % та залізничного транспорту – на 55,5%), збільшення відбулось у ділових послугах – на 6,3 млн.дол., послугах з переробки матеріальних ресурсів – на 5,9 млн.дол.США.

Імпорт послуг від країн ЄС становив 87,5 млн.дол. (47,7% від загального обсягу імпорту) та збільшився проти 2016 року на 20,0%.

Серед країн ЄС найбільші обсяги послуг одержувалися від Кіпру – 15,9 млн.дол. (більше проти 2016 року на 37,2%), Естонії – 11,5 млн.дол. (більше на 39,5%), Франції – 9,9 млн.дол. (більше на 7,5%), Словаччини – 8,3 млн.дол. США (більше у 2,1 рази), Нідерландів – 8,2 млн.дол. (більше у 3,0 рази).

Серед інших країн світу за обсягами наданих послуг, провідні місця займали Об'єднані Арабські Емірати – 23,1 млн.дол. (збільшення проти 2016 року у 6,0 рази), Грузія – 15,8 млн.дол. (збільшення у 2,0 рази), Китай – 15,4 млн.дол. (збільшення у 2,6 рази), Швейцарія – 12,0 млн.дол. (зменшення на 32,1%), Туреччина – 11,5 млн.дол. США (збільшення на 9,0%).

Найбільшу частку в загальному обсязі імпорту послуг у 2017р. становили транспортні послуги – 77,0%, ділові послуги – 10,0%, пов'язані з фінансовою діяльністю – 5,3%, та послуги, пов'язані з подорожами – 3,6%.

Порівняно з 2016 роком зменшилися загальні обсяги імпорту ділових послуг – на 9,7 млн.дол., роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням інтелектуальної власності – на 2,1 млн.дол., послуг приватним особам, культурних та рекреаційних послуг – на 0,4 млн.дол. США. Одночасно відбулося збільшення імпорту транспортних послуг – на 56,6 млн.дол., послуг, пов'язаних з фінансовою діяльністю – на 5,8 млн.дол. США.

Основу структури імпорту послуг становили транспортні послуги – 76,9%, ділові послуги – 9,9%, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю – 5,6% .

2.1.6. Енергозабезпечення та енергоефективність

Одеська область відноситься до енергозалежних та енергодефіцитних регіонів через відсутність власних енергогенеруючих потужностей.

Сьогодні Урядом впроваджена державна програма «теплих кредитів», що має велике соціально-економічне значення, тому державна підтримка нових програм, таких як перехід на джерела відновлювальної енергії, є вкрай необхідним.

З метою підвищення попиту фізичних осіб-власників приміщень до впровадження заходів ощадливого енергоспоживання рішеннями Одеської обласної ради від 23 грудня 2016 року № 277-VII, № 278-VII прийнято регіональні програми стимулювання до впровадження енергоефективних технологій ОСББ, ЖБК Одеської області на 2017-2018 роки та регіональну програму підвищення попиту населення до впровадження заходів енергозбереження в Одеській області на 2017-2018 роки. Програми передбачають фінансування на заходи з енергозбереження на 2017 рік з обласного бюджету по 2,0 млн. грн. Однак програми не працюють у зв'язку із відсутністю фінансування.

Крім того, у м. Одеса, м. Чорноморськ та Арцизькому районі прийнято програми відшкодування частини суми/відсотків за кредитами населення, ОСББ та ЖКГ.

За січень-грудень 2017 року перевагами програм на потреби термомодернізації житлових будівель, впровадження інших енергоефективних заходів скористалися 595 позичальників на загальну суму 1659,44 тис.грн.

Рішенням Одеської обласної ради від 21.12.2015 № 33-VII було затверджено регіональну Програму енергоефективності Одеської області на 2016-2018 роки.

За 2017 рік по Програмі з обласного бюджету профінансовано 41 759,4 тис.грн., на заходи з енергозбереження у будівлях соціальної сфери, що в свою чергу надасть економію паливно-енергетичних ресурсів на 18 %.

Програмою передбачено фінансування 224 видів енергозберігаючих робіт (заміна вікон, покрівлі, дверей, реконструкція зовнішнього освітлення та опалювальної системи на енергоощадне, ремонт тепломереж у будівлях, капітальний ремонт котелень, будівництво котелень, заходи з утеплення, виготовлення ПКД та інші заходи) із них профінансовано 176 об'єктів (відсоток виконання програми складає 48,2%).

Проведено роботи (повністю або частково), а саме:

- капітальний ремонт, реконструкція покрівлі у 14 житлових будинках;
- капітальний ремонт покрівлі у 3 бюджетних установах;
- капітальний ремонт у 6 житлових будинках;
- капітальний ремонт 37 бюджетних установ;
- заміна вікон та дверей у 43 житлових будинках;
- заміна вікон та дверей у 37 бюджетних установах;
- реконструкція котельні, опалювальної системи у 6 бюджетних установах;
- капітальний ремонт, реконструкція вуличного освітлення (в тому числі виготовлення ПКД) у 30 населених пунктах.

Крім того, в Одеській області було запроваджено електронний моніторинг як перший етап в проведенні механізму заходів, спрямованих на раціональне використання енергоресурсів. Потенціал з енергозбереження в загальноосвітніх закладах області складає 52,6%.

Зважаючи на дані проведеного моніторингу (аналізу) споживання паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) у закладах та установах бюджетної сфери області наступним кроком передбачається здійснення енергетичного аудиту, тобто дослідження об'єкта щодо його енерговикористання, виявлення факторів нераціонального використання енергії, визначення заходів, які сприяють енергозбереженню та оцінки технічних і економічних можливостей їх реалізації.

Перший в Україні енергосервісний договір на впровадження ЕСКО-компанією заходів з енергоефективності в бюджетній сфері підписаний в Осичківській загальноосвітній школі I-III ступенів Савранського району Одеської області, який дасть можливість скоротити споживання ПЕР на 28%, договір укладено на 10 років (всього по Україні укладено 19 ЕСКО договорів).

Також, для забезпечення належної реалізації процесу запровадження енергосервісу розпорядженням голови обласної державної адміністрації від

22.12.2017 №1256/А-2017 «Про здійснення процедури закупівлі енергосервісу та затвердження базового річного рівня споживання паливно-енергетичних ресурсів (теплової енергії) деяких об'єктів енергосервісу» затверджено базовий річний рівень споживання паливно-енергетичних ресурсів (теплової енергії) об'єктами енергосервісу.

В умовах зростаючої енергетичної залежності України від імпортованих енергоносіїв та постійного підвищення цін на них розвиток альтернативної енергетики є стратегічно важливим питанням енергетичної безпеки України. Одним із найбільш перспективних районів для розвитку сонячної енергетики є Одеська область.

За обсягами потужності сонячних електростанцій (СЕС) Одеська область серед інших областей України з великим відривом посідає перше місце.

Оцінка потенціалу наземної сонячної електроенергетики у Одеській області на 2017-2021рр. становить близько 500 МВт. Досягнення такої потужності дозволить щорічно виробляти близько 660 млн. кВт·годин електроенергії, а з врахуванням вже діючих СЕС вклад сонячної електроенергетики становитиме майже 1 млрд. кВт·годин. Цей обсяг відповідає шостій частині щорічного електроспоживання Одеською областю – за 2012-2016 рр. область кожен рік використовувала майже 6,2 млрд. кВт·годин.

Середньорічна кількість енергії сонячного випромінювання у південних регіонах України складає у близько 1400 кВт·год/м². За підтримки Одеської обласної державної адміністрації здійснюється реалізація нових проектів з будівництва сонячних електростанцій в Татарбунарському, Балтському та Іванівському районах.

Сьогодні за «зеленим» тарифом **на виробництво електричної енергії** працюють 15 об'єктів сонячної енергетики у Болградському, Біляївському, Арцизькому, Любашівському, Ренійському, Кілійському, Ізмаїльському, Саратському, Білгород-Дністровському районах та у м. Теплодар.

Балтською районною державною адміністрацією укладено договір із ТОВ «Балта Солар» на оренду двох земельних ділянок несільськогосподарського призначення загальною площею 19,5 га в с. Білине для будівництва та експлуатації сонячної електростанції.

Іванівською районною державною адміністрацією розроблюється містобудівна документація в межах Петрівської селищної ради площею 15,0 га для розміщення енергогенеруючого об'єкта – електростанції з використанням енергії сонця.

За підтримки Одеської обласної державної адміністрації та Татарбунарської районної державної адміністрації ТОВ «РЕД ФОРЕСТ» реалізується проект з будівництва СЕС «Білолісся» потужністю 10 МВт на території Білоліської сільської ради, укладено договір оренди земельної ділянки площею 20 га на території Білоліської сільської ради.

Розпочато роботи з проектування СЕС, інженерно - геологічних вишукувань, а також виготовлення агрохімпаспорту земельної ділянки з метою максимально ефективного та дбайливого використання земельних ресурсів району.

ТОВ «РЕД ФОРЕСТ» видані ПАТ «Одесаобленерго» технічні умови та укладено договір про приєднання до електричних мереж; розробляється проект реконструкції ІС 110/10 Кв «Білолісся», який буде здійснюватися за кошти ТОВ «РЕД ФОРЕСТ». Загалом, в рамках реалізації проекту планується залучення недержавних інвестицій в обсязі близько 10 млн.дол. США. Реалізація проекту з будівництва СЕС «Білолісся» дозволить підвищити рівень енергозабезпечення району та стан енергетичної незалежності держави в цілому.

Також облдержадміністрацією підписано Меморандум про співпрацю з енергетичним холдингом KNESS GROUP з будівництва та обслуговування сонячних електростанцій в Арцизькому та Окнянському районах Одеської області.

На території Любашівського району (сmt Зеленогірське) реалізуються наступні інвестиційні проекти з впровадження альтернативної енергетики та енергозбереження:

- будівництво ГК «Укртепло» заводу біоетанолу 2-го покоління продуктивністю 50 000 тонн за рік на території Заплавського цукрового заводу – сировиною є целюлоза (відходи деревного або сільськогосподарського виробництва), вартість орієнтовно складає 90 млн. дол. США;

- будівництво ТЕС електричною потужністю 12 МВт працюючої на біомасі (пелети з лушпиння соняшнику з добавками стебел та листя кукурудзи) на базі існуючої ТЕЦ колишнього Заплавського цукрового заводу, вартість – близько 0,65-1,04 тис.дол. США за 1 кВт.

Слід зазначити, що підприємства області проводять заходи з впровадження новітніх енергоефективних технологій, а саме: модернізація систем теплопостачання, впровадження енергоефективного обладнання, термореновація будівель, інші зберігаючі заходи (впровадження частотних перетворювачів, заміна електричних насосів, встановлення теплоутилізаторів, встановлення обладнання індукційного нагріву та інші).

В Одеській області функціонує більше 50 суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво та постачання нетрадиційних видів енергетичної сировини, що може використовуватися у якості альтернативного палива як для власних потреб, так і для подальшої реалізації (деревина, тверде, рідке, газоподібне паливо, пелети з лузги соняшника, солома, виноградна лоза, торф'яні та соняшникові брикети).

Сьогодні 72 котельні заклади бюджетної сфери забезпечують послугами теплопостачання ці установи та використовують альтернативні види палива (пелети, брикети, відходи деревини). Встановлена середня потужність котлів становить до 200 кВт. Більшість таких установ знаходяться у: Березівському районі – 4, Біляївському районі – 14, Білгород-Дністровському районі – 23, Великомихайлівському районі – 5, Лиманському районі – 6.

В Одеській області працюють 1724 котельні загальною потужністю 3761 МВт/год. Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні становить 14,325 МВт/год, що є 0,4 % від загальної потужності котелень.

В Одеській області 4072 житлових будинків мають централізоване опалення, з них: у 3285 житлових будинках встановлено прилади обліку теплової енергії. Рівень оснащеності становить 81,0%.

Процес встановлення приладів обліку теплової енергії має позитивну тенденцію. Проводиться роз'яснювальна робота стосовно впровадження заходів з енергоефективності та енергозбереження, а також можливостей скористатися перевагами місцевих програм. Інформацію пільгового кредитування викладено на офіційному сайті Департаменту розвитку інфраструктури та житлово-комунального господарства облдержадміністрації, на сайтах міст обласного значення, районних державних адміністрацій.

2.1.7. Земельні відносини

У 2017 році Головним управлінням Держгеокадастру в Одеській області реалізовано права оренди на 234 земельні ділянки загальною площею 5568,2355 га. До сільських, селищних та міських бюджетів за вказаний період надійшла річна оренда плата у розмірі 17 091 990,00 грн.

Крім того, до державного бюджету перераховано гарантійні внески переможців торгів, які не сплатили річну оренду плату в належний строк, у розмірі 106 080,75 грн.

Станом на поточну дату усі населені пункти Одеської області забезпечені чинною нормативною грошовою оцінкою. Відповідно до плану-графіка проведення робіт з нормативною грошовою оцінки та на виконання заходів Регіональної програми розвитку земельних відносин та охорони земель у 2016-2018 роках у I півріччі 2017 року забезпечено складання та затвердження у встановленому чинним законодавством порядку технічної документації з нормативною грошовою оцінки земель м. Балта. З урахуванням вимог пункту 271.2 статті 271 Податкового кодексу України, нормативна грошова оцінка земель м. Балта застосовується з 1 січня 2018 року.

Відповідно до Методики та Порядку нормативною грошовою оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) у 2014 році проведена суцільна нормативна грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) по усіх адміністративних районах Одеської області за виключенням Лиманського району.

Стосовно підготовки лотів та проведення земельних торгів по земельних ділянках водного фонду державної власності, право оренди на які виставляються на земельні торги окремими лотами зазначаємо, що 15.12.2017 проведені перші земельні торги з продажу права оренди на земельну ділянку водного фонду площею 1,1917 га (кадастровий номер 5122310300:01:001:0022). Річна орендна плата встановлена у розмірі 8,88 % від нормативною грошовою оцінки земельної ділянки станом на 01.01.2017, а саме: 1398 грн. 00 коп. за один рік.

Координується робота з підготовки лотів по 26 земельних ділянках водного фонду, права оренди на які виставляються на земельні торги окремими лотами.

Також зазначаємо, що протягом 2017 року розглянуто та прийнято низку рішень про виділення земельних ділянок у користування на умовах оренди, завдяки цьому до сільських, селищних, міських бюджетів впродовж року надійде 1 242 812,7 грн.

2.2. РОЗВИТОК РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

2.2.1. Транспорт та транспортна інфраструктура

В Одеській області одне із провідних місць займає морське господарство, яке має складну міжгалузеву структуру і охоплює різноманітні види та форми господарської діяльності.

Здійснюється реалізація *інвестиційних проектів у морських портах* Одеської області, зокрема:

Одеський морський торговельний порт:

Розвиток території контейнерного терміналу на Карантинному молу (Спеціалізація – перевантаження контейнерів, рослинних олій тощо. Проектна потужність – 650 тис TEU).

Даний проект внесений у фінансовий план ДП «АМПУ» і після угоди з німецьким банком KfW і затвердження деталей проекту роботи продовжаться.

Загальна вартість проекту з відновлення хвилерізу і поглиблення акваторії в районі нового терміналу до 15 м становить приблизно 1,2 млрд гривень (близько 40 млн євро).

Фінансовим планом ДП «АМПУ» передбачено фінансування капітальних вкладень: 2017 – 112 919,5 тис.грн з ПДВ.

У травні 2017 року Адміністрація морських портів України (АМПУ) і Міністерство транспорту Німеччини обмінялися протоколами про будівництво хвилелому з залученням міждержавного кредиту.

Німецький банк KfW планує виділити кредит для добудови хвилерізу на Карантинному молу Одеського морського порту з сумою позики до 40 млн. євро, за гарантіями федерального уряду Німеччини.

У вересні 2017 року розглядалися технічні та юридичні аспекти завершення будівництва хвилерізу контейнерного терміналу на Карантинному молу Одеського морського порту, реалізація проекту триває.

Будівництво зернового перевантажувального комплексу Louis Dreyfus і Бруклін-Київ на Андросовському молу (збільшення пропускної здатності на 4 млн. тонн на рік).

Інвестиційний проект з будівництва зернового перевантажувального комплексу в Одеському морському торговельному порту, спільно реалізується групою компаній Louis Dreyfus Commodities та ТОВ «Бруклін-Київ».

З метою врегулювання проблемних питань діяльності ТОВ «Луї Дрейфус Компані Україна», а саме проблеми забудови 5-ї черги перевантажувального комплексу на території Одеського порту, були проведені відповідні заходи та переговори.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 № 487-р затверджено фінансовий план державного підприємства «Одеський морський торговельний порт» на 2017 рік. У серпні-вересні проведено демонтаж будівель, які перешкоджали оператору ТОВ «Бруклін-Київ» та ТОВ «Луї

Дрейфус Компані України» завершити будівництво зернопереваловального комплексу в районі Андросівського молу.

З метою утворення додаткових складських ділянок планується провести роботи з реконструкції площі Андросівського молу, що дозволить інвестору завершити проект з приймання автотранспорту та інвестиційного проекту в рамках фінансування Європейського Банку реконструкції та розвитку.

Розвиток пасажирського комплексу (спеціалізація – обслуговування пасажирських суден, торговельно-розважальна діяльність тощо; проектна потужність – до 1 млн. пасажирів).

Адміністрацією Одеського морського порту проведені відповідні тендерні процедури. 08.08.2015 у конкурсі на визначення підрядника реконструкції фасаду морського вокзалу в Одесі перемогла компанія ПрАТ «УКРБУДТРАНСГАЗ».

В рамках процедури компанія переглянула та зменшила вартість виконання робіт з 13 104,0 тис.грн. до 12 950,0 тис.грн. в зазначені терміни – не більше 210 календарних днів.

За результатами проведених переговорів прийнято рішення укласти договір з учасником процедури закупівлі робіт з ПрАТ «УКРБУДТРАНСГАЗ».

Морський торговельний порт «Чорноморськ»:

Адміністрацією морських портів України (АМПУ) 12 травня 2017 року з метою збільшення обсягу вантажопотоку в морському порту Чорноморськ з одночасним збільшенням рівня глибин підписано меморандуми про співпрацю з «Кернел», «Рісойл термінал» та Іллічівським зерновим портом.

В рамках інвестиційних проектів передбачається збільшення глибини на підхідному каналі порту до 16 м та операційної акваторії 1-го ковша Сухого лиману до 15 метрів, а також біля причалів №14,15,16,17 Чорноморського порту до 15 метрів. Загальний обсяг днопоглиблення складе 3 104, 7 тис.куб.м.

Відповідно до календарного плану-графіка днопоглиблення розпочато у 4 кварталі 2017 року і буде завершено у 2018 році.

АМПУ оголошено тендер на днопоглиблення підхідного каналу морського порту Чорноморськ. Кінцевий термін подання тендерних пропозицій — 23 січня 2018 року.

Іллічівською філією ДП «Адміністрація морських портів України» (ІФ ДП «АМПУ») оголошено проведення процедури відкритих торгів на закупівлю робіт з реконструкції гідротехнічної частини причалу № 1 морського порту Чорноморськ. Торги буде проведено в системі електронних закупівель ProZorro.

Відповідно, "СП Рісойл Термінал" наростить перевантажувальні потужності в порту і забезпечить перевалку на експорт не менше 3 млн тонн вантажів на рік. Для цього буде побудований універсальний склад № 2, станція розвантаження вагонів № 2, резервуари силосного типу, транспортна галерея до стику причалів № 10, 11 і уздовж причалу № 11 з установкою судноавантажувальних машини на причал № 11, двосторонній пірс на стику причалів № 10-11 з причалами № 11-а і 11-б з установкою судноавантажувальних машин. Це дасть можливість забезпечити збільшення кількості суднозаходів в порт.

Тривають роботи з реалізації третього етапу будівництва, що в результаті дасть можливість перевалювати до 4,5 млн. тонн зернових на рік.

Окремий інвестиційний проєкт в порту реалізує стивідорна компанія «Іллічівський зерновий порт», будівництво зернового терміналу потужністю 6 млн тонн на рік з будуванням двостороннього пірсу з двома причалами № 18а і № 18б довжиною 300 метрів та глибинами 15 метрів.

Після реалізації інвестиційних проєктів «Кернел», «Рісоіл термінал» та Іллічівського зернового порту, в найближчі п'ять років сумарна потужність морського порту з перевалки зернових досягне 23 млн тонн на рік.

Морський торговельний порт «Южний»:

Будівництво терміналу компанією «М.В.Карго» Cargill (США) потужністю 5 млн. тонн. Планується побудувати причал № 25 довжиною 403 м, з глибинами 16 м, ємності для одноразового зберігання 224 тис. тонн зерна.

Будівельні роботи на зерновому терміналі компанії «М.В. Карго» виконано більш ніж на 50%. Роботи ведуться згідно з вимогами корпорації Cargill, а також міжнародних організацій Європейський банк реконструкції і розвитку і IFC - International Finance Corporation, що фінансують будівництво терміналу M.V.Cargo.

Ведуться роботи на станціях розвантаження автомобілів і вагонів, розпочато складання так званих «бочок» - 14 силосних складів, в яких зможе зберігатися 210 000 тон зернових, а також, над трасою Одеса-Южний встановлено 60-метрову конструкцію галереї конвеєра, для переміщення зерна і силосу зі станції розвантаження вагонів на основний склад. Продуктивність конвеєрів бренду GSI становить - 500 тонн на годину.

Міністерством інфраструктури затверджено титул проєкту днопоглиблювальних робіт в порту «Південний» в рамках будівництва зернового терміналу компанії «М.В. Карго» і глобального сировинного трейдера Cargill.

Міжнародна фінансова корпорація (IFC, входить до групи Світового банку) надасть компанії "М.В.Карго" кредит на суму 37 млн. дол. для будівництва нового зернового терміналу в морському порту Південний. Кредитний договір підписаний 29 березня.

Партнерами IFC і "М.В.Карго" в цьому проєкті вартістю близько 150 млн. дол. є Cargill і Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР). Новий термінал буде здатний перевалювати до 5 млн тонн зерна на рік.

Днопоглиблювальні роботи з реконструкції морського підхідного каналу та внутрішніх водних підходів до глибоководних причалів (доведення глибин до 21 м і досягнення можливостей прийому і повного завантаження біля причалів судів типу "Capesize", збільшення потужностей для переробки вантажів).

У 2017 році адміністрацією порту «Южний» здійснювалась реалізація трьох проєктів днопоглиблення. Зокрема, з компанією China Harbour Engineering Company (CHEC) підписали два контракти на проведення днопоглиблювальних робіт в рамках проєктів «Реконструкція водних підходів, маневрових зон та операційних акваторій біля причалів з урахуванням перспективного вантажообігу морського порту «Южний» і «реконструкція

морського підхідного каналу та внутрішніх водних підходів до глибоководних причалів морського порту «Южний».

В червні 2017 року адміністрації порту «Южний» і компанія Novadeal LTD підписали договір на проведення експлуатаційного днопоглиблення внутрішньої акваторії і внутрішнього підхідного каналу порту.

СНЕС завершено роботи в рамках проекту «Реконструкція водних підходів, маневрових зон та операційних акваторій біля причалів з урахуванням перспективного вантажообігу морського порту «Южний», реалізація якого забезпечить функціонування зернового терміналу глобального сировинного трейдера Cargill і компанії MV Cargo.

Novadeal LTD 17 листопада завершила роботи з експлуатаційного днопоглиблення.

Ремонт та модернізація рухомого складу поїздів, реконструкція залізничних станцій та колій, у т.ч. портових;

ПАТ «Укрзалізниця» спільно з ДП «АМПУ» передбачені наступні заходи:

Станція Одеса-Порт:

- подовження шляхів №№ 5, 6 станційного парку;
- електрифікація колій №№ 7, 8 станційного парку.

Станція Чорноморськ-Порт (колишня ст. Іллічівськ):

- збільшення довжини тупікових шляхів №№ 43, 44, 51, 52 Нового парку з включенням стрілочних переводів №№ 91, 103, 105, 121, 135 і покладених стрілочних переводів в парній горловині в електричну централізацію;
- укладання однієї приймально-відправної колії в Південному парку з її електрифікацією, включенням стрілок в ЕЦ і реконструкцією непарної горловини Південного парку.

Станція Берегова:

- будівництво нового приймально-відправного парку з чотирьох шляхів;
- укладання двох сортувальних шляхів в сортувальному парку;
- укладання додаткових шляхів в існуючому приймально-відправному парку.

У 2017 році встановлено огородження в місцях масового переходу колій громадянами по станціях Подільськ, Миколаїв, Знам'янка, Олександрія, Бугаз, ім. Т.Шевченка, Застава II.

Фонд оплати праці залізничників перевищений на 200 млн.грн. Слід зазначити, що за рівнем заробітної плати регіональна філія «Одеська залізниця» посідає друге місце серед інших філій з показником середньої заробітної плати за підсумками 11 місяців у 8 тис. 587,9 грн., що вище рівня 2016 року на 2 тис. 055,1 грн. (або на 31,5%).

2.2.2. Промисловість та модернізація промислових потужностей

У 2017 році до 2016 року *обсяг промислового виробництва зріс на 12,2%* (2016 рік – 109,2%, 2015 рік - 96,1%). (1 місце по Україні).

Перевиконання програмного показника на +9,7 в.п.

Стабільність обсягів промислового виробництва у 2017 році забезпечувалась за рахунок збільшення обсягів виробництва:

- **харчової промисловості на 21,2%**, у т.ч. - обсягів виробництва нерафінованої та рафінованої соняшникової олії, маргарину та харчових жирів +36,7% (ТОВ «Дельта Вілмар СНД», ТОВ «Українська Чорноморська Індустрія»); борошна пшеничного +15,6%, (ДП «Куліндорівський комбінат хлібопродуктів»); **рибних, ракоподібних консервів +15,2%** (ТОВ «Аквафрост») молока, масла вершкового, свіжого неферментованого сиру +6,4% (ТОВ «Гормолзавод»).

- **гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої продукції – на 15,3%**, у т.ч. виробництво цементу (ТОВ «Цемент», ТОВ «Паритет»).

- **металургійного виробництва - готові металеві вироби - на 15,6%** – у т.ч. шляхом введення ділянки виробництва канатів з чорних металів, фібри, цвяхів заводу «Стальканат».

- **текстильного виробництва – на 7,2%**, у т.ч. за рахунок зростання виробів ПП «Балтська швейна фабрика», ОВ «Тімдресс Дебетекс», ТОВ «Белста».

- **машинобудування- на 5,8%**, у т.ч. телевізійних приймачів, лічильників електроенергії ТОВ «Телекомунікаційні технології», ТОВ «Телекарт-Прилад», ТОВ «Телекомунікаційні технології» у 2,3 рази, з ремонту авіатехніки ДП «Одеський авіаційний завод».

Промисловість Одеської області це:

2,5% промислового виробництва – **11 місце в країні** (за січень-листопад 2017 р.);

57,96 тис. штатних працівників (за листопад 2017 року);

11,9% всіх капітальних інвестицій (за січень-вересень 2017 р. – 1461,1 млн.грн.)

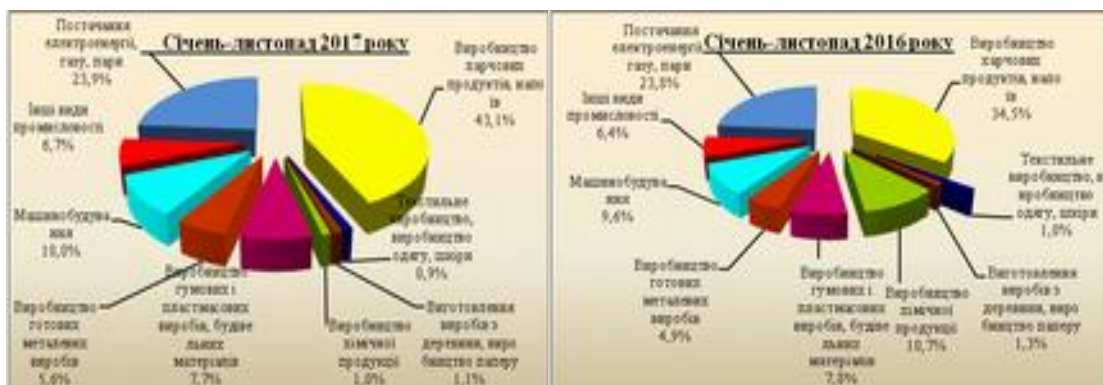

Заробітна плата штатних працівників у промисловості у листопаді 2017 року становила 7011 грн. (на 2,3% більше жовтня 2017 року, на 25,6% більше листопада 2016 року), у тому числі у переробній промисловості – на 1,2% більше, на 26,6% більше відповідно). По області – 6837 грн.

За січень-листопад 2017 року підприємствами промислового комплексу **реалізовано продукції (робіт, послуг) на суму 47877,4 млн.грн. (2016 рік – 45256,5 млн.грн., 2015 рік - 44437,8 млн.грн).** За структурою видів промислового виробництва більша частка припадає на підприємства переробної промисловості – 73,7%, з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 23,9%.

За програмою показник обсягу реалізованої продукції перевиконано на 17,3%.

У переробній промисловості найбільше продукції реалізується у виробництві харчових продуктів – 43,1%; машинобудуванні – 10,0%; виробництві гумових і пластмасових виробів.

Протягом 2017 року у промисловості регіону **тривала реалізація низки інвестиційних проектів:** запроваджувались новітні технологічні процеси, модернізація, будівництво та введення в дію нових виробництв, зокрема:

- **ТОВ «Allseeds Black Sea»** - триває реалізація другого етапу глобального проекту в порту Южний - будівництво мультифункціонального, орієнтованого на переробку сої, маслозаводу потужністю 5000 тонн на добу. Цей завод за своєю потужністю стане унікальним в Європі олійнодобувним підприємством. На його будівництво і доведення до необхідних параметрів супутньої інфраструктури компанія відводить близько трьох років;

- на **Заплавському цукровому заводі** Любашівського району розпочато модернізацію олійниці з переробки насіння соняшнику, встановлюється лінія другого віджиму, передбачається виробництво соняшникової та кукурудзяної олії;

- завершено будівництво III-ї черги лабораторно-виробничого комплексу з виробництва лікарських форм та субстанцій **ТДВ «Інтерхім»**. У грудні 2017 року введено в експлуатацію комплекс з виробництва лікарських форм, мікробіологічну лабораторію, що дозволить спеціалістам підприємства розробляти нові синтетичні сполуки;

- досягнуто домовленості щодо будівництва заводу з переробки сої **ТОВ «Дельта Вілмар»** вартістю 150 млн.дол.США;

- введено в експлуатацію новий асфальтний завод у м. Подільськ потужністю 165 тонн/рік (створено 100 нових робочих місць);

- модернізовано та розпочато роботу на повну потужність **Березівського заводу натуральних продуктів** (виробництво олій, 60 нових робочих місць);
- відкрито швейний цех **ТОВ «Белста»** у м. Татарбунари (102 нових робочих місця);
- на території **ТОВ «Фертеліта груп»** у Балтському районі встановлено лінію з виробництва паливних пелетів та розпочато реалізацію готової продукції для населення;
- введено в дію дільницю виробництва канатів з чорних металів заводу «Стальканат»;
- нову лінію розливу шампанських вин на ТОВ «Шабо».

ЕНЕРГЕТИКА - в рамках укладеного Меморандуму про співпрацю обласної державної адміністрації з енергетичним холдингом **KNESS GROUP** передбачається будівництво і обслуговування сонячних електростанцій в Арцизькому та Окнянському районах Одеської області, потужність - більше 70 МВт електроенергії.

2.2.3. Агропромисловий комплекс та підвищення його конкурентоспроможності

За січень – грудень 2017 року темп зростання валової продукції сільського господарства становив 98,6%, в т.ч.: рослинництва – 98,8%, тваринництва – 91,9%.

За попередніми розрахунками діяльність сільськогосподарських підприємств області у 2017 році буде прибутковою.

Чистий прибуток становитиме близько 4,5 млрд.грн., що майже на рівні 2016 року.

95,4% сільськогосподарських підприємств планують закінчити рік з прибутками; 4,6% підприємств отримують збитки.

Рівень рентабельності сільськогосподарського виробництва становитиме 40%.

Попередні підсумки збирання врожаю сільськогосподарських культур у 2017 році

Зернові культури зібрано на площі 1188,1 тис.га. Валовий збір зерна становить 4239,6 тис. тонн (96,3% до рівня 2016 року), урожайність 35,7ц/га, в тому числі пшениці зібрано 2278,8 тис. тонн (107,9%), ячменю 1266,3 тис. тонн (84,6%), кукурудзи 495,0 тис. тонн (81,2%).

Соняшник зібрано на площі 452,9 тис.га. Валовий збір становить 901,8 тис. тонн (89,8% до рівня 2016 року), урожайність 19,9 ц/га.

Ріпак зібрано на площі 110,0 тис.га. Валовий збір становить 258,7 тис. тонн (340,8%), урожайність 23,5 ц/га.

Овочі зібрано на площі 22,1 тис.га. Валовий збір становить 287,7 тис. тонн (82,5%), урожайність 130,4 ц/га.

Картопля зібрана на площі 35,3 тис.га. Валовий збір становить 393,0 тис. тонн (72,6%), урожайність 111,5 ц/га.

Стан посівів озимих культур

Під урожай 2018 року посіяно 777,4 тис.га озимих на зерно, що становить 101,9% до прогнозу, в тому числі 533,9 тис.га озимої пшениці (104,6%),

243,0 тис.га озимого ячменю (96,5%) та 0,5 тис.га жита (62,4%). Крім того, посіяно 154,0 тис. га озимого ріпаку, що становить 111,2% від прогнозу.

Сходи озимих зернових культур отримано на всій посіяній площі. Згідно з даними моніторингу стану посівів на 459,0 тис.га або 59,0% посівів сходи знаходяться в доброму стані, на 268,7 тис.га або 34,6% в задовільному та на 49,7 тис.га або 6,4% сходи слабкі і зріджені.

Сходи озимого ріпаку отримано на площі 154,0 тис.га, що становить 100,0% від посіяного, з них 85,0 тис.га або 55,2% знаходяться в доброму стані, 55,0 тис.га або 35,7% в задовільному, решта 14,0 тис.га озимого ріпаку або 9,1% оцінюються як слабкі та зріджені.

Тваринництво

За 2017 рік зменшилось виробництво м'яса, молока, яєць і вовни на 3,5, 4,0, 5,3, і 6,9 % відповідно.

Чисельність поголів'я великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств становить 165,5 тис. голів, що на 4,0 тис. голів, або на 2,4% менше, ніж торік, у т.ч. корів на 1,6% менше і становить 94,4 тис. голів. Зменшилось поголів'я свиней на 17,2% і становить 239,9 тис. голів, овець та кіз на 2,2% і становить 344,0 тис. голів, поголів'я птиці становить 4150,2 тис. голів, що на 5,9% менше ніж торік.

У листопаді 2017 року завершена реконструкція та введено в дію виробничий комплекс з утримання 2,0 тис. голів великої рогатої худоби та 3,0 тис. голів овець з будовою виробничих приміщень та споруд вартістю 3,5 млн.грн. Триває реконструкція двох ферм з молочного скотарства на 1396 корів загальною вартістю проектів – 57,1 млн.грн. та свинокомплексу на 20,0 тис. голів свиней (вартість проекту – 40,0 млн.грн.).

За сприяння Міжнародного благодійного фонду «Добробут громад» у співпраці з компанією «Данон Україна» на території області впроваджується молочарський проект. В області створено 4 молочні ферми сімейного типу.

Крім цього, укладено 10 меморандумів між Міжнародним благодійним фондом «Добробут громад» та 10 особистими господарствами в Любашівському районі на подальшу співпрацю щодо створення молочних ферм сімейного типу.

Фінансово – кредитне забезпечення

З оперативною інформацією Управління Національного банку України у 2017 році товаровиробниками Одеської області залучено 1,6 млрд.грн., що на 11% менше, ніж торік.

Основними кредиторами були: АБ "Південний", ООД АТ «Райффайзен Банк Аваль», "ОТП Банк", ПАТ «Креді АгрІколь Банк», АТ "ПроКредит Банк".

Середня відсоткова ставка за залученими кредитами становила 17-25% у національній валюті.

Пільгових кредитів залучено 380,4 млн.грн., що на 66% більше рівня 2016 року (229,1 млн.грн.).

Розрахунки за землю та майно

З власниками землі у 2017 році укладено 276,9 тис. договорів оренди, сума орендної плати - 1417,4 млн.грн. або 4,6% від вартості орендованої землі.

Розрахунків з орендодавцями землі за 2017 р. проведено на суму – 1427,4 млн.грн., що становить 100,7% від договірних зобов'язань.

З власниками майна у минулому році укладено 16,3 тис. договорів оренди, сума орендної плати - 1165,4 тис.грн. або 1,2% від вартості орендованого майна.

Розрахунки з орендодавцями майна за 2017 р. проведені на суму – 856,2 тис.грн., що становить 73,5% від договірних зобов'язань.

Розрахунки з орендодавцями за оренду землі та майна тривають.

Харчова та переробна промисловість

На підприємствах із виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів обсяг реалізованої продукції становив 13028,2 млн.грн., що складає 43,9 % до всієї реалізованої продукції.

На території Одеської області здійснюють виробничу діяльність 112 підприємств харчової промисловості, послуги із зберігання сільськогосподарської продукції надають 43 елеватори загальною ємністю 3,5 млн.тонн, крім цього 43 сільськогосподарських підприємства виробляють продукти харчування. В регіоні майже весь асортимент харчових продуктів виготовляється в кількості, яка відповідає визначеним нормам споживання. Всього на підприємствах переробної промисловості регіону працюють близько 12,5 тис. чоловік, обсяги виробництва становлять 37% від загального промислового виробництва.

В галузі реалізуються інвестиційні проекти на суму 2,4 млрд.грн., в першу чергу це стосується зберігання та перевантаження зернобобових культур, молочних і м'ясопереробних підприємств.

До основних експортнопривабливих продуктів харчування, які вирощуються та виробляються на підприємствах області, віднесено зернобобові культури, рослинні олії та вино виноградне. На жаль, за останній час експорт вина виноградного скорочено на 39%. Країни, до яких здійснюється експорт, в першу чергу слід віднести Китай, Індію, країни Близького Сходу, збільшується постачання до країн Європейського Союзу.

2.2.4. Будівництво, реконструкція

У 2017 році підприємствами області виконано будівельних робіт на суму **10400,3 млн.грн.** Індекс будівельної продукції порівняно з 2016 роком становив **138,4%** (по Україні 120,9%).

За програмою показник виконано на 155,2%.

Серед регіонів України у зазначеному періоді Одеська область за обсягами будівельних робіт, виконаних власними силами, **посіла 2 місце** (після м. Київ), **за індексом будівельної продукції - 3 місце**. Частка обсягу будівельних робіт Одеської області у загальному обсязі становить **10,3%**.

За характером будівництва обсяги робіт розподілились таким чином: роботи з нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення – 79,3% від загального обсягу, решта – з капітального та поточного ремонтів (9,9% та 10,8% відповідно).

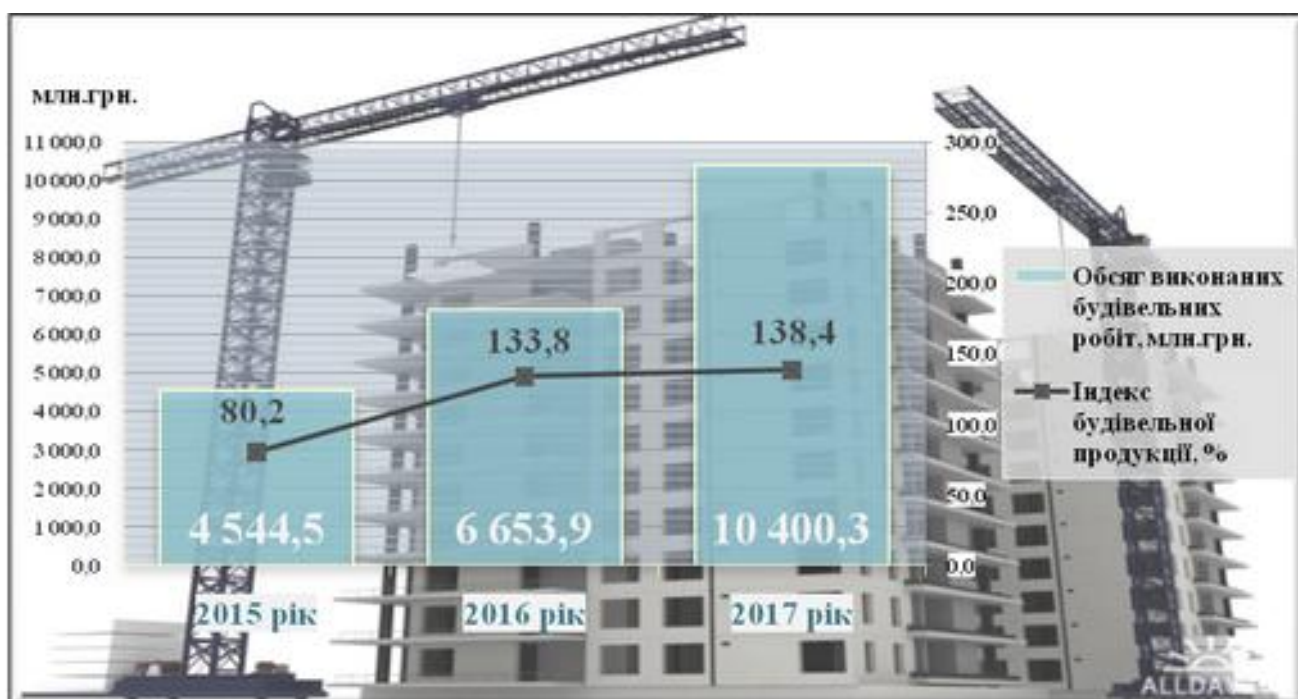
За видами будівельної продукції:

	Обсяги виконаних будівельних робіт, млн. грн.		Індекс будівельної продукції, %		у % до загального обсягу
	2017 р.	2016 р. (уточнені дані)	2017 р. до 2016 р.	2016 р. до 2015 р. (уточнені дані)	
Будівництво	10400,3	6653,9	138,4	133,8	100,0
<i>Будівлі</i>	<i>3778,8</i>	<i>2457,6</i>	<i>135,9</i>	<i>123,3</i>	<i>36,3</i>
житлові	2755,0	1709,6	142,8	120,5	26,5
нежитлові	1023,8	748,0	118,9	130,8	9,8
<i>Інженерні споруди</i>	<i>6621,5</i>	<i>4196,3</i>	<i>139,9</i>	<i>141,2</i>	<i>63,7</i>

На загальну тенденцію вплинуло збільшення обсягів будівництва будівель (на 35,9%), частка яких у загальному обсязі будівництва становила 36,3%, у т.ч. житлових на 42,8%, частка у загальному обсязі будівництва – 26,5%.

Водночас відбулося збільшення обсягів будівництва інженерних споруд (на 39,9%), частка яких у загальному обсязі будівництва становила 63,7%.

Динаміка обсягу виконаних будівельних робіт

Зростання обсягів житлового будівництва вдалось досягти у т.ч. за рахунок: ТОВ «Будова «Люстдорф», ТОВ «Югстройінвест», ТОВ «Алькор-С», ТОВ «Кадор», ТОВ «Одесбуд».

Окрім того, що в Одеській області рекордний за останні роки показник введеного в експлуатацію житла – зростання в 1,5 раза, відбулося збільшення обсягів будівництва інженерних споруд (на 49,4%), частка яких у загальному обсязі будівництва становила 63,0%:

- перевалювальні комплекси в портах – зерновий перевантажувальний комплекс ТОВ «Бруклін-Київ», перевантажувальний комплекс блакитної арматури в акваторії порту «Южний»;

- відремонтовано 259,6 км автомобільних доріг загального користування та 145,4 км доріг міжнародного значення що більше ніж у 2 рази відремонтованих за минулий рік;

- здійснюється будівництво та ремонт шкіл, дитсадків, медичних закладів.

У 2018 році ці тенденції будуть збережені – завершення будівництва М.В. Карго, терміналів Олімпекс Купе, Бруклін Київ, продовження розбудови транспортної інфраструктури (завершення дороги Одеса-Рені, ремонт мостових переходів), будівництво сонячних електростанцій КНЕСС Груп в Окнянському та Арцизькому районах, початок будівництва ще одного переробного комплексу ТОВ «Дельта Вілмар», будівельні роботи ПАТ «Одесаобленерго» (відновлення ліній електропередач) тощо.

У 2017 році проведено 15 засідань архітектурно-містобудівної ради, на яких розглянуто та рекомендовано до затвердження 41 проект містобудівної документації, у тому числі 7 схем планування території районів, 10 генеральних планів та 28 детальних планів інвестиційнопривабливих територій регіону. Визначені перспективні напрямки містобудівного освоєння території регіону (точки зростання та комунікаційні вісі).

Місцевими органами самоврядування та їх виконавчими органами розроблено та затверджено Схему планування території Подільського району Одеської області, генеральні плани міста Білгород-Дністровський та смт Окни, плани зонування міст обласного значення Южне та Теплодар. В різних стадіях розробки знаходяться 64 проекти генеральних планів адміністративно-територіальних одиниць області, у тому числі території субурбанізованої зони Одеської агломерації. Оновлено 6 планів зонування, розроблено 27 детальних планів території, затверджено 2 генеральних плани та 1 схему планування території.

На реалізацію заходів регіональної комплексної програми з утворення (оновлення) містобудівної документації територій та містобудівного кадастру Одеської області на 2012-2018 роки з обласного бюджету виділено та освоєно 899,0 тис.грн для створення та функціонування служби містобудівного кадастру регіонального рівня.

На місцевому рівні на створення містобудівного кадастру з місцевих бюджетів в 2017 році фактично виділено 1997,7 тис.грн, та 30,7 млн.грн для розроблення (оновлення) містобудівної документації.

За 2017 рік **обсяг виконаних будівельних робіт** у регіоні **склав 10400,3 млн.грн.** Індекс будівельної продукції порівняно з 2016 роком становив **138,4%.**

За програмою показник перевиконано на 55,2%.

Серед регіонів України **за обсягами будівельних робіт, виконаних власними силами, Одеська область посіла 2 місце.**

За характером будівництва обсяги робіт розподілились таким чином: роботи з нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення – 77,7% від загального обсягу, решта – з капітального та поточного ремонтів (11,7% та 10,6% відповідно).

На загальну тенденцію вплинуло збільшення обсягів будівництва будівель (на 35,9%), частка яких у загальному обсязі будівництва становила 36,3%, у т.ч.

житлових на 42,8%, частка у загальному обсязі будівництва – 26,5%. Водночас відбулося збільшення обсягів будівництва інженерних споруд (на 39,9%), частка яких у загальному обсязі будівництва становила 63,7%.

За видами будівельної продукції обсяги виконаних робіт характеризуються такими даними:

	Виконано будівельних робіт		
	млн. грн.	у % до	
		загального обсягу	2016 р.
Будівництво	10400,3	100,0	138,4
Будівлі - з них	3778,8	36,3	135,9
житлові	2755,0	26,5	142,8
нежитлові	1023,8	9,8	118,9
Інженерні споруди	6621,5	63,7	139,9

Обсяги будівельних робіт зросли на 38,4% - у т.ч. за рахунок зростання на 42,8% обсягів житлового будівництва (ТОВ «Будова «Люстдорф», ТОВ «Югстройінвест», ТОВ «Алькор–С», ТОВ «Кадор», ТОВ «Одесбуд»). Водночас відбулося збільшення обсягів будівництва інженерних споруд (на 39,9%), частка яких у загальному обсязі будівництва становила 63,7%, будівництва інженерних споруд (перевалювальні комплекси в портах – зерновий перевантажувальний комплекс ТОВ «Бруклін-Київ», перевантажувальний комплекс блакитної арматури в акваторії порту «Южний»), будівництва та ремонту більше 250 км автомобільних доріг тощо.

2.2.5. Розвиток житлово-комунального господарства

З метою забезпечення населення Одеської області питною водою, збереження здоров'я, поліпшення умов проживання та підвищення рівня життя населення регіону була розроблена Регіональна програма «Питна вода Одеської області на 2010 – 2013 роки і період до 2020 року».

У 2017 році за рахунок обласного бюджету спрямовано 40 756,1 тис. грн.

За звітний період здійснювалося фінансування розвитку систем водопостачання та водовідведення (капітальний ремонт, реконструкція та будівництво водопровідно-каналізаційних мереж, водопровідних і каналізаційних насосних станцій, артсвердловин, каналізаційних очисних споруд та резервуарів для накопичення чистої води).

Так, виконано робіт на 14 649,8 тис.грн.

У 2018 році роботи із забезпечення населення якісною питною водою та ремонт відновлення комунального господарства будуть продовжуватись.

2.2.6. Туристична та курортно-рекреаційна галузь

З метою популяризації туристичного потенціалу регіону та збільшення туристичного потоку проведено перемовини з основними транспортними підприємствами щодо розміщення фото-відео продукції в транспортних засобах міського, міжміського та міжнародного сполучення, та

розповсюдження поліграфічних матеріалів. Перша інформація про туристичний потенціал області розміщена на автостанціях м. Одеси.

Облдержадміністрацією надана підтримка в організації проведення міжнародного фестивалю Z-Games.

Розпорядженням голови обласної державної адміністрації створено робочу групу з питань внесення туристичного об'єкту - історико-культурної пам'ятки Аккерманської фортеці до списку світової спадщини ЮНЕСКО.

З метою отримання актуальної та повної інформації про туристично-курортний потенціал регіону, Українським науково-дослідницьким інститутом медичної реабілітації та курортології підготовлено аналітичну довідку про природні лікувальні ресурси Одеської області та проведено попереднє рекреаційне зонування регіону та визначені території, які потенційні для розвитку курортів.

У вересні 2017 проведено виїзну робочу нараду до смт Сергіївка за участі експерта-архітектора та представника Українського науково-дослідницького інституту медичної реабілітації та курортології для вивчення поточного стану території. У жовтні 2017 на території Сергіївської селищної ради проведено міжнародну науково-практичну конференцію на тему: «Містобудівне планування і управління прибережними територіями». Розроблено маршрут активного туризму, який стане частиною Південного туристичного маршруту (Одеська, Миколаївська та Херсонська області).

Надано сприяння в підготовці по 7 проектах за напрямком «Розвиток туризму», реалізація яких можлива за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу. По 3 проектах облдержадміністрація виступає замовником, а саме:

- створення центру зеленого туризму на узбережжі лиману Сасик Татарбунарського району Одеської області;
- спортивного парку «Терра нова» у селищі Доброслав Лиманського району Одеської області;
- створення проекту маркетингової стратегії туристичної дестинації міста Білгород-Дністровський Одеської області.

Здійснено виїзди до Лиманського, Березівського, Тарутинського та Татарбунарського районів, проведено обстеження туристично-рекреаційних об'єктів та визначені пріоритетні напрямки розвитку туризму.

Проведено робочу зустріч щодо перспектив створення агро-еколого-рекреаційного кластеру на території Тарутинського району.

У жовтні 2017 в Києві проведено Міжнародну туристичну виставку UITM 2017. На офіційному відкритті головної туристичної події сезону були присутні представники державного сектору, міжнародних організацій, дипломатичних відомств, учасники та іноземні гості з 28 країн та 20 регіонів України. За результатами виставки Одеська державна адміністрація внесена до офіційного каталогу 24-ого Міжнародного туристичного салону та видано диплом за участь МТСУ 2017.

Проведено захід для відзначення Всесвітнього дня туризму, визначені номінанти, які були нагороджені за вагомий внесок в розвиток туристичної галузі регіону.

У жовтні 2017 року відбулося виїзне засідання на тему: «Розвиток туризму в Одеській області як ефективний приклад успішної співпраці влади та бізнесу на регіональному рівні». В ході засідання розглядалися питання щодо цілей сталого розвитку туризму України, основних тенденцій розвитку туризму в Одеському регіоні, перспектив розвитку туристично-привабливого міста регіону - Вилково. Також в ході засідання піднімалися питання стосовно налагодження транспортної логістики, в тому числі щодо необхідності запуску нового маршруту залізничного сполучення «Одеса-Краків», який суттєво сприяв би збільшенню туристичних потоків як в Одесу, так і в зворотньому напрямку.

З метою популяризації туристичного потенціалу регіону проведено перемовини з основними транспортними підприємствами щодо розміщення фото-відео продукції в транспортних засобах міського, міжміського та міжнародного сполучення, а також розповсюдження поліграфічних матеріалів. Перша інформація про туристичний потенціал області розміщена на автостанціях м. Одеси.

Проводиться робота з формування реєстру туристичних маршрутів Одеської області. Взято участь в засіданні робочої групи з питань знакування та маркування маршрутів активного туризму, яка створена при Міністерстві економічного розвитку та торгівлі України. Під час зустрічі обговорювалися питання фінансування та єдиного стилю знаків, які будуть встановлені на маршрутах.

Спільно з Одеським обласним центром зайнятості проведено молодіжну конференцію для студентів профільних ВНЗ, яка націлена на створення єдиного інформаційного середовища, знайомство з лідерами галузі і обміном досвідом.

В рамках 8Шсі_Сатр проведені панельні дискусії на тему: «Стан та тенденції розвитку туристичної сфери в Одеській області. Потреба туристичної сфери регіону в кваліфікованих кадрах».

У грудні 2017 року на базі Одеського міського центру зайнятості проведено ярмарку вакансій туристичної сфери.

2.3. ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ, ГУМАНІТАРНИЙ РОЗВИТОК ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

2.3.1. Демографічний розвиток та ринок праці

За останньою оприлюдненою інформацією Головного управління статистики в Одеській області протягом січня-листопада 2017 року чисельність наявного населення становила 2382,6 тис. осіб.

Таблиця 1. Склад чисельності наявного населення Одеської області у 2012-2017 роках

	на 01.01.2013	на 01.01.2014	на 01.01.2015	на 01.01.2016	на 01.01.2017	на 01.01.2018
Наявне населення, тис. осіб	2395,2	2396,5	2396,4	2390,3	2386,5	2383,1
Відхилення до попереднього року:						
абсолютне, тис. осіб;	+6,9	+1,3	-0,1	-6,1	-3,8	-3,4
відносне, %;	+0,03	+0,05	-0,004	-0,3	-0,2	-0,144
Кількість народжених, тис. осіб	30,4	29,1	29,5	27,4	26,4	25,2
Кількість померлих, тис. осіб	33,6	33,5	34,2	34,6	33,6	33,4
Природне скорочення, тис. осіб	-3,2	-4,4	-4,7	-7,2	-7,2	-8,2
Міграційний приріст, тис. осіб	+10,1	+5,8	+4,6	-0,99	+3,4	+4,8
Щільність наявного населення	71,9	71,9	71,9	71,9	71,7	71,5

На даний показник вплинуло:

- **збільшення обсягів природного скорочення населення** (перевищення кількості померлих над кількістю народжених). У 2012-2014 роках показник природного скорочення коливався від 3,2 тис. осіб у 2012 році до 4,7 тис. осіб у 2014 році. У 2015 та 2016 роках ситуація різко погіршилась – у цілому за рік природне скорочення становило по 7,2 тис. осіб щорічно. У 2017 році показник природного скорочення становив 8,2 тис. осіб, що на 1,0 тис. осіб більше, ніж у 2016 році;

- **зменшення смертності населення**. Аналіз показників народжуваності та смертності показав, що у 2012 році кількість народжених становила 30,4 тис. осіб, але починаючи з 2013 року по наступний час вона поступово зменшується - з 29,1 тис. осіб у 2013 році до 25,2 тис. осіб у 2017 році. Кількість померлих протягом 2012-2016 року також коливалась від 33,6 тис. осіб у 2012 році до 34,6 тис. осіб у 2015 році, у 2016 році кількість померлих впала до рівня 2012 року і становила 33,6 тис. осіб, у 2017 році даний показник становив 33,4 тис. осіб;

- **наявність міграційного приросту населення**. Протягом 2012-2014 років в області спостерігається міграційний приріст населення, який набув свого піку у 2012 році (10,1 тис. осіб), проте у 2013 році міграційний приріст зменшився відповідно до 2012 року у 1,8 рази і становив 5,8 тис. осіб, а у 2015 році вперше зафіксоване міграційне скорочення - 0,99 тис. осіб. За даними Головного управління статистики в Одеській області з 2016 року по наступний час зафіксоване позитивне міграційне сальдо.

Таким чином, поступове скорочення наявного населення, коливання показників народжуваності та смертності, стрімке скорочення міграційного

приросту вплинуло на показник щільності наявного населення, який протягом 2012–2015 років становив 71,9 осіб на кв. км. У 2016-2017 роках спостерігається зменшення даного показника: за 2016 рік він становив 71,7 осіб на кв. км., за 2017 рік – 71,5 осіб на кв. км.

Скорочення наявного населення негативно вплинуло на його структуру. Аналіз показників міського та сільського населення свідчить, що протягом 2012-2016 років спостерігається поступове зменшення мешканців міській місцевості. Так, якщо у 2013 році даний показник становив 1603,8 тис. осіб, то у 2015 році він становив 1597,4 тис. осіб (таблиця 2).

Чисельність сільських мешканців коливалась від 792,7 тис. осіб у 2013 році до 793,3 тис. осіб у 2012 та 2014 роках. Найменша кількість сільських мешканців зафіксована у 2016 році – 790,8 тис. осіб.

Співвідношення міського та сільського населення до загальної чисельності наявного населення області протягом 2012-2016 років істотно не змінювалось і становило 66,8-66,9 % (міське населення) та 33,1-33,2% (сільське населення) відповідно.

Таблиця 2. Розподіл наявного населення за територіальною приналежністю у 2012-2016 роках

	на 01.01.2013	на 01.01.2014	на 01.01.2015	на 01.01.2016	на 01.01.2017
Наявне населення, тис. осіб, всього, у тому числі:	2395,2	2396,5	2396,4	2390,3	2386,5
міське	1602,1	1603,8	1603,1	1597,4	1595,7
у % до загальної чисельності	66,9	66,9	66,9	66,8	66,9
сільське	793,1	792,7	793,3	792,9	790,8
у % до загальної чисельності	33,1	33,1	33,1	33,2	33,1

Статеву структуру населення області характеризується перевагою жінок над чоловіками (таблиця 3). Протягом 2012-2016 років чисельність жінок поступово зменшувалася. Так, якщо у 2012 чисельність жінок становила 1266,0 тис. осіб, то у 2016 році цей показник становив 1258,8 тис. осіб. Відповідно до загальної чисельності постійного населення протягом 2012-2016 років чисельність жінок коливалась від 53,1% до 53,0%.

Чисельність чоловіків протягом 2012-2014 років збільшувалась, але у 2015-2016 роках спостерігається тенденція до зменшення; відповідно до загальної чисельності постійного населення чисельність чоловіків поступово збільшувалася від 46,9 % у 2012-2013 роках до 47,0 % у 2014-2016 роках.

Табл. 3 Статсва структура Одеської області у 2012-2016 роках

	на 01.01.2013	на 01.01.2014	на 01.01.2015	на 01.01.2016	на 01.01.2017
Постійне населення, тис. осіб., всього, у тому числі:	2384,1	2385,4	2385,4	2379,2	2375,5
чоловіки	1118,1	1119,7	1120,6	1118,1	1116,7
у % до загальної чисельності населення	46,9	46,9	47,0	47,0	47,0
жінки	1266,0	1265,7	1264,8	1261,1	1258,8
у % до загальної чисельності населення	53,1	53,1	53,0	53,0	53,0
Співвідношення чисельності чоловіків та	883	885	886	887	887

Співвідношення між жінками та чоловіками поступово збільшується. Так, на кожну тисячу жінок області протягом 2012-2016 років у середньому припадало від 883 до 887 чоловіків.

Зміни, що відбуваються з природним рухом населення, поступово спричиняють і зміни **вікового складу населення** (таблиця 4). У даний час для демографічної ситуації в Одеській області властиві два негативних процеси – від’ємний природний приріст та старіння населення.

Таблиця 4. Розподіл постійного населення за окремими віковими групами у 2012-2016 роках

На 01.01	Всього населення	0-14	0-15	0-17	16-59	15-64	18 +	60 +	65 +	Коефіцієнт загального навантаження* до населення віком 15-64 роки	Коефіцієнт загального навантаження* на осіб віком 16-59 роки
2013	2384,1	368,5	390,9	441,6	1509,5	1680,1	1942,5	483,7	335,5	419	579
2014	2385,4	376,1	397,7	446,0	1499,0	1669,9	1939,5	488,7	339,4	428	591
2015	2385,4	385,3	405,6	450,6	1485,0	1652,9	1934,8	494,8	347,2	443	606
2016	2379,2	392,6	412,5	455,0	1468,3	1632,1	1924,3	498,4	354,5	458	620
2017	2375,5	398,8	419,0	459,4	1452,5	1616,4	1916,1	504,0	360,3	470	635

*Демографічне навантаження – узагальнююча кількісна характеристика вікової структури населення, яка показує навантаження на суспільство непродуктивним населенням.

Проте, за окремими віковими групами „0-14 років”, „0-15 років”, „0-17 років”, „60 і понад років”, „65 і понад років” протягом 2012-2016 років зберігається тенденція до збільшення чисельності, відтоді як у вікових групах „16-59 років” та „15-64 роки” чисельність осіб працездатного віку зменшується. Коефіцієнти демографічного навантаження стрімко збільшуються, що свідчить про активні процеси старіння населення в області. Так, коефіцієнти загального навантаження до населення віком 15-64 роки протягом 2012-2017 років

збільшилися від 419 до 470 проміле. Коефіцієнт загального навантаження на осіб віком 16-59 роки коливався від 579 до 635 проміле.

В Одеській області **середня очікувана тривалість життя** при народженні протягом 2012-2016 років коливалась у чоловіків 65,5-66,4 років, у жінок – 74,5-75,2 років (таблиця 5). Якщо для розвинутих країн характерна різниця між очікуваною тривалістю життя чоловіків та жінок – 7 років, то в нашій області протягом звітнього періоду вона коливалась від 8,8 до 9 років.

Таблиця 5. Середня очікувана тривалість життя

Період за який розраховані показники (роки ¹)	Середня очікувана тривалість життя при народженні			
	обидві статі	чоловіки	жінки	Різниця між очікуваної тривалістю чоловіків та жінок
2012	70,0	65,5	74,5	9,0
2013	70,4	65,9	74,7	8,8
2014	70,3	65,9	74,7	8,8
2015	70,4	65,9	74,7	8,8
2016	70,8	66,4	75,2	8,8

Серед пріоритетних напрямків економічного і соціального розвитку області особливе місце займає реалізація державної політики зайнятості населення, ефективного використання робочої сили, подолання безробіття серед працездатного населення.

Для ринку праці Одеської області у 2017 році стали характерними негативні тенденції, сформовані протягом 2014-2016 років, а саме: зменшення зайнятості населення віком 15-70 років за методологією Міжнародної організації праці (далі – МОП) в абсолютному та відносному значенні, а також відповідне збільшення безробіття.

Рівень зайнятості населення від всього населення віком 15-70 років протягом 2014-2017 років коливався від 57,3% у 2015 році до 56,7 % у 2014 та 2016 році. Протягом 2014-2016 роки сталою є позитивна тенденція до перевищення середнього показника по Україні, у 2017 році даний показник дорівнює середньоукраїнському (56,1) (діаграма 1).

Діаграма 1

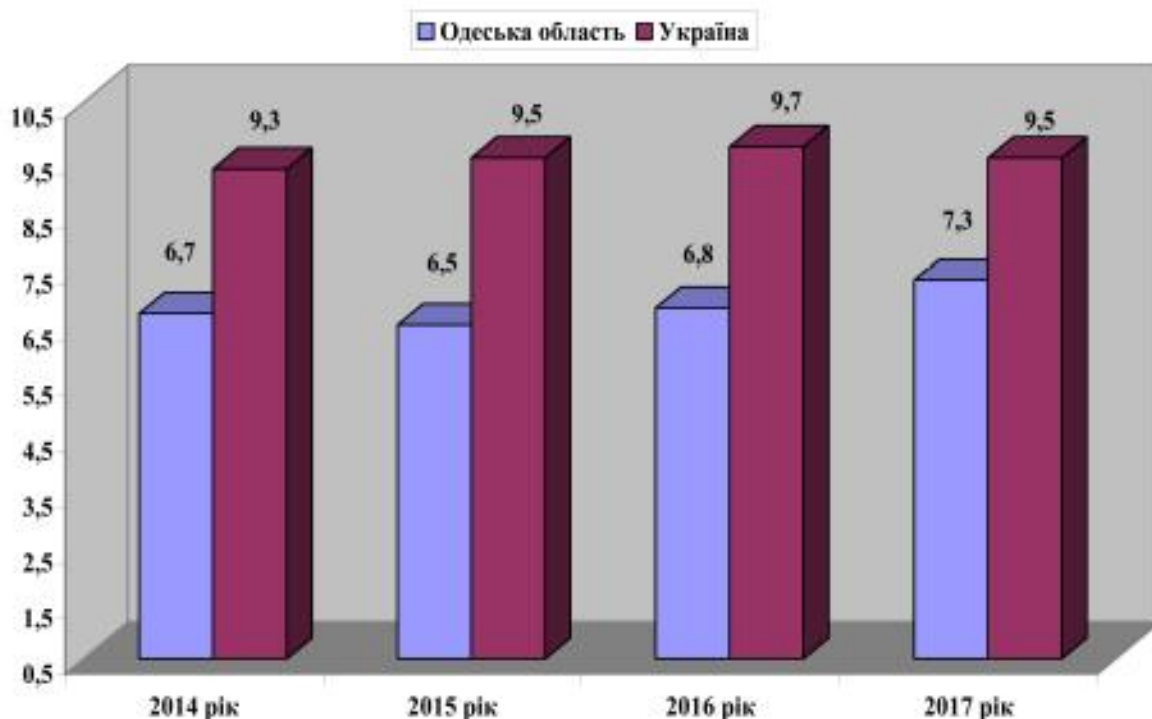
Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років у відсотках до всього населення відповідного віку по Одеській області за 2014-2017 роки

Разом з тим рівень безробіття від економічно активного населення віком 15-70 років у 2014-2017 роках в цілому збільшився з 6,5 % у 2015 році до 7,3 % у 2016 році, проте він стабільно менший за середній показник по Україні (діаграма 2):

Діаграма 2

Рівень безробітного населення у віці 15-70 років у відсотках до населення відповідної вікової групи по Одеській області за 2014-2017 роки

Аналіз даних щодо економічної активності населення у січні-грудні 2017 року свідчить про погіршення ситуації у сфері зайнятості (таблиця 6):

Таблиця 6. Економічна активність населення Одеської області за 2017 рік

Показники	2017 рік	2016 рік	2017 року у відсотках до 2016 рік	Місце за результатами рейтингової оцінки
Чисельність економічно активного населення віком 15-70 років, тис. осіб	1063,8	1073,1	-0,9	x
Рівень економічної активності населення віком 15-70 років, відсотків від чисельності населення	60,4	60,8	-0,4 в.п.	19
Чисельність зайнятого населення віком 15-70 років, тис. осіб	986,6	1000,6	-1,4	x
Рівень зайнятості населення віком 15-70 років, відсотків від чисельності населення відповідного віку	56,1	56,7	-0,7 в.п.-	11-13
Чисельність безробітного населення віком 15-70 років, тис. осіб	77,2	72,5	+6,5	x
Рівень безробіття населення віком 15-70 років, відсотків від чисельності економічно активного населення	7,3	6,8	+0,5 в.п.	4

Серед позитивних тенденцій можна зазначити, що рівень зайнятості населення Одеської області спостерігається на рівні середнього показника по Україні, який за 2017 рік становив 56,1%.

Крім цього, Одеська область за рівнем безробіття за методологією Міжнародної організації праці за 2017 рік посідає четверте місце.

Протягом січня-грудня 2017 року через скорочення обсягів виробництва в галузях економіки та у сфері підприємництва відбулося зменшення чисельності населення віком від 15 до 70 років, зайнятого в усіх сферах економічної діяльності на 14,0 тис. осіб або 1,4%, рівня зайнятості населення - на 0,6 в.п., що позначилося на зростанні чисельності безробітного населення на 4,7 тис. осіб або на 6,5% та рівня безробіття на 0,5 в.п.

Протягом 2014-2017 років спостерігалася стала динаміка щодо зменшення кількості зареєстрованих безробітних, які користувались послугами служби зайнятості з 49,8 тис. осіб у 2014 до 41,0 тис. осіб у 2017 році (таблиця 7).

З метою зменшення дисбалансу між попитом та пропозицією на ринку праці, підвищення професійних навичок та конкурентоспроможності протягом 2014-2017 років за направленням обласної служби зайнятості пройшло професійне навчання майже 31,9 тис. безробітних (в середньому – 8,0 тис. осіб щорічно).

Протягом 2014-2017 роки статус безробітного у державній службі зайнятості мали 67627 осіб у віці до 35 років.

Для молоді, яка звертається до державної служби зайнятості, здійснюються заходи сприяння зайнятості населення: надання інформаційних, консультаційних та профорієнтаційних послуг, створення банку вакансій та пошук підходящої роботи, сприяння в працевлаштуванні громадян, у тому числі шляхом організації підприємницької діяльності, організація професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації безробітних, організація і фінансування громадських робіт, виплата допомоги по безробіттю.

За сприянням державної служби зайнятості у 2014-2017 роках працевлаштовано за звітний період 23858 молодих громадян. Середній рівень працевлаштування за 2014-2017 роки становив 35,3% від загальної кількості безробітних даної вікової категорії.

Таблиця 7. Стан зареєстрованого ринку праці у 2014-2017 роках

Показники	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Чисельність осіб, які мають статус безробітного	49797	49858	44748	41035
Чисельність працевлаштованих осіб з числа зареєстрованих безробітних	20283	18994	16376	15378
Рівень працевлаштування	40,7	38,1	36,6	37,5
Кількість осіб у віці до 35 років, які мали статус безробітного протягом звітного періоду, осіб	19748	18857	15551	13471
Чисельність осіб віком до 35 років, які працевлаштовані протягом звітного періоду	7711	6329	5196	4622
у відсотках до загальної чисельності безробітних у віці до 35 років	39,0	33,6	33,4	34,3
Кількість зареєстрованих безробітних станом на кінець звітного періоду	16998	16267	14053	13395
з них молоді до 35 років	5981	5333	4257	3862
у відсотках до загальної чисельності зареєстрованих безробітних	35,2	32,8	30,3	28,8
Чисельність зареєстрованих безробітних, які проходять професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації	8755	8216	7741	7196

Показники	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Чисельність осіб, залучених до участі у громадських та інших роботах тимчасового характеру	9280	9219	9083	8390

Організація громадських робіт та робіт тимчасового характеру дозволяє окремим категоріям громадян, особливо тим, хто знаходиться в стані безробіття тривалий час, відновити трудові навички, іноді отримати постійну роботу, а також є можливістю поліпшити своє матеріальне становище. В них щорічно брали участь в середньому 9,0 тис. осіб або кожен п'ятий безробітний.

Активними заходами сприяння зайнятості щорічно охоплено 75,0 %.

Програмою зайнятості населення Одеської області на період до 2017 року передбачено комплекс заходів щодо розширення сфери застосування праці, економічного стимулювання роботодавців до збереження і утворення робочих місць у малому та середньому бізнесі, підтримки самозайнятості та підприємництва.

За даними моніторингу за період 2014-2017 роки щорічні обсяги новостворених робочих місць в усіх сферах економічної діяльності зросли з 18,5 до 24,2 тис. осіб, при цьому кількість ліквідованих робочих місць внаслідок нестабільної ситуації в економіці також зросла відповідно з 11,1 до 16,2 тис. робочих місць.

Внаслідок цього спостерігалась негативна динаміка щодо зменшення співвідношення створених робочих місць до ліквідованих робочих місць – відповідно з 166,6 до 148,9 % (табл. 8):

Таблиця 8. Динаміка показників створених та ліквідованих робочих місць у 2014-2017 роках, од.

Показники	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Кількість створених робочих місць, тис. од.	18451	20417	23720	24155
Кількість ліквідованих робочих місць, тис. од.	11077	12948	16183	16220
Співвідношення створених робочих місць до ліквідованих, відсотків	166,6	157,7	146,6	148,9

Кількість робочих місць, утворених упродовж січня-грудня 2017 року, становила 24155 одиниць. Із загальної кількості робочих місць 9159 одиниць або 37,9 % створено за рахунок підприємств-юридичних осіб, 14999 одиниць або 62,1 % за рахунок реєстрації фізичних осіб.

Кількість ліквідованих робочих місць впродовж січня-грудня 2017 року становила 16220 одиниць. Співвідношення кількості створених і ліквідованих робочих місць становить 148,9%.

Кількість створених нових робочих місць на підприємствах-юридичних особах Одеської області протягом 2014-2017 років поступово збільшувалась, а саме: у 2014 році вона становила 7374 од., у 2015 році - 7469 од., у 2016 – 7967 од., за 2017 року – 9159 од.

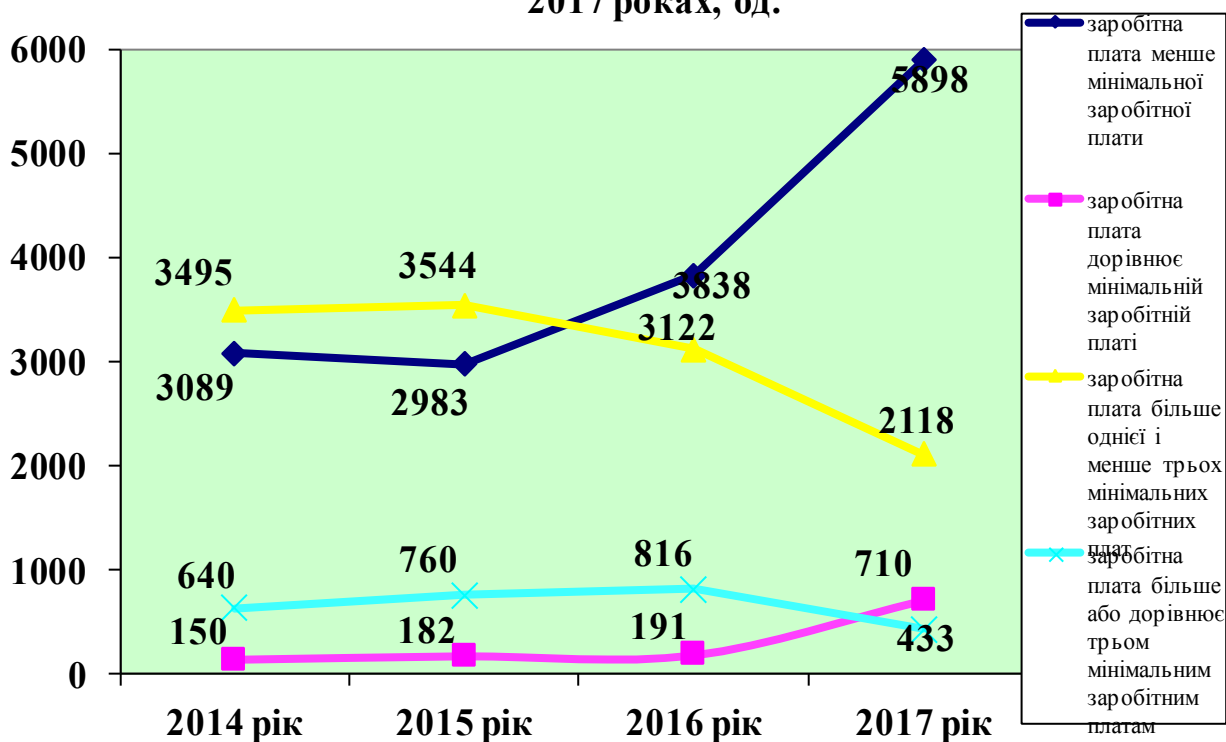
Аналіз створення нових робочих місць на зазначених підприємствах у розрізі рівня отримуваної заробітної плати протягом звітнього періоду свідчить

про збільшення новостворених робочих місць із заробітною платою, яка менше мінімальної заробітної плати (діаграма 3). Так, якщо у 2014-2016 роках кількість таких робочих місць коливалась від 2983 од. (2015 рік) до 3838 од. (2016 рік), то тільки за 2017 рік їх становило 55898 од.

Зростає також кількість новостворених робочих місць із заробітною платою, яка дорівнює мінімальній заробітній платі. За 2017 рік їх становило 710 од., що перевищує обсяги створення робочих місць із такою заробітною платою за 2014-2016 роки.

Діаграма 3

Кількість створених нових робочих місць у розрізі рівня отримуваної заробітної плати по Одеській області у 2014-2017 роках, од.

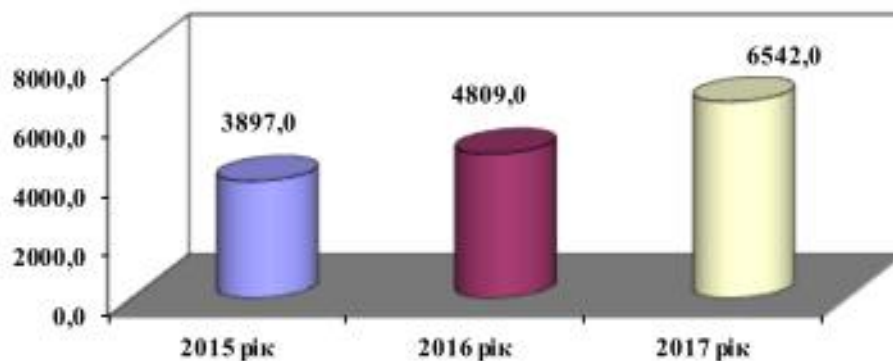
Проте кількість новостворених робочих місць із заробітною платою, яка перевищує мінімальну заробітну плату і менше трьох мінімальних заробітних плат та робочих місць із заробітною платою, яка більше або дорівнює трьом мінімальним заробітним платам, поступово скорочується та за 2017 рік становила 2118 од. та 433 од. відповідно.

2.3.2. Грошові доходи населення та заробітна плата

Рівень життя населення в регіоні можна оцінювати за таким показником, як середньомісячна заробітна плата.

Діаграма 4

Середньомісячна заробітна плата по Одеській області у 2015-2017 роках, грн.

У січні-грудні 2017 року – середньомісячна заробітна плата по області становила 6542 грн. та збільшилась відповідно до січня-грудня 2016 року (4809 грн.) на 36,0%.

По області індекс реальної заробітної плати: у січні-грудні 2015 року становив 80,6% до відповідного періоду 2014 року; у січні-грудні 2016 року становив 108,1%, до відповідного періоду 2015 року; у січні-листопаді 2017 року становив 117,3%, до відповідного періоду 2016 року.

Загальна заборгованість із виплати заробітної плати по області характеризується наступними даними:

- на 01.01.2015 – 22,9 млн. грн.;
- на 01.01.2016 – 52,9 млн. грн.;
- на 01.01.2017 – 47,9 млн. грн.
- на 01.01.2018 – 48,5 млн. грн.

Стан погашення заборгованості з виплати заробітної плати є одним із пріоритетів діяльності обласної державної адміністрації.

Заборгованість із виплати заробітної плати на комунальних економічно активних підприємствах області:

- на 01.01.2018 - комунальне підприємство «Водоканал» Кілійської міської ради – 87,3 тис.грн. та Затишанське комунальне підприємство «Райсількомунгосп» Захарівського району - 100,2 тис.грн., всього на комунальних економічно активних підприємствах – 187,5 тис.грн. (на 425,1 тис.грн. або на 69,4% менше показника попереднього місяця та на 44,7 тис.грн. або у на 19,3% менше показника початку 2017 року);

- на комунальних підприємствах-банкрутах – заборгованість із виплати заробітної плати по області протягом 2015-2017 років відсутня.

Питання погашення боргів з виплати заробітної плати систематично розглядається на апаратних нарадах обласної державної адміністрації та на засіданнях обласної, районних, міських комісій з питань погашення заборгованості з виплати заробітної плати.

На 01.01.2018 загальна сума заборгованості із заробітної плати становила 48,5 млн.грн., що на 0,5 млн.грн. або на 1,1% більше початку 2017 року.

Проблемним залишається питання щодо наявності значної заборгованості із виплати заробітної плати на державних підприємствах (7,6 млн.грн. або 18,5% до загальної суми заборгованості), а саме:

- державне підприємство „Спеціальне конструкторське бюро „Молнія” Державного концерну „Укроборонпром” – 4,5 млн.грн.;
- державне підприємство “Черазморшлях” - 1,2 млн.грн.;
- державне підприємство „Ренійський морський торговельний порт” - 0,7 млн.грн.;
- державне підприємство “Енергомонтажний поїзд № 754” - 1,2 млн.грн.

З початку 2018 року повністю погашено заборгованість Публічним акціонерним товариством «Фінбанк» (- 672,5 тис.грн.), Захарівським фермерським господарством «Ольга» (- 340,4 тис.грн.), Затишанським комунальним підприємством «Райсількомунгосп» (- 100,2 тис.грн.).

Водночас, державне підприємство „Ренійський морський торговельний порт” збільшив заборгованість у порівнянні з 01.01.2017 на 0,7 млн.грн.

У 2017 році внесено зміни до законодавства України, а саме постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 №295 „Деякі питання реалізації статті 259 Кодексу законів про працю України та статті 34 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”. На виконання зазначеної постанови, за інформацією Головного управління Держпраці в Одеській області на 01.01.2018 працює 14 інспекторів праці, які здійснюють державний контроль з питань дотримання законодавства з оплати праці.

Державними інспекторами Головного управління Держпраці в Одеській області протягом 2017 року здійснено 36 перевірок підприємств-боржників із виплати заробітної плати, на яких виявлена загальна сума боргу 21308,9 тис.грн.

У зв'язку з виявленими порушеннями законодавства про працю керівникам суб'єктів господарювання винесено 32 приписи щодо усунення виявлених порушень.

Відносно посадових осіб підприємств-боржників, які порушили законодавство про оплату праці складено та передано до суду 17 протоколів про адміністративні правопорушення за ч. 1,2 ст.41 КУпАП та за невиконання вимог приписів винесено 4 постанови про накладання адміністративного штрафу за ст. 188-6 КУпАП на суму 5440,0 грн.

На виконання вимог приписів державних інспекторів Головного управління Держпраці в Одеській області 25 роботодавців усунули порушення на виконання вимог приписів та 1144 працівникам погашено заборгованість із виплати заробітної плати на суму 9738,7 тис.грн.

Відповідно до абзацу 3 частини 2 статті 265 Кодексу законів про працю України винесено 18 постанов про накладання штрафних санкцій в сумі 201,6 тис.грн.

До правоохоронних органів Одеської області, за ознаками кримінального злочину, передбаченого ч.1 ст.175КК України направлено матеріали 12 перевірок.

За результатами розгляду матеріалів перевірок, правоохоронними органами за ознаками злочину, передбаченого ч.1 ст.175КК України порушено 4 кримінальні справи.

2.3.3. Соціальний захист

На 1 січня 2018 року 147,8 тис. сімей області, в яких виховується 184,3 тис. дітей, отримували відповідно до законів України: «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «Про державну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» соціальну підтримку з Державного бюджету України, якої виплачено на загальну суму 3170,7 млн.грн.

Станом на 01.01.2018 року в Одеській області охоплення населення субсидіями складає 42% (ціль покриття становила 517854 домогосподарства) в порівнянні з 65% в середньому по Україні за 2016 рік. На 2017 рік відсоток охоплення на рік не встановлювався. За аналогічний період 2016 року охоплення населення субсидіями складало 44%. Така ситуація по області склалась у зв'язку із збільшенням доходів громадян.

У 2016 році в Одеській області 239 413 домогосподарств, яким призначено субсидію для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг на загальну суму 120,6 млн. грн., а у 2017 році 305986 домогосподарств на загальну суму 201,2 млн. грн., що в 1,3 рази більше, ніж у минулому році.

Водночас, на відшкодування витрат для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива по Одеській області – 66527 домогосподарств на загальну суму 144, 3 млн. грн., а у 2017 році - 65090 домогосподарств на суму 201,3 млн. грн., що в 1,0 раз менше, ніж у минулому році.

Відсоток відмов з призначення субсидій у 2017 році складав 7,0 % по відношенню до кількості домогосподарств, що звернулися. В 2016 році відсоток відмов складав 4,2%. Заборгованість із виплати субсидій станом на 01.01.2018 складає 580665,0 тис.грн. За аналогічний період 2016 року заборгованість із виплати субсидій складала 183254,8 тис. грн.

На 01.01.2018, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509 «Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції» на обліку в області перебуває 39605 осіб (28586 сімей) з числа осіб, які переміщені з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції.

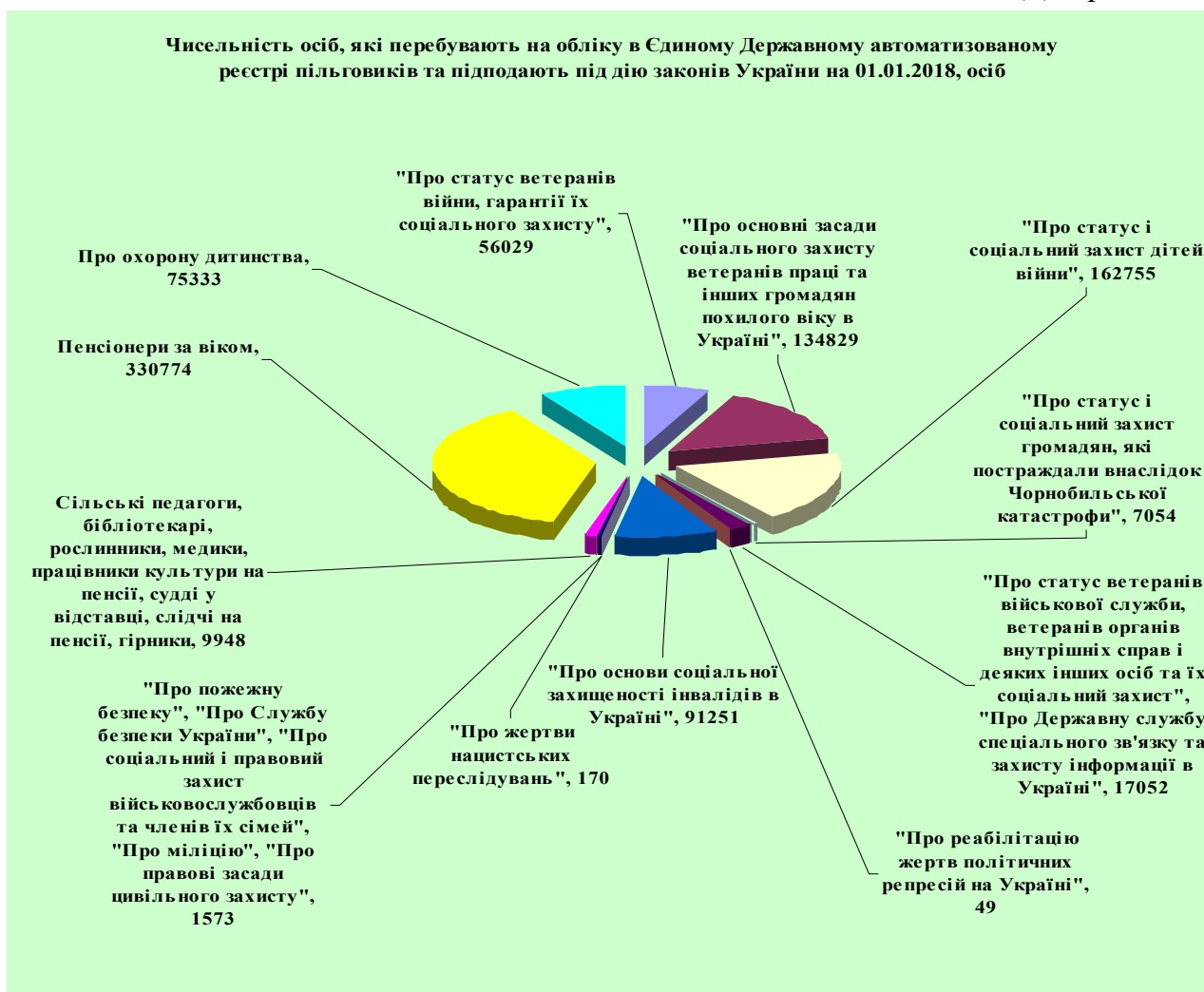
За призначенням щомісячної адресної грошової допомоги на покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 «Про надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг», на 01.01.2018 звернулося 30540 сімей. Призначено зазначену допомогу на загальну суму 125158,6 тис.грн.

Кількість осіб, які брали участь в антитерористичній операції на Сході України та перебувають на обліку в органах соціального захисту – 8556, з них – 149 інваліди війни. Згідно з обласною цільовою програмою соціальної підтримки населення на 2016-2017 роки «Захист і Турбота» 92 інваліди війни отримують щомісячну допомогу у розмірі 1000,00 грн., що складає – 61,74%.

На обліку в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги, перебуває 117 сімей загиблих в ході антитерористичної операції. Згідно з обласною цільовою програмою соціальної підтримки населення на 2016-2017 роки «Захист і Турбота» 116 сімей отримують щомісячну допомогу у розмірі 2000,00 грн., що складає – 99,14%.

Станом на 1 січня 2018 року чисельність пільговиків, облікованих у Реєстрі по Одеській області, становить 513546 осіб, у тому числі: інвалідів війни - 6314 осіб; учасників бойових дій - 24571 особа; учасників війни – 14994 особи; громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи – 7054 особи. Обсяг субвенцій, затверджених місцевим бюджетом з державного бюджету на надання пільг зазначеній категорії пільговиків, становить: за користування житлово-комунальними послугами – 311303,8 тис.грн.; за тверде паливо та скраплений газ в балонах – 30059,5 тис.грн.

Діаграма 5

Нараховано за користування житлово-комунальними послугами – 330761,7 тис.грн.; за тверде паливо та скраплений газ в балонах – 30234,8 тис.грн.

Профінансовано: за користування житлово-комунальними послугами – 233760,1 тис.грн.; тверде паливо та скраплений газ в балонах – 26712,5 тис.грн.

Заборгованість: за користування житлово-комунальними послугами – 97008,7 тис.грн.; тверде паливо та скраплений газ в балонах – 3522,3 тис.грн.

На 1 січня 2018 року в Одеській області в органах праці та соціального захисту населення на обліку для забезпечення санаторно-курортними путівками перебувало 9294 особи. В область надішли 654 санаторно-курортних путівки та з державного бюджету надано коштів для оздоровлення 1344 осіб, з них **пройшло** оздоровлення 1995 осіб, що становить 100 % від наданих путівок (таблиця1):

Таблиця 1

Назва категорії	Потреба	Надано путівок	Рівень охоплення оздоровленням (%)	Оздоровлено
Особи з інвалідність внаслідок війни	311	165	53,1	165
Учасники бойових дій	1017	401	39,4	401
Учасники війни	444	43	9,7	43
Член сім'ї загиблого(померлого) ветерана війни	229	37	16,2	37
Жертви нацистських переслідувань	11	9	81,8	9
Особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи категорії 1	526	432	82,1	432
Особи з інвалідністю загального захворювання та з дитинства	6450	791	12,3	791
Особи з інвалідністю з захворюванням хребта та спинного мозку (спинальники)	306	117	38,2	117

Діаграма б

Протягом 2017 року у санаторно-курортних закладах України за рахунок коштів Державного бюджету пройшли санаторно-курортне лікування

432 особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи на загальну суму 2260,8 тис.грн., 138 учасників антитерористичної операції Одеської області 117 осіб з інвалідністю (захворювання хребта та спинного мозку - на загальну суму 2131,2 тис.грн.

У 2017 році оздоровлено за рахунок обласного бюджету 303 осіб на суму 1908,9 тис. грн., що становить 100% від потреби (таблиця 2)

Таблиця 2

Назва категорії	Потреба	Оздоровлено	Рівень охоплення оздоровленням (%)	Всього коштів (тис .грн.)
Особа, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, які мають які мають 1 та 2 категорії	68	68	100	428,4
Інваліди загального захворювання, діти - інваліди та інваліди з дитинства	123	123	100	774,9
Особа з інвалідність внаслідок війни	39	39	100	245,7
Учасники бойових дій	68	68	100	428,4
Учасники війни	5	5	100	31,5

За 12 місяців 2017 року видано 669 інвалідних крісел-візків, 1348 одиниць інших технічних засобів реабілітації та 34868 одиниць протезно-ортопедичних виробів.

Протягом 2017 року на обліку для забезпечення автотранспортом у Департаменті соціального захисту населення обласної державної адміністрації перебуває 2803 особи з інвалідністю. За 12 місяців 2017 року видано 8 автомобілів, які були у використанні: позачерговикам – 1 автомобіль, особам з інвалідністю на загальних умовах – 7 автомобілів, 1 автомобіль видано як гуманітарну допомогу.

У 2016-2017 навчальному році реабілітацію в КУ „Центр професійної реабілітації інвалідів” отримало реабілітаційні послуги з навчання 34 особи з інвалідністю, з них 29 дітей з інвалідністю.

Водночас за рахунок коштів державного бюджету 125 учасників антитерористичної операції отримали послуги з професійної реабілітації.

В області здійснюється цілеспрямована робота щодо облаштування об'єктів житлового та громадського призначення пандусами для безперешкодного доступу осіб з інвалідністю.

Департаментом соціальної та сімейної політики облдержадміністрації проводиться моніторинг доступності об'єктів житлового та громадського призначення в установах соціального спрямування: управління праці та соціального захисту населення, територіальні центри соціального обслуговування, будинки-інтернати системи соціального захисту, центри соціальної реабілітації дітей-інвалідів системи соціального захисту, центри професійної реабілітації системи соціального захисту, служби у справах дітей, установи змішаного типу для інвалідів та дітей-інвалідів, заклади для бездомних громадян та установи для осіб, звільнених з місць позбавлення волі, центри соціальних служб для сімей, дітей та молоді, центри соціально-

психологічної допомоги, соціальні гуртожитки для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, соціальні центри матері та дитини, центри соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, центри для віл-інфікованих дітей та молоді, центри ресоціалізації наркозалежної молоді.

Зазначений моніторинг проводиться трьома рівнями доступності: повністю доступні, частково та недоступні.

Аналіз свідчить, що кількість будівель, в яких розташовані служби у справах дітей, становить 1 од., із них: повністю доступні - 0 (0%), частково доступні - 0 (0%) та недоступні - 1 (100%);

кількість будівель, в яких розташовані установи змішаного типу для інвалідів та дітей-інвалідів, становить 2 од., із них: повністю доступні - 2 (100%), частково доступні - 0 (0%) та недоступні - 0 (0%);

кількість будівель, в яких розташовані установи заклади для бездомних громадян та установи для осіб, звільнених з місць позбавлення волі, становить 2 од., із них: повністю доступне - 2 (100%), частково доступні - 0 (0%) та недоступні - 0 (0%);

кількість будівель, в яких розташовані центри соціальних служб для сімей становить 10 одиниць, із них: повністю доступні - 0 (0%), частково доступні - 0 (0%) та недоступні - 10 (100%);

кількість будівель, в яких розташовані центри соціально-психологічної допомоги, становить 1 од., із них: повністю доступні - 1 (100%), частково доступні - 0 (0%) та недоступні - 0 (0%);

кількість будівель, в яких розташовані соціальні гуртожитки для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становить 3 одиниці, із них: повністю доступні - 2 (66,7%), частково доступні - 1 (33,3%) та недоступні - 0 (0%);

кількість будівель, в яких розташовані соціальні центри матері та дитини, центри соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, становить 4 од., із них: повністю доступні - 4 (100%), частково доступні - 0 (0%) та недоступні - 0 (0%);

кількість будівель, в яких розташовані центри для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді становить 2 од., із них: повністю доступні - 2 (100%), частково доступні - 0 (0%) та недоступні - 0 (0%);

кількість будівель, в яких розташовані центри ресоціалізації наркозалежної молоді центри становить 2 од., із них: повністю доступні - 1 (50%), частково доступні - 1 (50%) та недоступні - 0 (0%).

Аналізуючи рівень доступності будівель соціальної сфери в області, кількість будівель, в яких розташовані управління праці та соціального захисту населення, становить 42 одиниці, з них: повністю доступних - 33 (78,6%), частково доступних - 7 (16,6%), недоступних - 2 (4,8%).

Кількість будівель, в яких розташовані територіальні центри соціального обслуговування, становить 48 одиниць, із них: повністю доступних - 25 (52,1%), частково доступних - 19 (39,6%), недоступних - 4 (8,3%).

Кількість будівель, в яких розташовані будинки-інтернати системи соцзахисту - 19 одиниць, з них: повністю доступних - 18 (94,7%), частково доступних - 1 (5,3%), недоступних - немає.

Кількість будівель, в яких розташовані центри реабілітації системи соцзахисту, становить 5 одиниць, із них: повністю доступні - 4 (80%), частково доступні - 0 (0%) та недоступні - 1 (20%).

З метою ефективного дієвого контролю та забезпечення безперешкодного доступу до об'єктів соціальної та транспортної інфраструктури розпорядженням голови облдержадміністрації від 14.03.2007 № 107/А-2007 „Про подальше запровадження заходів щодо створення сприятливих умов життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями” створено обласний комітет забезпечення доступності осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктур. Оновлено склад зазначеного комітету.

У грудні 2017 року проведено засідання обласного комітету доступності, затверджено перспективний план роботи зазначеного комітету на 2018 рік.

У 2017 році також створені комітети доступності в усіх районах і містах області, проведено 26 засідань рай (міськ) комітетів доступності, затверджені перспективні плани роботи цих комітетів на 2018 рік.

Наряду з питаннями, які були заплановані, розглядалися актуальні питання, які підіймали громадські організації.

В Одеській області визначені такі пріоритетні напрямки:

- моніторинг доступності до медичних закладів;
- моніторинг доступності до об'єктів соціально-культурно-громадського призначення;
- контроль за виконанням вимог паркування автотранспортних засобів в районах та містах області;
- аналіз відповідності зупинок громадського транспорту до вимог безбар'єрності.

надання цільової адресної допомоги населенню, а саме: кількість пакетів-заяв, які надійшли у 2017 році, кількість задоволених заявників та на яку суму;

Обласною цільовою програмою соціальної підтримки населення на 2016-2017 роки "ЗАХИСТ І ТУРБОТА" було передбачено надання матеріальної допомоги малозабезпеченим верствам населення області та сім'ям, які опинилися у скрутних життєвих обставинах на загальну суму 23748,5 тис. грн.

Матеріальна допомога надається на прожиття, лікування та придбання медикаментів ветеранам війни та праці, пенсіонерам, інвалідам, багатодітним та малозабезпеченим сім'ям. Розмір допомоги становить від 812 грн. до 40600 грн. Фактично за 2017 рік відбулося 8 засідань обласної координаційної ради з питань соціальної підтримки населення, на якій розглянуто 2943 справ.

Згідно з розпорядженнями голови обласної державної адміністрації допомогу отримала 2557 особа на суму 23378,7 тис. грн.

Середній розмір наданої допомоги на одну особу становить 9,14 тис. грн.

Наказами Департаменту соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації допомогу виділено 494 особам на суму 500,15 тис. грн.

Середній розмір наданої допомоги на одну особу становить 1,0 тис. грн. Рекомендовано зазначеною радою доопрацювати 96 справ.

В тому числі надана матеріальна допомога сім'ям, діти яких загинули, та сім'ям, які постраждали внаслідок пожежі, що сталась 15 вересня 2017 року о 23.30 у корпусі комунального позашкільного навчального закладу «Одеський міський дитячий оздоровчо-спортивний комплексі «Вікторія» на загальну суму 780,0 тис. грн.

В Одеській області в системі соціального захисту населення 15 комунальних установ, а саме:

- комунальна установа «Стратегія життя, Одеська обласна комунальна установа «Центр обліку бездомних громадян», комунальна установа «Центр професійної реабілітації інвалідів», комунальна установа «Центр соціально-психологічної допомоги», комунальна установа «Обласний центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді».

10 будинків – інтернатів із загальною кількістю підопічних – 1883 осіб, у тому числі:

- 4 психоневрологічні будинки-інтернати: Балтський, Барабойський, Великорибальський та Нововосавицький, в яких проживають 959 підопічних (у 2016 – 975 підопічних);

- 2 геріатричні будинки – інтернати – Мирнопільський та Одеський, в яких проживають 370 підопічних (у 2016 – 378 підопічних);

- 4 дитячих будинки – інтернати для дітей з порушеннями фізичного, інтелектуального розвитку та психічними розладами: Ананьївський, Білгород-Дністровський, Красносільський, Одеський, в яких у даний час проживають 530 вихованців/підопічних (у 2016 -528 вихованців/підопічних);

При всіх будинках інтернатах створені громадські ради.

Соціальні послуги відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» в Одеській області надають 32 територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг), 1 центр надання соціальних послуг «Родина» та 1 відділення надання соціальної допомоги вдома при управлінні соціального захисту населення Великомихайлівської райдержадміністрації.

Територіальними центрами виявлено 53823 осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, хворих (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності), інших громадян, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують соціального обслуговування (надання соціальних послуг);

обслуговано, осіб – 50956;

рівень охоплення соціальними послугами осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах територіальними центрами соціального обслуговування, відсотків до загальної кількості таких осіб – 94,7%, у 2016 році 94,4%.

У зазначених територіальних центрах працюють 2125 соціальних працівників, з них у сільській місцевості – 995 осіб; із загальної кількості соціальних працівників соціальних робітників – 1322 осіб, з них у сільській місцевості – 705 осіб.

У 2017 році на утримання установ соціального захисту використано бюджетних коштів, враховуючи власні надходження, 197348,6 тис. грн., у тому числі на утримання підопічних в дитячих, психоневрологічних та геріатричних будинках-інтернатах у сумі 184726,0 тис. грн., у т.ч. на 1 підопічного:

Назва	Сума витрачених коштів з урахуванням власних надходжень за 2017 рік (тис. грн.)	Середні витрати на 1 підопічного (тис. грн.)
Дитячі будинки-інтернати	68178,2	128,6
Психоневрологічні та геріатричні будинки-інтернати	116547,8	87,7
Інші установи	12622,6	-
Разом	197348,6	X

У 2017 році на співпрацю з громадськими організаціями було виділено бюджетних асигнувань на суму 13970,90 тис.грн., профінансовано – 13821,96 тис.грн., невикористано – 149,03 тис.грн.

Станом на 1 січня 2018 року в Одеській області зареєстровано 18592 багатодітні сім'ї, в яких виховується 56594 діти, що на 126 сімей та 682 діти менше, ніж у 2016 році.

Станом на 1 січня 2018 року видано 3482 посвідчення батьків багатодітної сім'ї та 6013 посвідчень дитини з багатодітної сім'ї.

У 2017 році комунальна установа «Стратегія життя» відділенням з соціальних виплат формувала та вела особові справи, забезпечувала їх збереження і ведення достовірної електронної бази даних та здійснювала виплати відповідно до Обласної цільової програми з підтримки малозабезпечених верств населення за напрямом надання щомісячних стипендій:

інвалідам ветеранам війни інвалідам першої групи загального захворювання у Республіці Афганістан та бойових дій на території інших країн. Всього 1270 осіб на суму 7620 тис. грн.

інвалідам-військовослужбовцям, які брали участь у проведенні АТО на сході України. Всього 94 особи на суму 1105 тис грн.

З урахуванням зазначеного, КУ Стратегія життя виплатила у повному обсязі всі фінансові зобов'язання по визначених статтях. Кредиторської заборгованості не існує.

У м. Болграді відділення комплексної реабілітації може обслуговувати одночасно до 45 осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю протягом року, у віці від 3 до 40 років. Реабілітаційний період триває з 15 вересня по 15 червня і займає 185-195 робочих днів.

Відділення обслуговує осіб з інвалідністю з розумовою відсталістю, аутистів, даунів, з вродженим ДЦП та інших видів захворювань. У 2017 році обслуговано 38 осіб. Центр працює, як центр денного перебування.

Відділення з соціальної роботи (с. Борщі Подільського району) приймає всіх внутрішньо-переміщених осіб зі сходу України для надання тимчасового проживання. У 2017 році у відділенні проживало 14 осіб.

Заходи щодо психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції у 2017 році не проводились у зв'язку з тим, що не була прийнята

постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку проведення психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції». Зазначена постанова прийнята від 27.12.2017 № 1057. На даний час відсутній механізм роботи Постанови.

2.3.4. Пенсійне забезпечення

Протягом 2017 року в області забезпечено своєчасне та в повному обсязі фінансування і виплата пенсій 621,6 тис. пенсіонерам, з яких 40,4 тис. осіб отримують пенсії відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

Видатки на пенсійні виплати порівняно з 2016 роком збільшились на 1937,2 млн.грн і склали 14700,0 млн.грн.

Протягом 2017 року доходи Головного управління Пенсійного фонду України в Одеській області становили 14933,6 млн.грн, що на 1939,4 млн.грн або на 14,9% більше ніж у 2016 році.

Податковими органами зібрано 6589,1 млн.грн частки від єдиного соціального внеску, що на 538,3 млн.грн або на 7,6% менше від плану.

Органами Пенсійного фонду України отримано 86,8 млн.грн власних коштів або 99,6% до плану, що пов'язане зі змінами нормативної бази щодо фінансування різниці між сумою пенсій, призначених науковим працівникам згідно із Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» та сумами пенсій, обчисленими на загальних підставах.

Надходження збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій за 2017 рік отримані в сумі 273,2 млн.грн, що становить 138,2% до запланованих показників.

Станом на 1 січня 2018 року заборгованість по обов'язкових платежах до Пенсійного фонду України становить 84123,2 тис.грн., з яких 55182,4 тис.грн (65,6%) - борг підприємств, що перебувають у процедурах банкрутства, та 25927,3 тис.грн (30,8%) - борг неактивних платників, які не ведуть діяльність.

В структурі боргу переважають борги по пенсіях, призначених на пільгових умовах, які складають 59389,7 тис.грн або 70,6% від загальної суми боргу.

Заборгованість по платежах до Пенсійного фонду України у сумі 131,9 тис.грн значиться по 9 підприємствах комунальної сфери, що на 131,9 тис.грн менше, ніж на початку 2017 року.

З метою скорочення боргу вживалися всі можливі заходи стягнення, передбачені законодавством. В органах виконавчої служби знаходяться рішення та вимоги про сплату боргу на 22286,5 тис.грн, направлено страхувальникам вимоги про сплату боргу на суму 36,8 тис.грн, передано до господарського суду позовних заяв на 3717,0 тис.грн.

В результаті проведеної роботи борг по страхових внесках протягом 2017 року зменшено на 697,1 тис.грн, по наукових пенсіях — на 8,6 тис.грн, по регресних пенсіях — на 7,0 тис.грн.

В рахунок погашення заборгованості економічно-активних платників надійшло 2444,7 тис.грн (або 38,4% від суми боргу на початок року).

Адміністративну відповідальність за порушення норм законодавства застосовано на суму 40,4 тис.грн.

Протягом року відбувалась тісна співпраця з контролюючими органами та місцевими органами виконавчої влади, спрямована на додержання трудових прав працівників, легалізацію заробітної плати та забезпечення прав застрахованих осіб.

Так, за результатами моніторингу даних реєстру застрахованих осіб Головним управлінням Пенсійного фонду України в Одеській області до органів Державної фіскальної служби України надано інформацію щодо 17,8 тис. платників (стосовно 54,4 тис застрахованих осіб), які порушують законодавчі вимоги щодо здійснення доплати до мінімального страхового внеску та у яких наявне повідомлення про прийняття на роботу та відсутня заробітна плата у звітності по єдиному внеску. З використанням отриманих даних територіальними органами Державної фіскальної служби в Одеській області здійснено 9 перевірок, в ході яких донараховано єдиного внеску по застрахованих особах, по яких виявлені порушення, на суму 224,74 грн.

Крім того, Головному управлінню Держпраці в Одеській області надано інформацію щодо 53,8 тис. платників (стосовно 588,5 тис. застрахованих осіб) щодо наявних ознак порушень законодавства про працю. За результатами опрацювання цих даних Головним управлінням Держпраці в Одеській області проведено 92 перевірки страхувальників та винесено постанов щодо накладання штрафних санкцій відповідно до КЗпП на суму 553,6 тис.грн.

Від проведеної правової роботи у 2017 році в рахунок погашення заборгованості з платежів до Пенсійного фонду України за оперативними даними від боржників надійшло 5803,3 тис.грн. Станом на 01.01.2017 заборгованість, яка підлягала стягненню у судовому порядку, складала 46097,7 тис.грн., її вдалося скоротити до 26758,0 тис грн.

З метою контролю за використанням коштів Фонду в 2017 році проведено 6 тисяч перевірок підрозділів Укрпошти, відділень уповноважених банків, платників внесків, а також документів для призначення пенсій.

Протягом 2017 року призначено майже 22 тис. нових пенсійних справ. Проведено 59,5 тис. індивідуальних перерахунків пенсій.

З 01.03.2017 відповідно до постанови КМУ від 09.08.2005 №713 «Про внесення зміни до пункту 7 Порядку призначення і виплати пенсій за вислугу років працівникам льотно-випробного складу цивільної авіації» перераховано 0,4 тис. пенсійних справ на загальну суму 0,3 млн.грн, середній розмір підвищення склав 751,66 грн.

З 01.05.2017 відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» проведено масовий перерахунок пенсій по 514,6 тис. пенсійних справах на загальну суму понад 27,4 млн.грн. Середній розмір підвищення склав 57,30 грн.

У зв'язку з набранням чинності Закону України від 03.10.2017 № 2148-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» з 01.10.2017 проведено перерахунок пенсій 541 тис. осіб, за результатами яких середній розмір пенсії збільшився на 506,98 грн - з 1752,75 грн на 1 липня 2017 року до 2259,73 грн. на 1 жовтня 2017 року.

Поновлено виплату пенсій у повному обсязі 24,2 тис. працюючим пенсіонерам.

Виплату пенсій у підвищених розмірах розпочато 11 жовтня 2017 року, на цю мету додатково спрямовано 308,4 млн.грн.

Завдяки проведеним перерахункам середній розмір пенсії збільшився з початку року на 32,1% і становить 2330,90 грн.

Щомісячно забезпечено виплатою пенсій 7,9 тис. осіб, які тимчасово переїхали до Одеської області з Донецької та Луганської областей. На виплати зазначеним громадянам спрямовано 281,4 млн.грн.

Оновлений портал дав можливість за допомогою електронного цифрового підпису самостійно зареєструватися на Веб-порталі, пройти автентифікацію, отримати можливість перегляду всіх своїх звернень до органів Фонду, стану їх обробки, подати заяву на призначення та перерахунок пенсії, переглянути свою електронну пенсійну справу та дані своєї електронної персональної облікової картки застрахованої особи.

З метою моніторингу громадської думки щодо оцінки роботи управлінь Пенсійного фонду України в районах та містах в 2017 році проведено анкетування 14750 пенсіонерів і 13589 застрахованих осіб.

Інформування громадськості про діяльність Фонду здійснювалось через друковані та електронні засоби масової інформації. Протягом 2017 року проведено 14 прес-конференцій і 5 брифінгів, відбулось 126 виступів на телебаченні, 82 виступи на радіо. На сторінках друкованих видань розміщено 764 публікації та 2045 інформаційних повідомлень на веб-ресурсах.

Керівниками управлінь проведено 229 “прямих телефонних гарячих ліній”, під час яких за роз'ясненнями звернулось 711 громадян. За звітний період відбулося 214 Днів відкритих дверей (кількість присутніх 4155 осіб), 129 Днів Пенсійного фонду (охоплено 1915 осіб) та 151 засідання “круглого столу”.

За цей же період проведено 641 виїзний прийом в сільських і селищних радах (звернулася 3751 особа), 280 зустрічей з представниками ветеранських та громадських організацій (присутні 7175 осіб), 1442 зустрічі з населенням, на яких були присутні 8917 осіб.

Керівники і спеціалісти управлінь Фонду взяли участь у 1228 зустрічах та зборах трудових колективів на підприємствах, в установах і організаціях із загальною кількістю 22708 осіб. Прочитано 150 лекцій для 1242 безробітних.

Організовано 82 зустрічі з учнівською молоддю та студентами (3641 особа). Відбулося 318 занять в “Школі майбутнього пенсіонера”, які відвідали 1968 осіб. Проведено 34 флешмоби. Розповсюджено 34,2 тис. буклетів, листівок та брошур. Ведеться робота щодо популяризації впровадження накопичувальної системи пенсійного страхування (проведено 2208 заходів, на яких були присутні 16087 осіб).

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2016 року № 988 “Деякі питання функціонування територіальних органів Пенсійного фонду України” вжито заходів з оптимізації кількості та штатної чисельності працівників підвідомчих управлінь Фонду.

Завдяки централізації деяких функцій, змін організаційної структури головного та підвідомчих управлінь зменшено штатну чисельність працівників на 304 посади, з яких 126 — посади керівників. Це дозволило за рахунок

економії коштів збільшити рівень оплати праці решті працівників та скоротити адміністративні видатки. Реалізація зазначених заходів сприяла підвищенню рівня та оперативності надання послуг особам, які звертаються до територіальних управлінь Фонду.

Станом на 01.01.2018 в 14 об'єднаних управліннях Фонду організовано роботу 35 фронт-офісів, в яких надано послуги понад 691,3 тис. відвідувачів, з яких 192,8 тис. звернулось за отриманням консультації, у понад 89,3 тис. осіб прийнято заяви на призначення та перерахунок пенсій, 33,5 тис. осіб звернулись для оформлення допомоги на поховання та недоотриманої пенсії, 179,5 тис. — за видачею довідок з питань пенсійного забезпечення та персоніфікованого обліку, 71,4 тис. — за отриманням пенсійних посвідчень, 124,8 тис. — за отриманням інших послуг.

В 2017 році забезпечено дієвий контроль за неухильним виконанням вимог Закону України “Про звернення громадян”, створенням належних умов для участі заявників у перевірці поданих ними заяв чи скарг, надаються можливості ознайомлення з матеріалами перевірок цих звернень.

Забезпечуючи відкритість і прозорість діяльності органів Пенсійного фонду в Головному та підвідомчих управліннях функціонують громадські приймальні, диспетчерські служби, постійно діючі “гарячі” телефонні лінії.

Керівниками Головного та підвідомчих управлінь Пенсійного фонду України в Одеській області вживаються вичерпні заходи щодо забезпечення оперативного реагування на звернення, що надходять до Державної установи «Урядовий контактний центр». Забезпечено об'єктивний і вчасний розгляд 2089 електронних звернень.

2.3.5. Охорона здоров'я

З метою подальшого удосконалення управління системою охорони здоров'я та забезпечення населення якісним медичним обслуговуванням в області протягом звітного періоду було проведено наступні заходи:

1. Збільшення доступності та якості медичних послуг на всіх рівнях надання медичної допомоги.

Для виконання внесеного Президентом Закону України №7117 «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості» Головою Одеської обласної державної адміністрації 17 травня 2017 року було запропоновано Стратегічний план дій на 2017-2019 роки «Розумний регіон» з концепцією розвитку системи охорони здоров'я. Серед заходів щодо реалізації запланованих дій було проведено:

У грудні 2017 року у складі Одеської ОКЛ розпочав роботу регіональний реперфузійний центр з відокремленим структурним підрозділом у м. Балта. У відділенні надають екстрену медичну допомогу мешканцям 5 північних районів регіону при гострому інфаркті міокарда. Для цього за рахунок обласної цільової Програми «Здоров'я» придбано: мобільний ангиограм у комплекті з операційним столом на суму 11,6 млн.грн. для м. Балта та трубку ангиограма вартістю 4,9 млн.грн. для КУ «ООКЛ».

В листопаді 2017 року реалізовано інвестиційний проект вартістю понад 1 млн.євро щодо створення Обласного центру нефрології та гемодіалізу на 40 ліжок

для 240 пацієнтів у м.Одеса. Відкрито відділення гемодіалізу у м.Білгород-Дністровський, що забезпечує безперерйну підтримку життя 24 хворих.

Створено цілодобове відділення телемедичного консультування на базі КУ «ООКЛ» з відкриттям відокремленого підрозділу. Також, у якості пілотного проекту, у даній ЦРЛ було створено приймально-діагностичне відділення типу Emergency Room. В подальшому заплановано створення телемедичної мережі (до кінця 2019 року) у всіх лікувальних закладах Одеської області.

В м. Одеса у грудні 2017 року відкрито першу в Україні клініку фундації АНФ для швидкого тестування та лікування пацієнтів з ВІЛ/СНІД.

Рішенням обласної ради №429-УП від 16 червня 2017 року створено єдиний заклад КНП «Одеський обласний Центр соціально значущих хвороб» на базі Обласного центру профілактики та боротьби зі СНІДом шляхом злиття з ним «Одеського обласного протитуберкульозного диспансеру», «Одеської клінічної туберкульозної лікарні» та «Одеського протитуберкульозного диспансеру №2».

В Одеському обласному консультативно-діагностичному центрі з жовтня 2017 року працює відділ онкопревенції, медичні працівники якого провели 21 виїзд в райони області, обстежено понад 300 осіб, що наблизило діагностику онкологічної патології до місця проживання хворого.

Впроваджено експериментальний проект «Пілотування стійкої моделі надання життєво важливих послуг для окремих груп населення, які живуть з ВІЛ, на місцевому рівні в Одеської області» (стисла назва «Стальність ВІЛ-послуг») в м. Білгород-Дністровський та Б-Дністровському районі.

2. Затверджено склад госпітальних округів.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року №1010-р «Про затвердження переліку та складу госпітальних округів Одеської області» в регіоні буде створено 9 госпітальних округів. Почалася робота щодо формування Рад госпітальних округів, висунення кандидатів до їх складу та розробка п'ятирічних планів подальшого розвитку округів.

В області відмічається не стабільна демографічна ситуація. Чисельність постійного населення у віці 0-17 років за останні 3 роки збільшилась по області з 450 622 до 459 355 осіб, а постійного населення у віці 14-34 роки, навпаки, зменшилась на 5,4% з 698 045 до 662 535 жителів.

Загальний показник народжуваності на 1000 наявного населення з 11,07 у 2016 році знизився до 10,8 на 01.01.2018 (по Україні 2017 рік – 8,6 на 1000), але коефіцієнт загальної смертності на 1000 наявного населення знизився з 14,4 проміле у 2015 році до 14,0 на 01.01.2018 при середньому по країні звітного року – 13,5.

Існуюча неоднаковість між містом та селом, яка характеризується цілим рядом факторів (хуторність заселення сільських жителів, мала компактність (розкиданість) населених пунктів і їх віддаленість один від одного, щільність населення на один квадратний кілометр) суттєво впливає на доступність медичної допомоги і є важливою умовою формування оптимальної мережі медичних закладів, особливо на селі.

Протягом останніх 3 років (2015-2017) загальна кількість закладів охорони здоров'я скоротилася і на початок 2018 року нараховує

168 установ (2015 рік - 171 заклад, 2016-ий – 174), у тому числі за рахунок місцевих бюджетів утримується 150 комунальних закладів (на 01.01.17 - 56). Протягом 2017 року 12 обласних закладів охорони здоров'я рішеннями Одеської обласної ради з комунальних установ було перетворено в комунальні некомерційні підприємства.

Зменшення числа медичних закладів пройшло за рахунок злиття (приєднання) поріднених за напрямком діяльності лікувальних установ в один заклад та закриття деяких медичних закладів.

В структурі існуючих закладів охорони здоров'я області, які утримуються за рахунок місцевого бюджету, зареєстровано: 15 міських лікарень для дорослих та 4 для дітей, 26 центральних районних лікарень, 5 пологових будинків та Перинатальний центр; 40 Центрів ПМСД, 11 диспансерів, 8 стоматологічних поліклінік, 4 Будинки дитини на 565 місць та 2 дитячих санаторії на 320 ліжок, зокрема 120 ліжок для хворих на туберкульоз, та інші.

Медична допомога третинного рівня (високоспеціалізована) забезпечується закладами обласного підпорядкування - 36 закладів, у т.ч. закладів широкого профілю (обласних лікарень) – 5; спеціалізованих – 14; заклади експертного характеру – 3 (МСЕК, ПАБ, СМЕ), 2 станції переливання крові, розгалужена система закладів екстреної медичної допомоги (90 структурних підрозділів), яка зводиться до 1 закладу – Обласного центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 №1024 «Про затвердження нормативу забезпечення стаціонарними ліжками у розрахунку на 10 тисяч населення» стаціонарний фонд області скоротився та становить 16345 одиниць, що нараховує 68,8 ліжка на 10 тисяч жителів при середньому показнику по Україні 2017-ого року – 67,5 ліжок на 10 тисяч населення.

В регіоні завершено створення 40 Центрів первинної медичної допомоги як юридичних осіб з урахуванням положень наказу Міністерства охорони здоров'я України від 04.11.2011 №755, у т.ч. 14 функціонують у містах регіону та 26 – в районах області. Обласний план виконано на 100%.

З метою забезпечення населення первинною медичною допомогою, а саме мережею амбулаторій ЗПСМ, з урахуванням характеру розселення міського та сільського населення, залежно від характеру забудови та досягнення рівної доступності первинної медичної допомоги, в області протягом останніх 3 років було проведено ряд реорганізаційних заходів.

В Одеській області функціонує 298 закладів первинної ланки типу амбулаторій сімейного лікаря, які фінансуються з місцевих бюджетів (2015 рік - 294 заклади), серед яких 187 амбулаторій розташовані у сільських районах регіону та 111 – у містах, кількість яких збільшилась за три роки на 9 амбулаторій на тлі зменшення числа сільських АЗПСМ на 3 заклади.

Одночасно на території області надають медичну допомогу за принципом сімейного лікаря 2 самостійні приватні сімейні амбулаторії (Медичний центр «Вемамед» та ТОВ «АЗПСМ»). Загальна кількість амбулаторій нараховує 300 закладів.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 10 вересня 2013 року № 793 «Про затвердження нормативів забезпеченості мережею амбулаторій-підрозділів центрів первинної (медико-санітарної допомоги) в Одеській області останні 2 роки проводився постійний моніторинг розвитку мережі амбулаторій та забезпечення ними населення області. Питома вага фактично наявних на території області амбулаторій станом на 01.01.2018 від їх нормативної кількості становить 76,0% проти 75,5% у 2015 році. Загальна забезпеченість жителів регіону амбулаторними установами нараховує 1,26 на 10 тисяч при нормативі 1,64. Показник фактичної забезпеченості амбулаторіями у містах області становить 0,86 на 10 тисяч населення.

Показник смертності дітей до 1 року минулі роки мав чітку тенденцію до зниження: у 2012 році - 9,26%, в 2014 – 6,99 на 1000 народжених живими, в 2016 нараховував 7,87 на 1000 народжених живими та у звітному зупинився на рівні 8,39 проміле, по Україні показник 2017 року складає 7,73 на 1000 народжених живими. Основними причинами малюкової смертності зареєстровано: окремі стани перинатального періоду (в 2017-ому зростання до 131 випадків або 60,1%) при рівні України минулого року - 53,2%, на другому місці вроджені аномалії - 41 випадок або 18,8% проти 17,5% в 2016 році по Україні.

Рівень перинатальної смертності за 2014 рік становив 9,30 на 1000 народжених живими, у 2015 був сталим на рівні 9,28 проміле, за підсумками 2016 року – 9,18 та у 2017 році становить 10,66 на 1000 народжених живими. Збільшення числа дітей померлих від інших станів, що виникли у перинатальному періоді (інфекції характерні для перинатального періоду та інші стани) з 27 до 46 випадків та за рахунок збільшення випадків смерті від внутрішньоутробної гіпоксії та асфіксії в 2 рази - з 5 до 11 випадків.

За 2017 рік зареєстровано 6 випадків смерті вагітних, роділь та породіль в Одеській області, до материнських втрат віднесено **4 випадки**.

Показник материнської смертності по області у 2017 році підвищився у двічі та становив 15,88 на 100 000 народжених живими при державному показнику 2017 року – 11,8 на 100 000 народжених живими.

Від прямих акушерських причин померла 1 породілья (основне захворювання: Тяжка прееклампсія). Від захворювань, які ускладнюють вагітність пологи та післяпологовий період померли 3 жінки. Серед основних захворювань: ВІЛ інфекція стадія СНІД, набряк мозку, поліорганна недостатність. Всі випадки смерті жінок розглянуті на контрольно-експертній комісії Департаменту охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації, визнані не відворотними.

За останні 5 років відбувалося послідовне зростання показників захворюваності серед всього населення області. При цьому важливо, що має місце випереджуюча динаміка показників загальної захворюваності у порівнянні з первинною, яка відображала накопичення захворюваності. Так, якщо за минулі 5 років приріст первинної захворюваності становив 5,2%, то загальна захворюваність за той же період зросла на 7,3%. Це свідчило про зростання хронізації захворювань серед населення. Але за останні 2 роки зареєстровано більше зростання виявлення хвороб ніж їх розповсюдження, що

свідчить про зменшення звернення хронічно хворих за медичною допомогою та недоліки у проведенні диспансеризації населення.

В Одеському регіоні щорічно реєструється більше 4,5 мільйонів випадків захворювань, в тому числі біля 40% – це випадки з вперше встановленим діагнозом.

Показник хворобливості (поширеності) за даними 2015 року складав 186483,0 випадків на 100 тисяч всього населення, у 2017 році – 181789,1 на 100 тисяч населення при показнику по Україні – 171376,5. Протягом останніх років в структурі поширеності захворювань населення Одеської області продовжують відмічатися особливості, які характерні для нашого регіону. Це достатньо високий показник поширеності патології органів травлення і особливо гепато-біліарної системи, який практично удвічі перевищує показник по Україні.

Первинна захворюваність населення регіону за підсумками 2015 року нараховувала 68350,9 випадків на 100 тисяч всього населення, надалі зареєстровано протягом трьох років зниження і за даними 2017 року дорівнює 68146,2 на 100 тисяч населення (Україна – 62748,0).

Серед соціально значимих хвороб слід зазначити, що у 2017 році зареєстроване достатня стабільність з тенденцією до зниження показнику захворюваності на усі активні форми туберкульозу. У 2016 році було зареєстровано підвищення показника захворюваності порівняно з річним показником 2015 року (102,5) до 109,0 на 100 тисяч жителів регіону. В 2017 році ситуація практично не змінилась, захворюваність на усі форми туберкульозу становить 107,9 на 100 тисяч населення (по Україні у 2016 році – 82,1 на 100 тис).

Захворюваність на СНІД останні три роки залишалася високою, хоча у 2015 році зареєстровано зниження на 1,2% показника захворюваності на СНІД та він становив **60,0** на 100 тисяч (Україна 2015 рік – 19,8 на 100 тис. нас.). В 2016 році показник виявлення СНІД утримався на даному рівні – 60,0 на 100 тис.

У 2017 році зафіксовано прискорення розповсюдження ВІЛ та СНІД. Показник реєстрації нових випадків ВІЛ-інфекції підвищився до 113,6 на 100 тисяч населення, а виявлення СНІД зросло на 20% до 71,8 на 100 тисяч при показнику по Україні останніх років майже утричі менше.

Однією з причин зростання захворюваності на СНІД у минулі роки є введення в дію нової класифікації МОЗ України, в якій пацієнту з супутньою патологією (туберкульоз + ВІЛ) діагноз «СНІД» встановлюється відразу без уточнення стадії захворювання.

Високі показники захворюваності злоякісними новоутвореннями та їх ріст у динаміці відповідають сучасним тенденціям, як в Україні, так і в більшості країн миру. Захворюваність на злоякісні новоутворення останні роки по Одеській області також повільно зростала, але з 2015 року показник почав знижуватися. У 2016 році виявлення онкологічної патології становить 293,8 проти 350,0 випадків на 100 тисяч жителів рік тому, а в 2017-ому показник змінився мало і складає 296,0 на 100 тисяч всього населення (2016 рік Україна – 315,4).

Фінансовий норматив бюджетного забезпечення в розрахунку на рік, у 2016 році становив 1221,52 грн., (2015 р. – 1183,76 грн.) на 1 жителя, з урахуванням позабюджетних надходжень – 1374,71 (2015 р. - 1279,79 грн.). В 2017 році загальний норматив підвищився до 1649,1 грн. на 1 мешканця області на рік.

В регіоні продовжує діяти обласна Комплексна програма «Здоров'я на 2014-2018 роки» зі змінами внесеними рішенням Одеської обласної ради №1323-УІ від 06 березня 2015 року.

Надалі надано підсумки змін основних статистичних показників, як очікувані результати діяльності Програми, за 2015-2017 роки.

1. Зменшення смертності від ускладнень артеріальної гіпертензії.

Показник смертності від гострого інфаркту міокарду знизився за три роки з 24,9 до 22,7 на 100 тисяч всього населення, тобто на 9,7% (по Україні 2016 рік – 25,7). Летальність у стаціонарах від даного ускладнення також зменшилась з 12,7 до 10,9% при середньому показнику по країні – 13,9%.

2. Зниження захворюваності на серцево-судинні хвороби та зниження рівня смертності від серцево-судинних захворювань до 3%

За три роки захворюваність на 100 тисяч дорослого населення області на хвороби системи кровообігу зменшилась на 5,7% і становить 6119,5 (по Україні 2016 рік – 5049,6): паралельно смертність від хвороб системи кровообігу також знизилась на 3,3% з 960,7 до 929,9 на 100 тисяч всього населення при середньому по країні минулого року – 1010,7.

3. Подальше зниження рівня захворюваності на злоякісні новоутворення до 3% та зниження смертності від них до 5%.

Виявлення злоякісних новоутворень по області за три роки зменшилось на 18,3%, а саме з 350,0 до 296,0 на 100 тисяч населення та поступається Україні (313,6). Смертність від онкологічної патології знизилась на 14,5% до 128,3 випадків на 100 тисяч та складає 73,5 відсотків від середнього по країні минулого року (174,5).

4. Скорочення чисельності нещасних випадків, травм та отруєнь.

Протягом 2015-2017 років рівень травматизму, нещасних випадків та отруєнь по нашому регіону знизився на 2,7% і становить 4600,7 на 100 тисяч всього населення, але показнику по Україні не досяг (4000,8).

5. Скорочення поширеності психічних розладів, самогубств, алкоголізму, наркоманії.

Позитивна динаміка даного показнику є, але дуже повільна. Зареєстроване зменшення реєстрації нових випадків психічних розладів з 4,3 до 4,1 на 1000 населення, однак, на тлі зростання поширеності патології психічної сфери.

Одночасне зафіксоване зменшення виявлення хронічного алкоголізму на 13,8% до 50,2 випадків на 100 тисяч населення при середньому по країні – 2015 року – 62,9 випадків. Наркоманія також реєструється менше 9,4 на 100 тисяч проти 10,9 три роки тому (по Україні – 8,4).

6. Скорочення поширеності інфекційних захворювань.

Динаміка останнього показнику виявилась негативною. Показник за три роки підвищився з 2990,0 до 3049,2 на 100 тисяч жителів (по Україні 2015 рік – 2196,5). Дане зростання пояснюється збільшення захворюваності протягом

трьох років на гастроентероколіт на 20%, на вірусний гепатит А майже у 20 разів та на кір – з 0,04 до 55,0 на 100 тисяч населення. Основною причиною спалахів кору та гепатиту А був занос інфекції в організовані колективи з подальшим поширенням контактно-побутовим шляхом передачі. Розповсюдженню інфекції сприяло пізнє виявлення та ізоляція хворих, незадовільний санітарно-технічний стан закладів, недотримання санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів у закладах, а саме порушення питного режиму, правил генеральних прибирань, миття посуду та іграшок, низький рівень гігієнічної культури, як персоналу, так і дітей;

Рішенням обласної ради від 21.03.2017 № 355-VII «Про обласний бюджет на 2017 рік» зі змінами та доповненнями передбачені видатки на реалізацію обласної цільової програми «Здоров'я» в сумі 66 858,3 тис. грн. з них освоєно 56 373,5 тис. грн., що становить 84,3%.

За рахунок освоєних коштів було придбано:

Мобільний ангиограф, в комплекті з операційним столом для відкриття реперфузійного відділення КУ «Одеська обласна клінічна лікарня» в Балтському районі - 11 604,9 тис. грн.

Покращено матеріальну технічну базу відділення гемодіалізу в КУ "Дунайська басейнова лікарня на водному транспорті" -173,6 тис.грн.

Придбано нову Рентгенівську трубку для томографа для КУ «Одеська обласна клінічна лікарня» 2 120,0 тис. грн.

Придбано нову Рентгенівську трубку для ангиографа КУ «Одеська обласна клінічна лікарня» - 4 980, тис. грн.

Закуплено медичне обладнання для опікового відділення для КУ «Одеський обласний клінічний медичний центр» на суму 3 989,5 тис. грн., а саме:

Монітор	64, 9
При ліжковий монітор пацієнта РVM-2701, в комплекті	156, 0
Електрокардіограф	33, 8
Електрокардіограф моделі	142, 5
Світильник мобільний	97, 5
Пульсоксиметр	32, 1
Насос шприцевий інфузійний	46, 5
Аспіратор	29, 7
Апарат штучної вентиляції легенів	700,0
Апарат для анестезії	1649, 9
Гастроскоп	488, 5
Бронхоскоп	547, 9

На закупівлю медикаментів та виробів медичного призначення для надання медичної допомоги хворим з захворюваннями на серцево-судинні захворювання, захворюванням крові та забезпечення препаратами в родопомічних закладах охорони здоров'я – 27 886,5 тис.грн.;

Крім, того на предмети та матеріали, а саме для покращення умов перебування хворих у стаціонарі психіатричного профілю-100,0 тис.грн. та покращення умов харчування для хворих постраждалих внаслідок катастрофи на ЧАЕС - 100,0 тис.грн.;

У теперішній час 198 автомобілів служби ШМД оснащено GPS-трекерами на суму 171300 грн.; закуплено 5 малолітражних автомобілів ЕМД на суму 1,65 млн.грн., та проведена тендерна процедура на 10 автомобілів класу «В» на суму 23,63 млн.грн. З 01.12.2017 року автомобілі передані з КУ «ООЦЕМД і МК» до КП «Автобаза санітарного транспорту».

2.3.6. Підвищення якості та конкурентоспроможності освіти

У 2017 році утворено 23 опорних заклади, із них 6 - у новостворених ОТГ. Всього мережа опорних шкіл налічує 25 шкіл, що складає 100% від запланованого.

Особлива увага звертається на покращання матеріальної бази опорних шкіл, придбання сучасних засобів навчання, шкільних автобусів.

За рахунок коштів, передбачених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1340-р та від 16.11.2016 № 827-р, місцевим органам управління освітою на оснащення опорних закладів засобами навчання профінансовано кошти в сумі 23476,6 тис.грн. Зокрема, опорними закладами використано кошти у сумі: 6817,9 тис. грн. на впровадження енергозберігаючих технологій, модернізацію систем опалення, заміну вікон; 5684,5 тис.грн. для придбання учбових комплексів навчальних кабінетів; 961,545 тис.грн. на підготовку освітніх установ для впровадження дистанційної освіти, підключення до швидкісної мережі Інтернет та WI-FI.

За рейтинговими показниками Міністерства освіти і науки України *щодо створення опорних закладів Одеська область посідає одне з перших місць по Україні.*

Парк шкільних автобусів налічує 344 одиниці, що забезпечує підвезення 98,8% дітей сільської місцевості до школи і додому.

Протягом 2017 року закуплено 19 шкільних автобусів, у 2016 році закуплено 22, у 2015 – 1 шкільний автобус. Загальна потреба для оновлення парку шкільних автобусів становить 98 одиниць.

Професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації учнів та слухачів в Одеській області здійснюють 39 закладів професійної (професійно-технічної освіти).

У 2017 році проведено оптимізацію професійно-технічних навчальних закладів м. Білгород-Дністровський (Білгород-Дністровську філію ДНЗ «Одеське вище професійне училище торгівлі та технологій харчування» приєднано до ДНЗ «Білгород-Дністровський професійний будівельний ліцей»); проведено реорганізацію Іванівської філії ДНЗ «Цебриківський професійний аграрний ліцей» шляхом припинення діяльності.

Проводиться робота щодо створення багатопрофільного Північного центру професійно-технічної освіти шляхом об'єднання ДНЗ «Савранське професійно-технічне аграрне училище», «Балтське професійно-технічне аграрне училище», «Кодимське професійно-технічне аграрне училище».

У 2017 році в Одеській області реалізовано пілотні проекти з модернізації підготовки робітників за професією «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування» (ДНЗ «Білгород-Дністровський професійний будівельний ліцей»), «Швачка. Кравець. Закрійник» (Березівське ВПУ ОНПУ). Кошти на

придбання техніки та обладнання для навчально-практичних центрів виділено з державного бюджету на загальну суму 958,5 тис.грн.

На базі ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти» створено Міжрегіональний навчально-практичний центр професійної підготовки монтажників санітарно-технічної системи та устаткування, Навчально-практичний будівельний центр з вивчення сучасних будівельних технологій компанії «Кнауф», Навчально-практичний будівельний майданчик з вивчення сучасних будівельних технологій компанії «Тріора».

З метою проведення аналізу потреби галузей економіки регіону у кваліфікованих робітниках та фахівцях різних професій та спеціальностей, формування робітничого потенціалу регіону обласною державною адміністрацією видано розпорядження від 11.01.2017 № 8/А-2017 «Про утворення регіональної ради з професійної освіти (стейкхолдерів) в Одеській області». До складу ради увійшли керівники галузевих управлінь облдержадміністрації, депутати обласної ради, керівники обласної та міської організації роботодавців, регіонального центру зайнятості, навчально-методичного центру професійно-технічної освіти області тощо.

За підсумками проведених обговорень, врахувавши методичні рекомендації та пропозиції професійно-технічних навчальних закладів, а також укладених договорів з роботодавцями, визначено потребу регіону у кваліфікованих кадрах та затверджено обсяги регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітників і фахівців у закладах професійно-технічної освіти в Одеській області.

У 2017 році обсяги регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітників та фахівців у закладах ПТО області складають 5185 осіб. Крім цього, за державним замовленням прийнято на навчання 610 осіб.

Працевлаштування випускників закладів професійно-технічної освіти є одним із основних показників якості забезпечення економіки області кваліфікованими робітниками. У 2017 році випуск налічував 7906 осіб, що становить 33 особи на 10 тисяч населення.

Із загальної кількості випускників працевлаштовані за професією 7351 особа, що становить 93%. Крім цього, 319 випускників продовжили навчання у закладах вищої освіти, 35 осіб призвані на військову службу.

Здійснено моніторинг працевлаштування випускників на підприємства, організації установи за галузевим спрямуванням (промисловість – 1634 особи, сільське господарство – 475, транспорт – 2152, зв'язок – 27, будівництво – 657, торгівля і громадське харчування – 1563, сфера послуг – 843).

У 2017 році на регіональний конкурс інноваційних проектів подано 33 інноваційні проекти, в конкурсі взяло участь 14 організацій.

В області постійно здійснюються заходи щодо розвитку мережі закладів дошкільної освіти та забезпечення доступу кожної дитини до дошкільної освіти. Проте, мережа залишається недосконалою та не забезпечує права всіх дітей на дошкільну освіту. У черзі на влаштування перебуває 8,4 тис. дітей, із них майже 4 тис. у м. Одеса.

Станом на 01.01.2018 року **мережа закладів дошкільної освіти становить 849 закладів різних типів та форм власності**, в них здобувають

дошкільну освіту 77,8 тис. дітей, що становить 78 відсотків дітей віком від 3 до 5 (6) років.

За останні 3 роки мережа збільшилась на 14 одиниць. Завдяки планомірній роботі збільшено показник охоплення дітей віком від 3 до 5(6) років закладами дошкільної освіти з 74 відсотків до 78 відсотків.

Одеською обласною державною адміністрацією спільно з районними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування здійснено моніторинг забезпечення дітей закладами дошкільної освіти по кожному населеному пункту та складено план дій на 2017-2019 роки поетапного створення додаткових місць у закладах освіти для всіх дітей, які потребують здобуття дошкільної освіти.

Протягом поточного року додатково створено 1350 місць:

- утворено заклад дошкільної освіти у пристосованому приміщенні с. Баранове Іванівського району;
  - відкрито 7 дошкільних підрозділів у складі закладів загальної середньої освіти м. Одеса (2), Березівського (2), Роздільняського районів та Великомихайлівської ОТГ (2);
  - видано 4 ліцензії на право надання освітніх послуг у сфері дошкільної освіти закладів дошкільної освіти приватної форми власності у м. Одеса;
  - відновлено діяльність 7 закладів дошкільної освіти: ЗДО у м. Одеса, ЗДО в Ананівському районі, дошкільні підрозділи у складі закладів загальної середньої освіти Любашівського району, Подільського (2), Іванівського району, Новокальчівської ОТГ;
  - повернуто до мережі та відновлено діяльність закладу дошкільної освіти № 48 м. Одеси;
  - відновлено діяльність 10 груп у функціонуючих закладах дошкільної освіти м.Одеси (2), м. Чорноморська, Арцизького, Болградського, Білгород-Дністровського, Ізмайльського, Савранського (2) районів та Коноплянської ОТГ.
- В області функціонує 36 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, у яких працює 444 тренери.

Із загальної кількості дітей шкільного віку 14 549 дітей та підлітків залучено до систематичних занять спортом на базі дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

2.3.7. Культура та охорона культурної спадщини

Першочерговим кроком у 2017 році при реформуванні галузі культури визначено модернізацію закладів та установ культури. На зазначені цілі з обласного бюджету профінансовано 2648,2 тис. грн.

У 2017 році облдержадміністрацією вжито заходів щодо реалізації *обласної комплексної програми "Культура Одещини – 2017-2019 роки"*, затвердженої рішенням сесії обласної ради від 22.12.2016 № 283-VII. Виплачені 10 стипендій творчим працівникам похилого віку, 2 стипендії ім. М.Огренича для молодих вокалістів та 10 стипендій ветеранам культосвітньої роботи, 4 обласні музичні премії імені Юрія Кузнецова, проведено низку заходів з відзначення державних свят, пам'ятних дат з історії України, надана фінансова підтримка на проведення інформаційно-просвітницьких та мистецьких заходів

обласного центру української культури, центрів національних культур, на поповнення книжкових фондів обласних бібліотек періодичними виданнями та виданнями української сучасної літератури, на проведення міжнародних мистецьких акцій, підтримку професійного мистецтва, підтримку національних спільнот, модернізацію та покращання матеріально-технічного стану обласних закладів культури і мистецтв. *Всього профінансовано з обласного бюджету на реалізацію заходів Програми 10 382,2 тис. грн.*

З метою забезпечення достойного рівня комфортності для персоналу та відвідувачів закладів культури та мистецтв, підвищення якості та доступності безкоштовних послуг придбано: сенсорний стіл для Одеського історико-краєзнавчого музею для утворення нової музейної експозиції, сенсорні кіоски для всіх обласних музеїв, сканери для запровадження обліку музейних предметів, обладнання для відеоспостереження та інше обладнання для збереження музейної колекції Одеського художнього музею, спеціальні бібліотечні програми для створення електронних каталогів обласних бібліотек, комп'ютерне, фотографічне, поліграфічне обладнання та систему кондиціонування, звукотехнічне обладнання та музичні інструменти для обласних бібліотек, музеїв, центрів національних культур, мистецьких навчальних закладів, світлову апаратуру та обладнання для Одеського театру ляльок і Одеського академічного театру музичної комедії ім. М. Водяного, кондиціонери для Одеського театру юного глядача ім. Ю. Олеси та сценічні костюми колективу "Ренесанс" обласної філармонії.

Проведено реекспозицію та утворення нових музейних комплексів Одеського літературного музею. Вперше у 2017 році були виділені кошти для виготовлення та розміщення зовнішньої реклами обласних музеїв у м. Одеса.

У Кілійському, Миколаївському, Балтському, Ширяївському районах продовжується робота щодо комп'ютеризації сільських закладів культури та підключення їх до мережі Інтернет. Бібліотеки області мають 684 одиниці комп'ютерної техніки, збільшено на 31 одиницю в порівнянні з 2016 роком. Лише 20 бібліотек мають Wi-Fi зони. У 2017 році на базі публічних бібліотек утворені самоорганізуючі учбові простори у Кілійському та Березівському районах.

Станом на 01.01.2017 року в школах естетичного виховання навчається 17635 учнів. У 3-х мистецьких навчальних закладах навчався 861 студент, з них випускників – 219 осіб.

У 2017 році продовжувалася робота щодо забезпечення повноцінного розвитку і функціонування української мови як державної та збереження традиційної для регіону багатомовності. Протягом року проведено низку заходів, зокрема:

- обласний етап Всеукраїнського конкурсу "Книгомания 2017. Найкращий читач", обласну мистецьку акцію "Степанова весна" у Балтському та Миколаївському районах, присвячену вшануванню пам'яті відомого українського письменника, гумориста, громадського діяча Степана Олійника, написання Всеукраїнського диктанту національної єдності представниками різних національностей, членами національно-культурних товариств Одеської області у День української писемності та мови;

- обласне свято "Широка масниця. Колодій" (Ананьївський район); обласні фестивалі: аматорського театрального мистецтва "Театральна весна – 2017" (м. Білгород-Дністровський та м. Ізмаїл); патріотичної пісні, прози і поезії, творів образотворчого мистецтва «Люблю Україну» (м. Одеса); поетів-аматорів «Осінь в Бірзулі» (м. Подільськ); районний фестиваль «Вишиванка, моя вишиванка» (обласний центр національних культур в Ізмаїльському районі), VIII міжнародний фестиваль української культури «Відчуйте серцем Україну!» до Дня української мови та писемності за участю національних колективів Одеської області, Республіки Болгарія, української діаспори Республіки Молдова та Союзу українців Румунії (Ренійський район), народознавчий практикум «Весільна осінь Одещини» за участю фольклорних колективів області; II Міжнародний еко-етнофестиваль «Кодима-фест» (с. Івашків Кодимського району); мистецькі заходи до свята Івана Купала (м. Одеса, с. Маяки Біляївського району, смт Саврань); I всеукраїнський конкурс вокалістів «Співуча Україна» пам'яті Ольги Благовидової (м. Одеса); фестиваль «Дунайська Січ» за участю відомих українських рок-гуртів (м. Ізмаїл).

У 2017 році проведено фестиваль національних культур "Бессарабський вінок-2017" (обласний центр національних культур в Ізмаїльському районі); ряд заходів до Дня слов'янської писемності і культури в обласних центрах національних культур (м. Болград, Ізмаїльський, Ренійський райони); обласний фестиваль молдавської культури "Мерцишор" у м. Рені; II регіональний фольклорно-етнографічний фестиваль «ARTSYZ OPEN FEST» (м. Арциз); виставку прикладного мистецтва «Перлини гагаузького народу» та презентацію обласного центру гагаузької культури (с. Виноградівка Болградського району) у м. Одеса; Всеукраїнський фестиваль молдовської культури «Дністровська хвиля» (м. Одеса), етнографічне свято «Німецька культура в багатонаціональній Одещині» (Одеський історико-краєзнавчий музей); щорічний фестиваль до міжнародного дня етнографа «Етноперлина - 2017» (Ізмаїльський історико-краєзнавчий музей Придунав'я), регіональний фестиваль національних культур «В сім'ї єдиній» за участю творчих колективів Ізмаїльського, Арцизького, Болградського, Саратського, Ренійський, Татарбунарського районів (Болградський район), регіональний відкритий фестиваль-конкурс болгарського народного танцю «Есенно хоро в Камчика» (с. Заря Саратського району); XVI міжнародний фестиваль болгарської культури «Българи д аси остане!».

З метою збереження, розвитку та популяризації традиційного декоративно-прикладного мистецтва проведено низку обласних дитячих свят з традиційної народної керамічної іграшки "Я Коза – Дереза", писанкарства "Воскресни, писанко", витинанки "Паперове мереживо" та декоративного розпису "Жар-Птиця" (м. Одеса); I та II засідання Народної академії творчості, вручення обласної премії імені Ростислава Палецького кращим майстрам декоративно-прикладного мистецтва області.

Протягом звітнього періоду в області проведено низку тематичних та меморіальних заходів до державних свят, історичних та пам'ятних дат.

За фінансової підтримки обласного бюджету проведено обласну пересувну виставку «Нам пора для України жити» до 100-річчя Української

революції 1917-1921 років, міжнародний відкритий дитячий фестиваль мистецтв «Дунай – ріка дружби» (м. Ізмаїл); V міжнародний бієнале сучасного мистецтва «Зона турбулентності» (м. Одеса). Видано збірник «Вісник Одеського художнього музею», присвячений 200-річчю від дня народження І. Айвазовського та «Путівник по Одеському літературному музею» українською та англійською мовами.

У 2017 році одеськими театрами проведено 1088 вистав на стаціонарі. Підготовлено 17 прем'єрних вистав. У жовтні 2017 року Одеський театр ляльок взяв участь у IV Міжнародному фестивалі театрів ляльок та інших форм сценічної анімації "ANIMA" та нагороджений дипломом за виставу "Мрія маленького віслюка".

Творчі колективи області, митці, фахівці бібліотек, музеїв постійно беруть участь у різноманітних міжнародних, Всеукраїнських фестивалях, конкурсах, зокрема:

- Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Грушевського - у VII Міжнародній конференції "Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: європейські орієнтири";

- Одеський історико-краєзнавчий музей - у III Інтерактивному фестивалі для дітей та підлітків «Арсенал ідей» на базі Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький Арсенал», де презентував мистецький проект «Орнамент рідного краю» для дітей з особливими потребами;

- 12 кращих хореографічних колективів області – у регіональному турі та 9 колективів - у заключному турі Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім. Павла Вірського. З них два хореографічних колективи Одеської області стали лауреатами першої ступені, один колектив – третьої ступені;

- оркестр народних інструментів Одеського училища мистецтв і культури ім. К.Ф. Данькевича (керівник Андрій Чорний) - у II Всеукраїнському відкритому фестивалі виконавців на народних інструментах ім. Г. Манілова в якості кращого студентського колективу України (м. Миколаїв);

- юні поети, прозаїки та художники з м. Теплодар - у Міжнародному фестивалі "Рекітське сузір'я" (сmt Міжгір'я Закарпатської області);

- відомі одеські художники Галина та Анатолій Кравченки - у Всесвітньому фестивалі акварельного живопису "Fabriano Acquarello 2017" (м. Фабріано, Італія);

- академічний ансамбль української музики, пісні та танцю «Чайка» Одеської обласної філармонії - у Міжнародному фольклорному фестивалі «Festivals du Sud» (Франція, Іспанія) та у Всеукраїнському фестивалі національних культур (м. Київ).

З метою налагодження міжкультурного діалогу 18 травня 2017 року відбулася зустріч офіційної делегації Західнопоморського Воеводства (Республіка Польща) на чолі з головою Ради Терезою Каліна з керівництвом обласної ради та облдержадміністрації щодо ознайомлення з діяльністю Одеського художнього музею та культурною спадщиною регіону,

налагодження співпраці між культурними інституціями Одеської області та м.Щецин (Республіка Польща).

Одеська область є місцем проведення різноманітних міжнародних мистецьких акцій, фестивалів, конкурсів.

У 2017 році в м. Одеса за підтримки облдержадміністрації відбулися: Міжнародний фестиваль клоунів та мімів «Комедіада - 2017» за участю артистів з різних куточків світу від Іспанії, Польщі, Франції, Ізраїлю до Бразилії; мистецька акція – марафон "Ніч у філармонії", в якій взяли участь артисти та колективи філармонії, фахівці одеських музеїв, студенти Одеського училища мистецтв і культури ім. К. Данькевича; XXIII Міжнародний фестиваль сучасного мистецтва «Два дні та дві ночі нової музики»; міжнародний джазовий фестиваль «OdessaJazzFest» та міжнародний фестиваль «Оksamитовий сезон в Одеській опері»; міжнародна виставка «Море акварелі» за участю художників Одеси, Молдови, Німеччини, Китаю (м. Одеса, Чорноморськ, Ізмаїл); міжнародна дитяча виставка за участю юних художників України, Молдови, Болгарії та міжнародний пленер "АРТ БАТ ФЕСТ-2017" за участю художників з Румунії, Молдови та України (м. Ізмаїл).

У рамках реалізації Регіональної програми підтримки розвитку книговидання та засобів масової інформації в Одеській області на 2017-2019 роки протягом поточного року видано 14 кращих творів краєзнавчої та художньої літератури, книг для дітей і юнацтва, які присвячені видатним діячам регіону та знаменним датам, загальним тиражем 1309 примірників на суму 160,0 тис. грн. та які розповсюджені по публічних бібліотеках області.

За підтримки обласної державної адміністрації в області проведено:

- Загальнонаціональний конкурс «Українська мова – мова єднання» за участю представників засобів масової інформації, письменників, викладачів та студентів. Переможці визначені за номінаціями «Квітни, мово наша рідна», «Мовне багатоголосся України», «На видноті всього світу»;
- промо-тур по районах області громадської політичної газети «Чорноморські новини» в рамках відзначення 100-річчя від дня її заснування;
- веукраїнську виставку-ярмарок «Українська книга на Одещині», в якій взяли участь понад 70 видавництв і книготоргових підприємств;
- Міжнародну книжкову виставку-ярмарок «Зелена хвиля» та Міжнародний Корнейчуковський фестиваль дитячої літератури.

Надано фінансову підтримку обласним газетам «Одеські вісті» та «Чорноморські новини», а також газетам національних меншин: молдовської «Луцаферул», болгарських «Роден край» та «Българите вчера, днес, утре», грецької «Одіссос», вірменської «Армянский вестник».

У 2017 році у сфері охорони культурної спадщини виконувалися наступні завдання:

- виготовлення облікової документації на об'єкти культурної спадщини та виконання проектних, першочергових протиаварійних робіт на пам'ятках історії, архітектури та містобудування;
- занесення об'єктів культурної спадщини Одеської області до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

У 2017 році здійснені заходи з інвентаризації пам'яток археології Біляївського району, за результатами якої виготовлено облікову документацію на 28 пам'яток археології місцевого значення.

Продовжилась робота з паспортизації об'єктів культурної спадщини (виготовлено облікову документацію на 33 об'єкта культурної спадщини).

Протягом 2017 року проведено 6 засідань Консультативної ради з питань охорони культурної спадщини Одеської області, за результатами яких до Міністерства культури України були направлені подання на занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України 19 об'єктів культурної спадщини.

Для знакування пам'яток культурної спадщини, включених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, управлінням у 2017 році за рахунок коштів обласного бюджету виготовлено 176 охоронно-інформаційних дошок.

Розпорядженням Одеської обласної державної адміністрації від 23.11.2017 №1088/А-2017 «Про утворення робочої групи з підготовки пропозицій та проектів документів щодо включення пам'ятки архітектури до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» створено відповідну робочу групу для підготовки пропозицій та проектів документів щодо включення Білгород-Дністровської фортеці до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Спільно з Українським Національним комітетом ІКОМОС розроблено план робіт, пов'язаних з виготовленням досье пам'ятки архітектури - Білгород-Дністровської фортеці, відповідно до вимог Керівництва по виконанню Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини - підготовка номінації до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, що складається з наступних етапів:

I-II етапи:

- попередні роботи з ідентифікації об'єкту;
- проведення історико-архівних та бібліографічних досліджень;
- складання історичних довідок;
- проведення архітектурно-археологічних обмірів;
- розробка історико-архітектурного опорного плану (дослідження території та інвентаризація об'єкта);
- підготовка науково-технологічних рекомендацій;
- визначення зон охорони пам'ятки;
- проведення архітектурно-археологічних досліджень;
- організація і проведення круглого столу, консультацій з національними та міжнародними експертами.

III етап:

- визначення стану збереження та факторів, що мають вплив на об'єкт – підготовка науково-технологічних рекомендацій;
- складання програм науково-проектних робіт;
- створення генерального плану організації музеєфікації;
- проектні роботи по благоустрою території;
- розробка ескізного проекту музеєфікації;
- розробка робочих креслень по музеєфікації;
- здійснення фотофіксації (кольорової зйомки);
- підготовка картографічних матеріалів, проведення аерофотозйомки;
- формування документації, підготовка наукового звіту.

Відповідно до вимог пункту 3 розпорядження голови Одеської обласної державної адміністрації від 23.11.2017 №1088/А-2017 «Про утворення робочої групи з підготовки пропозицій та проектів документів щодо включення пам'ятки архітектури до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» робочою групою з підготовки пропозицій та проектів документів щодо включення пам'ятки архітектури до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО 12.12.2017 проведено перше засідання, за результатами якого надано доручення та проводиться відповідна робота.

2.3.8. Фізична культура та спорт

В 2017 році на території Одеської області було проведено 3423 заходи з фізичної культури і спорту в яких брали участь 546 тис. учасників.

З 17 по 30 липня 2017 року в м. Самсун (Туреччина) відбулись XXIII літні Дефлімпійські ігри.

Від Одеської області у змаганнях брали участь 16 спортсменів у 8 видах спорту, 12 з яких здобули 20 медалей: 3 золоті, 11 срібних та 6 бронзових.

В період з 20 по 30 липня 2017 року в м. Вроцлав (Польща) відбулись X Всесвітні ігри з неолімпійських видів спорту. Одеську область представляли вісім спортсменів, шість із яких повернулись з медалями.

Станом на 1 січня 2018 року в Одеській області функціонує школа вищої спортивної майстерності (ОШВСМ «Олімпієць»), центр олімпійської підготовки, обласний, 8 міських, 1 селищний та 1 районний в місті центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», обласний центр фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт», 69 дитячо-юнацьких спортивних шкіл. У порівнянні з 2016 роком кількість закладів фізичної культури і спорту збільшилась на одну дитячо-юнацьку спортивну школу – відкрилась ДЮСШ Красносільської об'єднаної територіальної громади.

Фізичною культурою та спортом в системі ДЮСШ та СДЮСШОР займаються 25999 учнів, у 2016 році їх було 25931.

У порівнянні з минулим роком збільшився відсоток дітей та підлітків, залучених до систематичних занять у дитячо-юнацьких спортивних школах на 0,26%.

Збільшилась кількість мешканців Одещини, залучених до занять фізичною культурою та спортом 57709 до 58746, тобто на 1,8%. Стан забезпечення спортивними спорудами на 1 тис.населення, незважаючи на введені в дію спортивні об'єкти зменшився з 2,06 до 2,05.

На придбання спортивного обладнання та інвентаря довгострокового користування в 2016 році було витрачено 298.7 тис.грн. – один із найнижчих показників в Україні при середньому 5591,0 тис.грн., в 2017 році 856,8 тис.грн.

Спостерігається тенденція переходу тренерів до роботи вчителями фізичної культури в закладах освіти. Кількість тренерів-викладачів у порівнянні з 2016 роком зменшилась з 819 до 759 (на 7,33%), кількість працівників фізичної культури закладів освіти зросла з 1969 у 2016 році до 2192 (на 11,33%).

Загальна кількість спортивних споруд в Одеській області склала 5073 об'єкта, це на 3,26% більше у порівнянні з 2016 роком (4913).

Протягом 2017 року за рахунок бюджетів різних рівнів було введено в дію на території Одеської області 15 майданчиків зі штучним покриттям, 23 майданчика з тренажерним обладнанням, 11 майданчиків з нестандартним обладнанням.

В 2017 році завдяки реалізації заходів програми розвитку фізичної культури і спорту на 2014-2017 роки були проведені обласні сільські спортивні ігри серед збірних команд районів області та найкраща команда взяла участь у Всеукраїнських іграх, де посіла 1 місце серед областей України. На це було витрачено 390,0 тис.грн. з обласного бюджету. Виділення 120,0 тис.грн. з обласного бюджету на проведення масових змагань з футболу та міні-футболу серед усіх верств сільського населення. Це забезпечило участь 300 осіб та проведення 500 ігор серед команд районів області у 2017 році. На вітрильну регату, присвячену Дню незалежності України були заплановані 100,0 тис.грн., але в 2017 році фінансування не відбувалось.

З передбачених обласною програмою розвитку фізичної культури і спорту на 2014-2017 роки 1,9 млн.грн. профінансовано 1795,54 тис.грн. на підтримку розвитку баскетболу в Одеській обласній організації ФСТ «Динамо» України, відшкодування видатків по участі спортсменів Одеської області у чемпіонаті України з баскетболу серед команд вищої ліги, проведення масових змагань з баскетболу серед юнаків та дівчат, серед чоловічих та жіночих команд міст і районів Одеської області а також серед студентської молоді.

Із запланованих на розвиток гандболу в Одеській області 800,0 тис. грн. фактично витрачено в 2017 році 88,68 тис.грн. на відшкодування витрат, пов'язаних з участю команди «Південна пальміра» у Вищій лізі чемпіонату України з гандболу серед жіночих команд у 2017 році.

В 2017 році проведена велосипедна гонка «Тур де Рібас», яка включена до міжнародного календаря всесвітнього союзу велосипедного спорту UCI та була рейтинговим змаганням міжнародного рівня. На проведення витрачено 150,0 тис.грн. з обласного бюджету. Заплановані 2500,0 тис.грн. на придбання інвентаря для ДЮСШ області не були виділені.

Виділені кошти у сумі 72,5 тис.грн. витрачені в 2017 році на проведення масових заходів фізкультурно-спортивної реабілітації серед населення з обмеженими фізичними можливостями.

Кошти у розмірі 150,0 тис.грн., заплановані на зміцнення матеріально-технічної бази Вилківської ДЮСШ, витрачені на придбання двигуна, човнів та іншого обладнання для забезпечення тренувального процесу при проведенні занять з веслування на байдарках і каное. Обмеженість фінансування ДЮСШ з районного бюджету не дозволяло придбати новий економічний надійний двигун для тренерського човна, а від цього залежить безпека учнів при проведенні занять на воді. Зміцнення матеріально-технічної бази ДЮСШ дозволило досягти більш високої якості проведення занять, вищих результатів вихованців та запобігає нещасним випадкам на воді.

Із запланованої суми в 100,0 тис.грн. на підтримку інтелектуальних видів спорту в 2017 році витрачено 81,43 тис.грн. на надання підтримки шашково-шаховому об'єднанню.

На створення центру змішаних єдиноборств MMA фінансування у розмірі 3000,0 тис грн. не відбувалось.

Відповідно до програми розвитку фізичної культури і спорту на 2014-2017 роки заплановано фінансування у розмірі 360,0 тис.грн. на підтримку відділення НОК в Одеській області – фактично витрачено в 2017 році 171,3 тис.грн.

2.3.9. Підтримка сімей, дітей та молоді

Реалізація заходів комплексної програми «Сім'я і молодь Одещини» на 2016-2017 роки.

Відповідно до заходів комплексної програми «Сім'я і молодь Одещини» на 2016-2017 роки службою у справах дітей обласної державної адміністрації було розроблено проект розпорядження Дня захисту дітей в Одеській області.

На виконання розпорядження голови Одеської обласної державної адміністрації від 23.05.2017 №417/А-2017 «Про відзначення Дня захисту дітей в Одеській області» 02.06.2017 службою у справах дітей спільно з управліннями облдержадміністрації: культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини, молодіжної політики та спорту був організований святковий захід «Радість світу дарують діти!», в рамках якого були проведені: парад повітряних кульок, святковий концерт, конкурси, естафети, творчі зустрічі та майстеркласи.

Участь у заході взяли понад тисячу дітей з усіх районів та міст області. Серед них діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти з особливими потребами та діти військових, які служать в зоні АТО, вихованці притулків, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та інтернатних закладів.

На реалізацію зазначених заходів з обласного бюджету було виділено 80 тис.грн.

В рамках заходів до Дня захисту дітей в Одеській області 05 червня 2017 року у Зеленому театрі службою у справах дітей облдержадміністрації спільно з благодійними фондами «Маніфест Миру», «Вільна освіта», «Світлий дім» проведено перший відкритий простір (OPEN SPACE) для 100 дітей 14-18 років - вихованців обласного притулку для дітей "Світанок" та Подільської, Ананьївської, Балтських загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

Перший відкритий простір (OPEN SPACE) надав унікальну можливість юнакам та дівчатам разом з однолітками обговорити важливі для них речі, актуалізувати свої потреби та проблеми та самостійно знайти шляхи їх вирішення, презентувати іншим ідеї своїх рішень.

Захід сприяв соціалізації дітей, вони отримали можливість зав'язати нові знайомства, поспілкуватися про те, що є важливим саме для них. Цьому також сприяла демократична атмосфера Зеленого театру, можливість вільно переміщуватись від однієї групи обговорення до іншої, адже згідно правил відкритого простору:

- кожен із учасників мав змогу запропонувати тему для дискусії;
- молодь разом обирала теми варті обговорення;
- учасники самостійно організовували дискусії;

-юнаки та дівчата вільно вирішували, в якому обговоренні вони хочуть брати участь.

Захід проведено без залучення коштів з обласного бюджету.

Реалізація регіональної програми забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб та молоді з їх числа на 2016-2018 роки.

Рішенням Одеської обласної ради від 17.06.2016 № 187-VII «Про затвердження регіональної програми забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб та молоді з їх числа на 2016 – 2018 роки» нова Програма була затверджена, але без фінансування. Пунктом 3 рішення Одеської обласної ради від 17.06.2016 №187-УП «Про затвердження Регіональної програми забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського осіб та молоді з їх числа на 2016 – 2018 роки» районним державним адміністраціям, міським, міст обласного значення радам було рекомендовано розробити та прийняти відповідні місцеві програми та забезпечити їх фінансування.

Наразі у кожному районі Одеської області прийняті відповідні програми. Рішенням Одеської обласної ради від 21.03.2017 року № 353-VII внесені зміни до рішення Одеської обласної ради від 17 червня 2016 року №187-VII «Про затвердження регіональної програми забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб та молоді з їх числа на 2016 – 2018 роки» у частині фінансування, внаслідок чого на придбання житла протягом 2017-2018 років в обласному бюджеті передбачено 2 000 тис.грн.

Відповідно до регіональної Програми «Забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб та молоді з їхнього числа» за кошти обласного та місцевих бюджетів у регіоні у 2017 році було придбано житло для 87 осіб.

У Лиманському районі (66 осіб на кварталі) забезпечено 13 осіб, у Біляївському (243 особи) - 10, у Роздільнянському (135)- 9, в Іванівському (71) - 7. В Кілійському районі - 5 осіб (90), у Великомихайлівському - 4 (12), Южний - 4 (8). В Арцизькому (15), Березівському (41), Кодимському (43), Овідіопольському (111) районах та містах Одеса (292) і Чорноморськ (39) житлом забезпечено по 3 особи. В Ананьївському (54), Балтському (67), Болградському (31), Ізмаїльському (32) та Великомихайлівській ОТГ - по 2.

Білгород-Дністровський (55), Окнянський (5), Любашівський (46), Миколаївський (14), Захарівський (46), Тарутинський (13) райони та місто Ізмаїл (68) забезпечили житлом по 1 особі.

У 2016 році за рахунок місцевих та районних програм забезпечено житлом 24 особи вказаної категорії: у Болградському районі забезпечено житлом – 2 особи, у Балтському – 7, Одеська міська рада забезпечила житлом 3 особи, Овідіопольський район – 2, Ізмаїльська міська рада – 2, Великомихайлівський район – 8.

За кошти державної субвенції область придбала 68 об'єктів соціального житла та 9 об'єктів для створення дитячих будинків сімейного типу, в тому числі:

5 об'єктів соціального житла придбано у Біляївському районі. У Татарбунарському районі за кошти державної субвенції придбано 8 об'єктів соціального житла. По 4 об'єкти соціального житла придбано у Лиманському районі, Тузлівській ОТГ, а також у місті Подільську. По 3 об'єкти соціального житла придбано в Ананьївському, Кодимському районах та Красносільській ОТГ, Затишанській ОТГ. По 2 об'єкти соціального житла придбано в Арцизькому, Болградському, Білгород-Дністровському, Любашівському, Саратському, Захарівському районах, м. Білгород-Дністровський, у Біляївській та Балтській ОТГ. По 1 об'єкту соціального житла придбано в Іванівському, Ізмаїльському, Подільському, Миколаївському, Роздільнянському, Савранському, Тарутинському, Ширяївському районах, а також в м. Ізмаїлі та Великомихайлівській ОТГ.

Проведення профілактичної роботи з сім'ями, що потрапили у складні життєві обставини, в яких проживають діти.

З метою посилення профілактичної роботи з сім'ями, що потрапили у складні життєві обставини, в яких проживають діти під час оздоровчої кампанії влітку 2017 року у режимі відеоконференції організована та проведена міжвідомча нарада з заступниками голів районних державних адміністрацій та виконавчих комітетів міських рад, представниками служб у справах дітей, відділів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та управлінням превентивної діяльності ГУ НП в Одеській області.

26.06.2017 організована та проведена селекторна нарада з головами районних державних адміністрацій та виконавчих комітетів міських рад «Про взаємодію служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї дітей та молоді щодо здійснення соціальної роботи з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах, та сім'ями, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування».

Ефективне функціонування обласного, районних і міських притулків та центрів соціально-психологічної реабілітації дітей.

Протягом 2017 року на території Одеської області функціонувало 12 закладів соціального захисту дітей, серед яких 3 притулки для дітей та 9 центрів соціально-психологічної реабілітації дітей.

Загальна планова ємність цих закладів соціального захисту дітей становить 420 місць. З них у притулках - 90 місць, центрах – 330. Зазначені заклади згідно зі своїми Типовими положеннями забезпечували цілодобовий прийом та соціальний захист виявлених дітей.

За 2017 рік у 12 закладах соціального захисту дітей області всього перебувало – 1 026 дітей, з них: у притулках для дітей - 277, центрах – 749.

З метою забезпечення належного соціального захисту прав дітей в області, 23.06.2017, 23.11.2017 та 01.12.2017 під головуванням заступника голови Одеської облдержадміністрації проведено міжвідомчі наради з керівниками служб у справах дітей районних державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських рад, завідувачами притулків для дітей та центрів соціально-психологічної реабілітації, представниками Департаментів освіти і науки, охорони здоров'я, Одеського обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Сприяння активному розвитку національного усиновлення шляхом створення позитивного іміджу та престижу усиновителів, батьків-вихователів прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, опікунів та піклувальників

З метою популяризації сімейних форм виховання до Міжнародного дня усиновлення 30 вересня 2017 року в будинку прийомів Одеської обласної ради службою у справах дітей був проведений перший обласний сімейний форум «Гордість моя – щаслива сім'я».

Участь у заході взяли 35 родин, які виховують усиновлених та прийомних дітей (130 дітей, 57 батьків), майже з усіх куточків області, керівництво облдержадміністрації, голови районних державних адміністрацій, начальники служб у справах дітей.

Задля підтримки опікунських, прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, з 13 по 15 червня за підтримки Християнської місії «Благодать» організовано та проведено літню школу для батьків з дітьми. Участь у заході, спрямованому на запобігання емоційного вигорання, створення сприятливого середовища для відновлення життєвих сил батьків, відпочинок та оздоровлення дітей, взяли 6 опікунських, 16 прийомних сімей та 5 дитячих будинків сімейного типу з 15 районів Одеської області. Всього участю у заході охоплено 42 батьків та 110 дітей.

Інформація про дітей, які потребують влаштування до сімейних форм виховання, які можуть бути усиновлені, висвітлюється на Всеукраїнському порталі національного усиновлення «Сирітству – ні!». Службою у справах дітей облдержадміністрації налагоджено співпрацю з Благодійним фондом «Зміни одне життя».

Влаштування дітей, які залишились без піклування батьків, до сімейних форм виховання

Національне усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розвиток сімейних форм виховання шляхом розширення мережі дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей є одним із пріоритетних напрямків діяльності в Одеській області у 2017 році.

Всього на обліку дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в Одеській області перебуває 5604 дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, що на 65 дітей менше (1,18%) порівняно із 2016 роком (5669).

З них 4172 (74,4%) дитини - сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, виховуються у сім'ях опікунів, піклувальників, що порівняно із 2016 роком складає 75% (4243) та відповідно менше на 1,67% або на 71 дитину. 686 (12,2 %) дітей вищевказаної категорії виховуються у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, що порівняно із минулим роком 691 менше на 5 дітей або на 0,72%.

Всього сімейними формами виховання у 2016 році було охоплено 4934 дитини, а у 2017 році - 4858 дітей. Показник влаштування дітей у сімейні форми у 2016 та 2017 роках залишається незмінним і складає 87%.

Разом з тим, протягом 2016 року в області усиновлено 255 дитини, з них 174 - громадянами України, 81 – іноземцями. У 2017 році усиновлено – 202,

146 – громадянами України, 56 – іноземцями. За інформацією Міністерства соціальної політики України, 2 роки поспіль це найкращий показник по Україні.

На території області 686 дітей виховується у 35 дитячих будинках сімейного типу (240 дітей) та 224 прийомних сім'ях (446 дітей).

Протягом 2017 року до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу влаштовано 68 дітей, так ж кількість дітей була влаштована й протягом 2016 року.

Протягом 2017 року утворено 11 прийомних сімей (Болградський райони 3 сім'ї, Тарутинський, Балтський, Білгород-Дністровський, Лиманський, Овідіопольський, Роздільнянський, Савранський, Ренійський райони – по 1 сім'ї) влаштовано 22 дитини.

Поповнено 10 прийомних сімей - 15 дітьми та 7 дитячих будинків сімейного типу - 17 дітьми. На базі 3 прийомних сімей створені дитячі будинки сімейного типу (Білгород-Дністровський район, Тарутинський, Окнянський райони), влаштовано 14 дітей.

Забезпечення дотримання прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, переміщених з тимчасово окупованих територій.

З метою забезпечення дотримання прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, переміщених з тимчасово окупованих територій, службою у справах дітей обласної державної адміністрації здійснюється щомісячний моніторинг їх обліку на місцевих рівнях.

Станом на 15.12.2017 в Одеській області проживає 114 дітей - сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які перемістилися з тимчасово окупованих територій. З них 88 дітей – з Луганської області, 26 – з Донецької. 56 дітей перебуває в інтернатних закладах у сфері управління МОН, 17 навчаються в професійно-технічних та вищих навчальних закладах, 31 знаходиться під опікою, 10 – в прийомних сім'ях та ДБСТ.

У загальноосвітніх, дошкільних та професійно-технічних навчальних закладах отримують освіту 3504 дитини із Донецької та Луганської областей, з яких дітей: у дошкільних навчальних закладах виховуються – 783, у загальноосвітніх навчальних закладах - 2548, у професійно-технічних навчальних закладах – 173. У школах-інтернатах Одеської області навчаються та отримують комплекс корекційно-реабілітаційних послуг 77 дітей, з них 57 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Всі діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, перебувають у закладах на повному державному забезпеченні та забезпечені пільгами, гарантованими державою.

Питання організації навчання дітей (осіб), які внутрішньо переміщені з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, перебувають на постійному контролі Департаменту освіти і науки облдержадміністрації.

Підвищення ефективності діяльності органів опіки та піклування щодо раннього виявлення дітей, які потребують соціального захисту, надання їм своєчасної допомоги.

З метою раннього виявлення дітей, які потребують соціального захисту, надання їм своєчасної допомоги, запобігання дитячій безпритульності, бездоглядності службами у справах дітей районних державних адміністрацій та виконавчих комітетів міських рад спільно з представниками місцевих відділків Національної поліції ГУНП в Одеській області та іншими структурними підрозділами місцевих органів влади систематично проводяться поточні профілактичні рейди «Діти вулиці», «Вокзал».

З метою координації зусиль місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності у вирішенні питань соціального захисту дітей та організації роботи із запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, правопорушень та профілактики негативних явищ під час літніх канікул 2017 року проведені профілактичні операції «Літо-2017» та з 01.06.2017 розпочато проведення відповідної цільової операції в області.

У результаті проведення регіональної цільової профілактичної операції «Літо-2017» протягом червня, липня, серпня службами у справах дітей районних державних адміністрацій та виконавчих комітетів міських рад було проведено 522 рейди, під час яких було виявлено 178 дітей, з яких 175 з Одеської області, 2- з інших областей України, місце проживання 1 дитини невідоме. Всього у ході проведення профілактичних заходів по області було обстежено 1423 сім'ї з дітьми, поставлено на облік 180 дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, вилучено 151 дитину, з яких: з вулиці - 55, з сім'ї - 90, з комп'ютерних клубів - 0, з розважальних закладів - 4 та 2 - знайдених, підкинутих дітей. 27 дітей попереджено про недопустимість бродяжництва та покидання постійного місця проживання. Подано 18 позовів до суду про позбавлення батьківських прав батьків. Прийнято рішень про відібрання 19 дітей. Повернено в сім'ю 34 дитини. Влаштовано в притулки, центри – 97, заклади охорони здоров'я – 20.

З метою профілактики дитячої безпритульності, бездоглядності та реалізації права кожної дитини на отримання освіти щороку по всій території України з 1 вересня до кінця жовтня проводиться Всеукраїнський профілактичний захід «Урок».

За результатами проведеного аналізу встановлено, що в Одеській області налічується 248 445 дітей шкільного віку, які відповідно до чинного законодавства мають бути охоплені навчанням. Внаслідок проведення у районах та містах області Всеукраїнського заходу «Урок» з 1 по 15 вересня було виявлено 71 дитину, яка не приступила до навчання.

За результатами вжитих заходів вдалося повернути до навчання 18 дітей. Щодо 53 дітей проводиться відповідна робота з батьками та особами, що їх замінюють.

Залучення громадських та інших організацій до діяльності з питань соціального захисту, соціальної підтримки та надання соціальних послуг дітям, зокрема, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування.

Одеською обласною державною адміністрацією налагоджено тісну співпрацю з партнерською мережею неурядових організацій, що працюють у

сфері захисту прав дітей, а саме:

1. ПБО «Надія та житло для дітей в Україні» - дослідження системи захисту дітей у регіоні, створення ЦСПДС в районах та містах області.
2. МБО «Партнерство «Кожній дитині» - створення патронатних сімей в області.
3. ГО «Альтернативи насиллю» - підтримка та психологічний супровід родин, які прийняли на виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
4. БФ «Спадщина» - створення освітнього та розвивального простору для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються у державних закладах; дітей, з сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах.
5. БФ «Зміни одне життя -Україна»- забезпечення фото-відео зйомки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та розміщення інформації на своєму веб-сайті.
6. БФ «Розвиток України» - забезпечення фото-відео зйомки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та розміщення інформації на своєму веб-сайті.
7. ГС «Альянс із захисту прав дитини» - забезпечення житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
8. БФ «Маніфест миру» - створення освітнього та розвивального простору для дітей, які перебувають в закладах соціального захисту дітей.
9. ГО «Мрій та Дій» - підтримка дітей з сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах.
10. ГО «Клуб волонтерів» - підтримка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа.
11. БФ «Добрий самарянин» - підтримка дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
12. ГО «Сімейний центр «Пріоритет» - підтримка дітей з сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах.
13. ГО «Форпост Одеса» - захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
14. МБФ «Сонячне світло» - навчання спеціалістів служб у справах дітей.
15. ГО «Пересипчанка» - підтримка дітей з сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах.
16. ГО «Зелена планета майбутнього» - підтримка дітей з сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах, які мають проблеми зі здоров'ям.
17. ГО «Молодіжний центр розвитку» діяльність, спрямована на попередження негативних проявів у дитячому середовищі.
18. ГО «Здорове суспільство» - розвиток послуг раннього втручання.
19. ГО «Верітас» - надання допомоги дітям з сімей мігрантів, дітям-іноземцям без супроводу.
20. Християнська місія «Благодать» - сприяння сімейному влаштуванню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Забезпечення захисту житлових та майнових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа

З метою збереження житла дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування службами у справах дітей районних державних адміністрацій та виконавчих комітетів міських рад одночасно з наданням статусу дитині проводяться перевірки наявності у неї житла на праві власності та вирішується питання щодо призначення опіки над житлом.

Призначено 69 опікунів над житлом, яке належить на праві власності дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування.

Під час вибуття дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з помешкання у будь-яку форму влаштування, службами у справах дітей районних державних адміністрацій та виконавчих комітетів міських рад

здійснюється збір відповідних документів, підтверджуючих право дитини на користування житлом. Відповідно до ст. 70 ЖК України рішенням органу опіки та піклування за дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, закріплюється право користування цим житлом.

Закріплено право користування житлом за 530 дітьми-сиротами, дітьми, позбавленими батьківського піклування. Протягом 2017 року взято на квартирний облік 109 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які досягли шістнадцятирічного віку і потребують забезпечення житлом.

2.3.10. Розвиток громадянського суспільства

З метою сприяння розвитку в області громадянського суспільства та забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики:

- залучено представників громадської ради при Одеській обласній державній адміністрації до робочої наради з реалізації регіональної програми забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Додатково проводились електронні консультації з громадськістю, які розміщені на офіційному веб-порталі Одеської області;

- залучено представників інститутів громадянського суспільства до онлайн-засідання Комітету забезпечення доступності осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури при Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України;

- залучено представників громадської ради при Одеській обласній державній адміністрації до участі у регіональному форумі «Правовладдя і суспільство».

- забезпечено проведення засідання координаційної ради з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської обласної адміністрації.

Згідно з п. 8 Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 управлінням було проведено 13 електронних та 3 публічні консультації для збору пропозицій з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. Зазначена інформація розміщена на офіційному веб-порталі Одеської області.

Відповідно до графіків проведення експертних зустрічей для обговорення пріоритетів діяльності Уряду залучались представники громадських об'єднань, науковців, експертів. Проводився збір пропозицій по напрямкам вищезазначених зустрічей через електронні консультації з громадськістю, які були опубліковані на офіційному веб-порталі Одеської області. Загалом за 2017 рік забезпечено проведення 22 експертних зустрічей.

29.09.2017 відбулося засідання, на якому було схвалено Положення про громадську раду при Одеській обласній державній адміністрації. Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 12.10.2017

№ 949/А-2017 це Положення було затверджено, що зняло всі питання стосовно легітимізації цього дорадчого органу. Ще одне актуальне питання щодо повноважень голови громадської ради було вирішене в судовому порядку. Приморський суд міста Одеси своїм рішенням по справі № 522/19568/16-ц визнав збори громадської ради та рішення про обрання головою Максимовича В.Я. відповідними до чинного законодавства. Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 02.11.2017 № 1036/А-2017 на підставі протоколів засідань громадської ради при Одеській обласній державній адміністрації від 21 грудня 2016 року № 3, від 30 березня 2017 року № 4, від 30 червня 2017 року № 5 та від 29 вересня 2017 року № 6 були внесені зміни до складу громадської ради, що дозволило якісно підвищити роботу цього органу.

Зараз громадська рада та окремі її представники активно залучаються до консультацій та роботи робочих органів обласної державної адміністрації. Лише за два місяця після затвердження Положення було проведено 4 спільних засідання з питань діяльності обласної державної адміністрації, отримано 6 пропозицій від громадської ради щодо реалізації програм забезпечення дітей-сиріт житлом, проведення конкурсу проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства, та формування конкурсної комісії. Представники громадської ради беруть активну участь в розробці проекту регіональної програми розвитку громадянського суспільства в Одеській області та надають пропозиції щодо проведення громадських експертиз органів виконавчої влади.

У січні 2017 року при обласній державній адміністрації була створена координаційна рада з питань сприяння розвитку громадянського суспільства. Цей дорадчий орган також був в певній мірі недієздатним, проте робота цього органу була налагоджена. Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 08.11.2017 №1054/А-2017 була утворена нова координаційна рада з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської обласної державної адміністрації та затверджене Положення про її роботу у новій редакції. 15.12.2017 відбулося засідання цього органу, на якому були розглянуті питання проекту Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки у рамках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, про хід розслідування протиправних дій по відношенню до представників засобів масової інформації, осередків громадських організацій та політичних партій Одеської області та проведення загальнонаціонального правопросвітницького проекту "Я МАЮ ПРАВО!".

Розроблений та погоджений проект Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки, яка буде винесена на розгляд чергової сесії Одеської обласної ради в лютому 2018 року. Проект пройшов економічну та фінансову експертизу та погодження в профільній постійній комісії обласної ради з питань прав людини, свободи слова та інформації та в постійній комісії обласної ради з питань економіки, промисловості, підприємництва, регуляторної політики та інвестиційної діяльності.

Розроблені та затверджені нормативно-правові акти щодо організації та проведення конкурсів проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання яких надається фінансова допомога за рахунок коштів обласного бюджету. Розпорядженнями голови обласної державної адміністрації від 08.09.2017 № 794/А-2017 та від 27.09.2017 № 851/А-2017 була утворена конкурсна комісія для розгляду конкурсних пропозицій та результатів моніторингу стану виконання (реалізації) програм (проектів, заходів) та затверджені форми документів для проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка за рахунок коштів обласного бюджету.

План заходів щодо реалізації у 2017 році в Одеській області Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки виконано в повному обсязі.

2.3.11. Охорона навколишнього природного середовища

Рішенням Одеської обласної ради від 26.05.2016 № 143-VII затверджена Регіональна програма збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2012-2018 роки (далі - Регіональна програма).

У 2017 році науково-дослідними установами (Український науковий центр екології моря (УкрНЦЕМ), Одеський державний екологічний університет, ДУ «Інститут морської біології НАН України, ДУ «Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології МОЗ України») проводились науково-дослідні роботи з гідрологічного, гідрохімічного, гідробіологічного та медико-біологічного обстеження стану Куяльницького лиману та морської води з Одеської затоки на загальну суму 1 000,0 тис.грн.

16 листопада 2017 року було проведено засідання науково-технічної ради з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм області та сталого розвитку в регіоні з питання щодо початку подачі морської води з Одеської затоки Чорного моря до Куяльницького лиману у 2017 році (далі - науково-технічна рада).

За результатами проведення засідання науково-технічної ради було прийнято рішення подачі морської води з Одеської затоки Чорного моря до Куяльницького лиману у разі переходу температури води через 8⁰С та припинення подачі води у разі збільшення температури води 8⁰С.

Рішенням Одеської обласної ради від 21.12.2017 № 587-VII внесені зміни до Регіональної програми, якими до напрямів діяльності Регіональної програми на 2018 рік заплановано виконання заходів на суму 3 000,0 тис.грн.

Рішенням Одеської обласної ради від 21.03.2017 № 355-VII «Про обласний бюджет Одеської області на 2017 рік» на будівництво та реконструкцію каналізаційних очисних споруд, КНС тощо передбачено 26 638,0 тис.грн., у т.ч.:

- інвентаризація, оцінка та зменшення впливу антропогенних джерел забруднення в Нижньодунайському регіоні України, Румунії і Республіки

Молдова. Реконструкція каналізаційних очисних споруд м. Вилкове Одеської області (співфінансування) – 6453,1 тис.грн.;

- інвентаризація, оцінка та зменшення впливу антропогенних джерел забруднення в Нижньодунайському регіоні України, Румунії і Республіки Молдова (співфінансування) – 9049,9 тис.грн.;

- капітальний ремонт діючого напірного каналізаційного колектору по вул. Шкільній, Прикордонників у с. Маяки Біляївського району Одеської області – 11,4 тис.грн.;

- будівництво очисних споруд у смт Слободка Кодимського району - 3000,0 тис.грн.;

- виготовлення ПКД та отримання експертизи по об'єкту «Будівництво очисних споруд смт Слободка Кодимського району - 0,3 тис. грн.;

- реконструкція каналізаційних мереж та КНС у с. Надлиманське Овідіопольського району - 2623,2 тис.грн.

Станом на 01.11.2017 на будівництво та реконструкцію каналізаційних очисних споруд, КНС тощо профінансовано на загальну 6629,6 тис.грн.

Рішенням Одеської обласної ради від 21.03.2017 № 355-VII «Про обласний бюджет Одеської області на 2017 рік» на розчистку русел річок, захист від підтоплення передбачено 5695,0 тис.грн., у т.ч.:

- реконструкція комплексу водопропускних та перегороджуючих споруд по балці Баланешт на території м. Рені Одеської області – 4950,0 тис.грн.;

- виготовлення ПКД «Будівництво протипаводкової ємності на Балці Баланешти для захисту від затоплення м. Рені Одеської області. Робочий проект» - 646,9 тис.грн.;

- виготовлення ПКД «Робочий проект. Реконструкція комплексу водопропускних та перегороджуючи споруд по балці Баланешт на території м. Рені Одеської області» - 98,1 тис.грн.

Станом на 01.11.2017 на розчистку русел річок, захист від підтоплення профінансовано на загальну суму 400,0 тис.грн.

Протягом 2017 року фінансування з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища на роботи з будівництва і введення в експлуатацію об'єктів поводження з відходами, а також реконструкцію та облаштування полігонів і звалищ відповідно до екологічних вимог, рекультивачії земельних ділянок, на яких розміщуються полігони і звалища, не здійснювалось.

За інформацією Департаменту фінансів обласної державної адміністрації станом на 01.10.2017 фактичні надходження екологічного податку склали 21792,3 тис.грн, у тому числі:

- від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення – 9718,7 тис.грн.;

- від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти – 4342,9 тис.грн.;

- від розміщення відходів (крім розміщення окремих видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання) – 7730,6 тис.грн.

Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності станом на 01.10.2017 склали 2809,2 тис.грн.

Для збереження природних екосистем, підтримання загального екологічного балансу, збереження найбільш цінних природних комплексів, різноманітності ландшафтів і генофонду рослинного й тваринного світу в Одеській області Департаментом проводяться заходи з охорони, збереження і відтворення природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду, водно-болотних угідь міжнародного значення, ключових елементів екологічної мережі Одеської області.

Природно-заповідний фонд Одеської області станом на 01.12.2017 представлений 123 територіями та об'єктами (з них 16 – загальнодержавного значення, 107 - місцевого), загальна площа яких становить 159974,1992 га. З урахуванням того, що 12 об'єктів загальною площею 9133,25 га знаходяться у складі ПЗФ, фактично зайнята ПЗФ площа в області становить – 150840,9492 га. Відношення площі ПЗФ до площі Одеської області («показник заповідності») становить 4,5 %.

Для забезпечення оптимального утримання і збереження природних комплексів та об'єктів на території національного природного парку «Тузловські лимани» розпорядженням голови Одеської обласної державної адміністрації від 07.11.2017 №1053/А-2017 погоджено включення земельних ділянок державної власності, розпорядником яких є Одеська обласна державна адміністрація, що ввійшли до складу національного природного парку «Тузловські лимани», до заповідної зони, зон регульованої та стаціонарної рекреації відповідно до схеми функціонального зонування національного природного парку «Тузловські лимани».

З метою охорони, збереження та недопущення нецільового використання існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду Департаментом в межах повноважень здійснювалися заходи щодо організації та встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Протягом звітнього періоду Департаментом розглянуто та погоджено проект землеустрою з організації та встановлення меж ландшафтного заказника місцевого значення «Тарутинський степ» у межах Веселодолинської сільської ради Тарутинського району Одеської області, який у подальшому був затверджений рішенням Веселодолинської сільської ради Тарутинського району Одеської області від 30.10.2017 № 80-15/VI.

Також, Департамент брав участь у нарадах з обговорення проблемних питань завершення робіт з розробки проектів землеустрою з організації та встановлення меж Нижньодністровського національного природного парку та національного природного парку «Тузловські лимани».

З метою розширення мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду Одеської області протягом звітнього періоду проводилась робота щодо створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Департаментом забезпечено подання на схвалення Міністерства екології та природних ресурсів України клопотання щодо створення 4-х заказників загальнодержавного значення, а саме: ландшафтних заказників

загальнодержавного значення «Тарутинський степ», «Озеро Картал», «Озеро Кагул» та ботанічного заказника загальнодержавного значення «Діброва Арзицька». На даний час від Міністерства екології та природних ресурсів України отримано погодження щодо створення ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Тарутинський степ» та ботанічного заказника загальнодержавного значення «Діброва Арзицька».

Крім того, продовжувались роботи щодо створення національного природного парку «Куяльницький» у межах Іванівського, Біляївського і Лиманського районів Одеської області та м. Одеса. Протягом 2017 року Департаментом відповідно до вимог статті 52 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» проводилась робота щодо одержання погоджень власників та первинних користувачів природних ресурсів, рекомендованих до заповідання. За результатами проведеної роботи отримано погодження на створення національного природного парку «Куяльницький» від Біляївської, Іванівської районних державних адміністрацій Одеської області, Красносільської сільської ради Лиманського району Одеської області, Павлинської сільської ради Іванівського району Одеської області, ДП «Одеське лісове господарство», ДП «Ширяївське лісове господарство» та ПрАТ «Енергопостачальна компанія Обленерго».

Для охорони, збереження різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій у межах міста Одеса Департаментом погоджено клопотання щодо створення дендрологічного парку місцевого значення «Аеропортовський».

Створення вказаних об'єктів дозволить збільшити площу природно-заповідного-фонду Одеської області на 24267,9 га або на 0,7 %.

Для збереження водно-болотних угідь Одеської області Департаментом направлені відповідні звернення до районних державних адміністрацій та установ природно-заповідного фонду, на територіях яких розташовані водно-болотні угіддя міжнародного значення, щодо необхідності суворого дотримання природоохоронного законодавства та врахування меж водно-болотних угідь при розгляді питань господарського використання та забудови суміжних територій, здійснення заходів щодо управління водно-болотними угіддями міжнародного значення, а саме: розроблення спільних планів щодо організації їх охорони та використання, моніторингу стану, поновлення паспортів та інформаційних описів водно-болотних угідь міжнародного значення.

2.3.12. Техногенна безпека

Відповідно до доручення голови обласної державної адміністрації від 17.04.2013 № Д/01/06-02/21 у 2013 році була проведена інвентаризація кількості непридатних пестицидів.

За уточненими даними інвентаризації непридатних до використання ХЗЗР на території області станом на 01.01.2018 року залишилось 558,847 т. та 508,5 т. - забруднені конструкції, ґрунти, елементи будівель, які розташовані на 80 складах.

За відсутністю фінансування та ліцензіату роботи зі збирання, перевезення та знищення накопичених на території Одеської області

непридатних пестицидів за кошти Державного фонду охорони навколишнього природного середовища у 2017 році не здійснювались.

Рішенням сесії Одеської обласної ради від 21.12.2017 № 588-VII «Про внесення змін до рішення обласної ради від 21.02.2014 № 1021-VI «Про затвердження Комплексної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки в Одеській області на 2014-2019 роки» на проведення заходів щодо знищення на території Одеської області непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин у 2018 році з державного бюджету передбачено 26 278,0 тис.грн.

1. Проведення реконструкції регіональної системи централізованого оповіщення населення.

У зв'язку з відсутністю затверджених МВС України Рекомендацій щодо проектування і створення територіальних та місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій необхідні кошти Департаменту у 2017 році не були виділені на проведення реконструкції регіональної системи централізованого оповіщення населення.

2. Створення регіонального матеріального резерву для забезпечення реагування на надзвичайні ситуації та надання невідкладної допомоги постраждалому населенню.

У 2017 році Департаменту було виділено 1,2 млн.грн. на придбання 50 тис. літрів дизельного пального. Зазначені кошти не були освоєні у зв'язку з відмовою переможця тендеру укласти з Департаментом відповідний договір.

3. Проведення навчання населення та персоналу потенційно-небезпечних об'єктів щодо дій під час виникнення та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій з використанням новітніх технологій.

26 жовтня на базі ВОС «Дністер» ТОВ «Інфокс» проведено показове заняття щодо дій персоналу при виникненні аварії на хімічно небезпечному об'єкті. Крім цього протягом року було проведено 104 об'єктових навчання, на які залучалось 4859 осіб, також у навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області за державним замовленням пройшли навчання 604 осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту.

4. Забезпечення населення промисловими засобами захисту органів дихання від небезпечних хімічних речовин.

Станом на 1 січня 2018 року в області класифіковано 28 хімічно небезпечних об'єктів (з них 1 радіаційно-хімічно небезпечний, 1 радіаційно небезпечний). На хімічно небезпечних об'єктах може використовуватись біля 86,5 тис. тонн небезпечних хімічних речовин.

Потреба у засобах індивідуального захисту для забезпечення персоналу хімічно небезпечних об'єктів складає 8,619 тис. комплектів, в наявності - 8,505 тис. комплектів (98,7%)

Забезпеченість непрацюючого населення у прогнозованих зонах хімічного забруднення: потреба у засобах індивідуального захисту складає 25,763 тис. шт., в наявності ЗІЗ – 0,7 тис. шт.(2,7%).

5. Забезпечення належного рівня пожежної безпеки у населених пунктах та місцях масового перебування людей.

У 2017 році з обласного бюджету профінансовано 7100,0 тис. грн. на закупівлю спеціалізованої аварійно-рятувальної техніки та оснащення. Кошти надійшли на рахунок Головного управління ДСНС України в Одеській області, як виконавцю зазначеного заходу програми.

6. Забезпечення належного рівня безпечного відпочинку та перебування людей на водних об'єктах. У 2017 році місцевими органами влади визначено 147 місць масового відпочинку на водних об'єктах області та 90 пляжів.

2.3.13. Забезпечення законності та правопорядку

Рішенням сесії Одеської обласної ради від 21.03.2017 №341-VII затверджена "Обласна комплексна програма "Безпечна Одещина" на 2017-2018 роки" (зі змінами) на проведення заходів якої на 2017 рік з обласного бюджету передбачено 54 278,6 тис.грн. та фактично профінансовано **52 553,0 тис.грн.**

Відповідно до заходів обласної комплексної програми «Безпечна Одещина» на 2017-2018 роки створено достатні умови для ефективного виконання антитерористичними підрозділами покладених завдань у бойових ситуаціях, створено належні умови для ефективного виконання особовим складом Батальйону поліції особливого призначення покладених завдань, також створено належні умови для ефективного виконання органами прокуратури Одеської області покладених завдань у сфері прокурорсько-слідчої діяльності і т.д.

Для дотримання режиму законності та правопорядку; створення належних умов та ефективної діяльності правоохоронних органів і військових формувань регіону за рахунок коштів обласного бюджету у 2017 році передбачено 64,6 млн.грн.:

- для Головного управління Національної поліції в Одеській області придбано 77 од. автотранспортних засобів «Renault» та обладнання для роботи із вибухонебезпечними предметами з безпечної відстані, освоєно 37,3 млн.грн.;

- для УСБУ в Одеській області придбано спецтехніку та засоби для проведення криміналістичних досліджень, освоєно 5,0 млн.грн.

- для Одеського обласного військового комісаріату придбано 278 комплектів курток літніх польових, плащ-накидок, постільну білизну та посуд на загальну суму 253 тис.грн.

За підсумками 2017 року в порівнянні з 2016 роком відбулось зменшення на 8,5% (з 33686 до 30837) числа скоєних на території Одеської області злочинів і внесених слідчими до Єдиного реєстру досудових розслідувань інформацій про відкриття кримінальних проваджень (без урахування закритих).

Скоротилась кількість зареєстрованих тяжких (з 17428 до 13353, -23,4%) та особливо тяжких (з 1726 до 1213, -29,7%) кримінальних діянь, очевидних умисних вбивств (з 136 до 119, -12,5%), умисних тяжких тілесних ушкоджень (з 177 до 137, -22,6%), у тому числі зі смертю потерпілого (з 62 до 37, -40,3%), крадіжок (з 16462 до 14989, -8,9%), у тому числі квартирних (з 1833 до 1030, -43,8%), грабежів (з 4047 до 2399, -40,7%), розбійних нападів (з 619 до 415,

-33,0%), вимагань (з 81 до 79, -2,5%), кримінальних правопорушень, пов'язаних з дорожньо-транспортними пригодами (з 1012 до 946, -6,5%), у тому числі зі смертельними наслідками (з 179 до 160, -10,6%), незаконних заволодінь транспортними засобами (з 1477 до 1110, -24,8%) та хуліганства (з 272 до 206, -24,3%).

За інформацією Управління Служби безпеки України в Одеській області від 20.11.2017 №65/5/3-5866нт у 2017 році:

- завершено роботу з паспортизації 87 об'єктів, уразливих у терористичному плані;
- попереджено виникнення передумов до надзвичайних подій (надзвичайних ситуацій) на 74 підприємствах регіону;
- проведено 8 засідань антитерористичного центру;
- з метою перевірки стану антитерористичного і протидиверсійного захисту об'єктів інфраструктури та з масовим перебуванням людей проведено 51 спеціальний експеримент, за результатами вжитих заходів до дисциплінарної відповідальності притягнуто 24 посадові особи;
- спільно з Головним управлінням Національної поліції в Одеській області розроблено та практично відпрацьовано плани блокування та оточення об'єктів критичної інфраструктури, життєзабезпечення, зберігання військових засобів ураження, паливно-мастильних матеріалів при загрозі виникнення небезпечних подій (надзвичайних ситуацій).

2.4. РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

2.4.1. Розвиток самодостатніх і спроможних територіальних громад

У 2017 році в області проводилась активна робота щодо реалізації заходів, передбачених Указом Президента України від 07.12.2016 року № 545/2016 «Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні» та регіонального плану заходів, спрямованих на популяризацію європейських принципів місцевої демократії та підтримку добровільного об'єднання територіальних громад Одеської області на 2017 рік, затвердженого розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 10.04.2017 № 255/А-2017.

Впродовж 2017 року в області було утворено та відбулися перші місцеві вибори у 14 ОТГ: Березівській і Вилківській міських ОТГ, Авангардівській, Цебриківській, Таїровській селищних ОТГ, Шабівській, Куяльницькій, Лиманській, Маяківській, Старокозацькій, Дальницькій, Знам'янській, Яськівській, Мологівській сільських ОТГ.

У 2017 році місцевими радами прийнято рішення щодо добровільного об'єднання та утворення Овідіопольської селищної об'єднаної територіальної громади.

Триває об'єднавчий процес щодо утворення ще 3-х ОТГ, зокрема Визирської, Курісовської і Фонтанської сільських ОТГ Лиманського району. Крім того, у 2017 році розпочато процес приєднання Павлинської сільської ради Іванівського району до суміжної Красносільської сільської ОТГ Лиманського району.

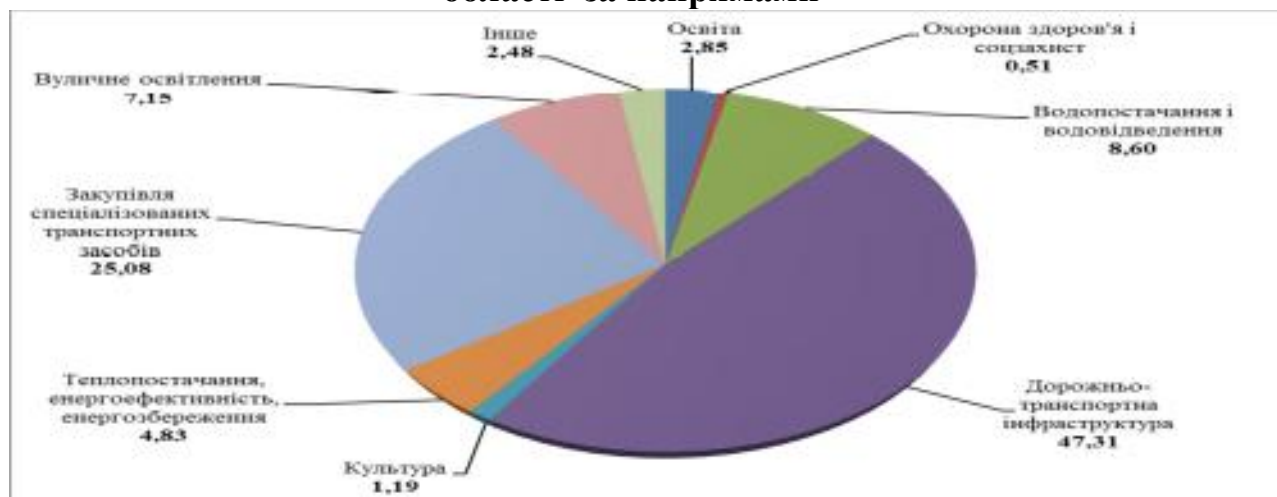
Загалом, станом на 01 січня 2018 року в Одеській області об'єдналося 108 місцевих рад у 25 ОТГ (22,0% від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015 (490). Площа ОТГ (8,0 тис.кв.км) покриває 24,0% від загальної площі області.

Кількість жителів Одеської області, які проживають на території об'єднаних територіальних громад, становить 260,1 тис. осіб (10,9 % від загальної кількості жителів області).

В рамках державної фінансової підтримки розвитку об'єднаних територіальних громад у 2017 році **11 ОТГ Одеської області** реалізували **71** проект, спрямований на розвиток інфраструктури громад на загальну суму **50,9 млн.грн.** Найбільший обсяг коштів було спрямовано на покращання дорожньо-транспортної інфраструктури (47,31%), закупівлю спеціалізованих транспортних засобів (25,08%), водопостачання та водовідведення (8,6%), вуличне освітлення (7,15%).

Також, за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку у 2017 році ОТГ області реалізували 2 проекти, а саме: Біляївська міська ОТГ - проект щодо енергомодернізації ДНЗ КТ «Веселка» (390,0 тис.грн.) та Тузлівська сільська ОТГ – проект з реконструкції кривлі та енергомодернізації будинку КЗ Тузлівський НВК, ЗОШ I-II ст.(6530,82 тис.грн).

Розподіл коштів субвенції на формування інфраструктури ОТГ Одеської області за напрямками

В рамках реалізації проекту ПРООН «Сталий розвиток сільських територій в Чернівецькій та Одеській областях» Затишанська селищна ОТГ Захарівського району та Розквітівська сільська ОТГ Березівського району у 2017 році розпочали реалізацію проектів з енергозбереження, зокрема «Інноваційне енергозбереження в школі с. Розквіт. Термомодернізація будівлі» та «Інноваційне енергозбереження в школі-дитсадку смт Затишся. Капітальний ремонт даху I черга».

Завдяки фінансовій децентралізації **фактичні надходження доходів місцевих бюджетів 11 ОТГ області за 2017 рік склали 364,58 млн. грн.**, що на **37,4 % більше** у порівнянні з 2016 роком. Найбільше зросли надходження до бюджетів Затишанської селищної ОТГ (на 58,4%), Балтської міської ОТГ (на 49,9 %), Великомихайлівської селищної ОТГ (на 46,4%).

З метою надання методичної та консультативної допомоги органам місцевого самоврядування з питань добровільного об'єднання та реалізації наданих повноважень протягом 2017 року було проведено:

- публічні слухання на тему «Реформа освіти та охорони здоров'я у партнерстві з місцевим самоврядуванням» за участю представників структурних підрозділів обласної державної адміністрації та Одеського відокремленого підрозділу «Центр розвитку місцевого самоврядування». Метою слухань було узгодження на місцевому рівні розуміння цілей та практичного впровадження реформи середньої школи, охорони здоров'я та децентралізації (квітень 2017 року, м. Одеса);

- семінар для представників 11 ОТГ області на тему «Актуальні питання підготовки проектів, що фінансуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку та субвенції на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад (червень 2017 року, м. Одеса);

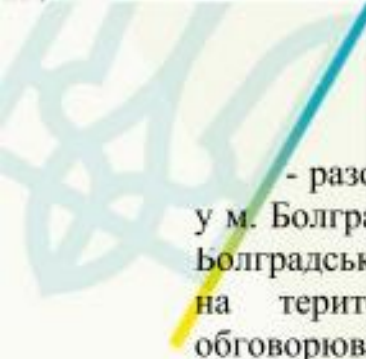
- робочу нараду з представниками ОТГ та керівниками структурних підрозділів обласної державної адміністрації, зокрема департаментів освіти, охорони здоров'я, соціальної та сімейної політики, управління культури, національностей та охорони об'єктів культурної спадщини, а також територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади, в рамках якої розглядалися проблемні питання реалізації повноважень ОТГ у різних сферах та можливі шляхи їх вирішення (вересень 2017 року, м. Одеса);

- робочу зустріч за участю представників об'єднаних територіальних громад, Одеського відокремленого підрозділу «Центр розвитку місцевого самоврядування» і Департаменту економічної політики та стратегічного планування обласної державної адміністрації щодо обговорення питання передачі із спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст у власність об'єднаних територіальних громад, відповідних бюджетних установ, розташованих на їхній території (вересень 2017 року);

- Перший Форум регіонального розвитку «Південна мрія» для об'єднаних територіальних громад Одеської, Миколаївської та Херсонської областей, який проводився Одеським відокремленим підрозділом «Центр розвитку місцевого самоврядування за сприяння обласної державної адміністрації». В рамках Форуму розглядалися актуальні питання регіонального розвитку та стан реалізації реформи місцевого самоврядування у південних регіонах України (жовтень 2017 року, м. Одеса).

У 2017 році обласна державна адміністрація співпрацювала з представниками громадськості та експертними організаціями з питань, пов'язаних з реформуванням місцевого самоврядування та проведенням різноманітних інформаційно-просвітницьких заходів з тематики децентралізації і утворення спроможних ОТГ, зокрема:

- спільно з Асоціацією сприяння самоорганізації населення 27 лютого 2017 року проведено «круглий стіл» за участю голів райдержадміністрацій та голів місцевих рад об'єднаних територіальних громад щодо вироблення спільного плану дій з удосконалення планування місцевого та регіонального розвитку в Одеській області в умовах децентралізації влади та передачі повноважень на місця;

- разом з Інститутом громадянського суспільства 1-2 червня 2017 року у м. Болград проведено дводенний тренінг з головами територіальних громад Болградського району на тему «Стимулювання процесів децентралізації влади на території громад Болградського району». У рамках тренінгу обговорювалися питання щодо стану та перспектив впровадження реформи місцевого самоврядування, стратегічного і просторового планування розвитку громад у контексті цілей та завдань, визначених Державною стратегією регіонального розвитку України, Програмою діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегією сталого розвитку «Україна-2020»;

- надано організаційну підтримку Інституту громадянського суспільства щодо залучення представників територіальних громад області до навчання у Школі «Стимулювання процесів децентралізації», яке тривало з 11 по 15 вересня 2017 року у м. Одесі.

Додаток

Основні показники економічного та соціального розвитку Одеської області за 2017 рік

Показник	2016 факт	2017 за програмою	2017 факт	Виконання у % до програмного показника
Індекс промислової продукції, відсотків	109,2	102,5	112,2	+9,7 в.п.
Обсяг реалізованої промислової продукції у фактичних цінах, млн. грн.	45256,5	45500,0	53381,9	117,3
Індекс сільськогосподарського виробництва, відсотків	111,4	100,1	98,6	-1,5 в.п.
Валова продукція сільського господарства у всіх категоріях господарств у цінах 2010 року, всього млн. грн.	11858,8	11870,7	11716,8	98,7
у т.ч. рослинництва	9967,3	9977,3	9928,8	99,5
тваринництва	1891,5	1893,4	1788,0	94,4
Сальдо торговельного балансу, млн. дол. США	920,1	921,0	930,9	101,1
Обсяг експорту (товарів та послуг) – всього, млн. дол. США	2294,6	2301,0	2580,2	112,1
Обсяг експорту товарів – всього, млн. дол. США	1517,8	1521,0	1814,4	119,3
Обсяг експорту послуг – всього, млн. дол. США	776,8	780,0	765,8	98,2
Обсяг імпорту (товарів та послуг) – всього, млн. дол. США	1374,5	1380,0	1649,3	119,5
Обсяг імпорту товарів – всього, млн. дол. США	1241,3	1246,0	1465,9	117,6
Обсяг імпорту послуг – всього, млн. дол. США	133,2	134,0	183,4	136,9
Обсяг прямих іноземних інвестицій – всього, млн. дол. США	1331,3	1400,0	1363,2	97,4
Обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування у фактичних цінах, млн. грн.	14987,8	15000,0	20022,7	133,5
Обсяг виконаних будівельних робіт у фактичних цінах, млн. грн.	6653,9	6700,0	10400,3	155,2
Введення в експлуатацію загальної площі житла за рахунок усіх джерел фінансування, тис. кв. м	575,9	580,0	720,5	124,2
Оборот роздрібною торгівлі (з урахуванням товарообороту як юридичних, так і фізичних осіб) – у фактичних цінах, млн. грн.	84056,2	85000,0	62961,7	x*
Індекс споживчих цін, відсотків	113,6	113,0	114,6	x
Середньомісячна заробітна плата працівників: номінальна, гривень	4809,0	6800,0	6542	96,2
номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, відсотків до попереднього року	107,6	105,4	116,6	x
Чисельність населення у віці 15-70 років, зайнятого економічною діяльністю, тис. чол.	1000,6	1008,4	990,3	98,2
Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років у відсотках до населення відповідної вікової групи, відсотків	56,7	57,1	56,3	-0,8 в.п.
Рівень безробіття, визначений за методологією МОП, відсотків до економічно активного населення у віці від 15 до 70 років, відсотків	6,8	6,6	7,1	+0,5 в.п.

Порівняння даних за 2017 з відповідними даними попередніх періодів є некоректним через зміни в методології розрахунку